

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย
อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
PEOPLE'S PARTICIPATION IN PERFORMANCE OF NONWAI
SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, NONGWUASO DISTRICT,
UDONTHANI PROVINCE

พระมหาสมศักดิ์ สติสมปนโน (สินนา)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๖

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย
อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

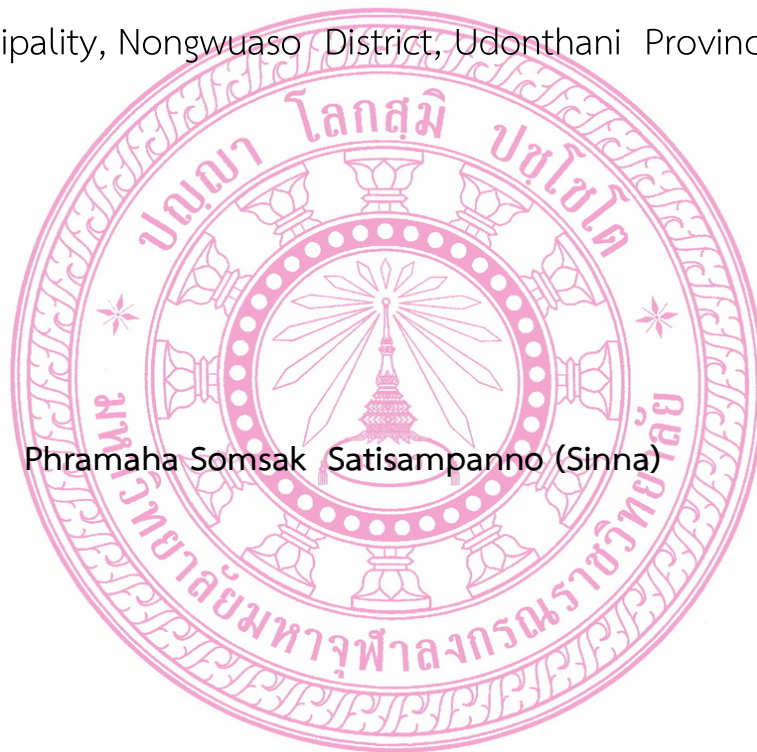
พระมหาสมศักดิ์ สติสมปนโน (สินนา)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๖

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

People's Participation in Performance of Nonwai Sub – District
Municipality, Nongwuaso District, Udonthani Province

Phramaha Somsak Satisampanno (Sinna)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for The Degree of
Master of Arts
(Public Administration)
Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand
C.E. 2013

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาล
ตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

ผู้วิจัย : พระมหาสมศักดิ์ สติสมปนโน (สินนา)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

: ผศ.ดร. ชาญชัย ฮวดศรี ป.ธ.๓, พธ.บ. , M.A. (Pol. Sc.),
Ph.D. (Soc. Sc.)

: ดร.ปัญญา คล้ายเดช ป.ธ.๗, พธ.บ.(เศรษฐศาสตร์),
รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์), Ph.D.(Pol. Sc.)

วันสำเร็จการศึกษา : ๑ / ธันวาคม / ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (๒) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี (๓) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี (๔) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๔๔ คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ในส่วนแบบสัมภาษณ์ได้นำไปสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๕ คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) แล้วจึงนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way analysis of variance) และ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญที่น้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๙๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๕ มีอายุตั้งแต่ ๔๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๙ มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๙ มีอาชีพเกษตรกร จำนวน ๑๘๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๙

๒. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.00$) เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการตัดสินใจ, ด้านการวางแผนการบริหารงาน, ด้านการร่วมรับผลประโยชน์, ด้านการติดตามและประเมินผล ตามลำดับ

๓. ประชาชนที่มี เพศ การศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มี อายุ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี มีดังต่อไปนี้

๑) ด้านการตัดสินใจ เปิดโอกาสให้ประชาชนในแต่ละหมู่บ้านเข้ามาเสนอปัญหาต่างๆ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็เชิญผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน มาร่วมแก้ไขปัญหาร่วมกับทางเทศบาล ก่อนที่จะทำโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ จะต้องประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบ

๒) ด้านการวางแผนการบริหารงาน เทศบาลจะมีการออกประชาคมเพื่อรับฟังปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนเพื่อบรรจุเป็นแผนพัฒนา การบริหารงานของเทศบาลที่เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นประชาชนต้องมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม

๓) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ เทศบาลก็จะจัดงบประมาณค่าตอบแทน เงินรางวัล มีการเชิญประชาชนที่เสียสละเพื่อส่วนรวม มีนโยบายจัดพื้นที่พักผ่อนให้ประชาชนแต่ละหมู่บ้าน ประชาชนทุกคนในเขตเทศบาลตำบลโนนหวาย ควรได้รับสิทธินี้เท่าเทียมกัน

๔) ด้านการติดตามและประเมินผล แต่งตั้งกรรมการติดตามการดำเนินงานของเทศบาล การจัดตั้งประชาคม ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล และได้จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ข่าวสารในทุกหมู่บ้าน

Thesis Title : People's Participation in Performance of Nonwai Sub-District Municipality, Nongwuaso District, Udonthani Province

Researcher : Phramaha Somsak Satisampanno (Sinna)

Degree : Master of Arts (Public Administration)

Thesis Supervisory Committee

: Asst. Prof. Dr. Chanchai Huadsri, Pali III, B.A., M.A. (Pol. Sc.), Ph.D. (Soc. Sc.)

: Dr. Panya Klaydesh, Pali VII, B.A.(Economic) , M.P.A. (Public Administration) , Ph.D. (Pol. Sc.)

Date of Graduation : 1 / December / 2013

Abstract

The purposes of this research were to (1) study the personal factors of the respondents. (2) study the public participation on the Performance of Non Wai sub-district municipality, district of Nongwuaso, Udonthani province. (3) compare the public participation on the Performance of Nonwai sub-district municipality, district of Nongwuaso, Udonthani province. (4) study the guideline to develop the public participation on the Performance of Nonwai sub-district municipality, district of Nongwuaso, Udonthani province. This research used the mixed method (through quantitative, qualitative and survey researches) by using in-depth interview with the key informants. The research tools used for data collection were questionnaire and interview forms gained from sampling group (Total = 344) through stratified random sampling. With regard to interview form, it was carried out through in-depth interview with 5 key informants by using the purposive random sampling. Also, it was then analyzed by using SPSS and the analytical statistics used in the study were frequency, percentage, mean and standard deviation, t-test and one-way analysis of variance, and compared the paired means by using the least significant difference (LSD).

The results revealed that:

1. Most respondents were females (n = 191 (55.5%)), aged up to 41 years (n = 158 (45.9%)), having educational background lower than undergraduate degree (n = 268 (77.9%)) and occupation as farmers (n = 189 or 45.9%).

2. Overall, the public participation on the Performance of Nonwai sub-district municipality, district of Nongwuaso, Udonthani province was at moderate

level ($\bar{X}$ = 3.00). Responding consideration by aspect, it found that the public participation was at moderate level in all aspects by sequencing the means from high to less as follows; decision-making , planning, administration, sharing and gaining of benefits, and follow up and evaluation, respectively.

3. With regard to the public participation with different sex, educational background and occupation on the Performance of Nonwai sub-district municipality, district of Nongwuaso, Udonthani province, overall, it found that it had significantly statistical difference at 0.05 and this was in line with the hypothesis as set. In relation to the people with different ages on the Performance of Nonwai sub-district municipality, district of Nongwuaso, Udonthani province, overall, it found that it was not different and it indicated that it was not in line with the hypothesis as set.

4. Responding the guideline to develop the public participation on the Performance of Nonwai sub-district municipality, district of Nongwuaso, Udonthani province, it was found as follows:

1) Decision-making aspect: It opened the opportunity to let the people in each village present the problem. When there were any problems occurring, the village leaders and the village committee were invited to solve the problems alongside with the municipality and before the municipality would implement the projects or activities it had to make the public relation and give information to the public for acknowledgement.

2) Administrative planning aspect: The municipality would have the society hearing to listen the problems, obstacles and suggestions of the people for filling in the development plan. The administration of municipality in relation to the local development, the people would participate in all activities.

3) Sharing and gaining the benefits aspect: The municipality would provide the budgets in terms of funding compensation and awards, having the honor to the people who have sacrificed for the public, having the policy to provide the relaxation area for the people in each village. All people in Nonwai sub-district municipality should equally get this right.

4) Follow up and evaluation aspect: It would appoint the committee for follow up the municipality's implementation, establishing the society hearing to provide the public participation in auditing the municipality's implementation and making the public relation sign boards in every village .

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่าย ต้องกราบขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนสำคัญยิ่ง คือ ผศ.ดร.ชาญชัย ฮวดศรี ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.ปัญญา คล้ายเดช กรรมการ ที่ได้เสียสละเวลาเพื่อให้ความรู้คอยชี้แนะแนวทางตลอดทั้งตรวจสอบดูให้อย่างละเอียด กระตุ้นเตือน และเป็นกำลังใจแก่ศิษย์ด้วยดีจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณ พระมหาสำราญ กัมมสุทโธ, ดร. หัวหน้าสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ผศ.ดร.สุวิน ทองปั้น อาจารย์ประจำมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ดร.อุตร จันทวัน อาจารย์พิเศษ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น อาจารย์นิเทศ สนั่นนารี รองผู้อำนวยการสำนักวิชาการ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น นายสุภกิจ รติวิโรภักดิ์ หัวหน้ากองสาธารณสุขเทศบาลตำบลโนนหวาย ที่กรุณาเสียสละเวลาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการทำวิจัย

กราบขอบพระคุณ หลวงพ่อการุณย์ ธมมรกขิโต เจ้าอาวาสวัดป่าผาสุการาม พระอาจารย์อาร์การ จิตสีโล (หลวงพี่แบท) พระครูสุนทรคุณวัฒน์ เจ้าคณะตำบลนาอ้อ เขต ๒ พระครูประภัสร์จันทโชติ เจ้าคณะตำบลนาอ้อ เขต ๑ และเจ้าอาวาสวัดศรีจันทร์ บ้านนาอ้อ คุณแม่พนิดา บุตตะ เจ้าของบริษัทศรีดาราทัวร์ พร้อมครอบครัว คุณแม่เมณิ จันทิมา พร้อมครอบครัว และผู้มีอุปการคุณทุกท่าน ที่เมตตาช่วยสนับสนุนส่งเสริมทุนการศึกษา และให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

เจริญพรขอบคุณ นายคล้าย กลางแม นายกเทศมนตรีตำบลโนนหวาย นายไกรศักดิ์ ข้อยุ่น รองนายกเทศมนตรี นางพิสมัย คำมูล ประธานสภา นายรัฐศาสตร์ สาพรม เลขานุการสภา ว่าที่ร้อยตรี ทวี ทองทา ปลัดเทศบาล และนายสุข สมเพ็ง สมาชิกสภา ที่ให้ความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการทำวิจัย และเป็นผู้ให้การสัมภาษณ์ ตลอดถึงช่วยติดต่อประสานงาน ให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในการทำงานวิจัย และขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

กราบขอบพระคุณ คุณปิดา มารดา และครอบครัว ที่ได้สนับสนุนส่งเสริมและเป็นที่กำลังใจด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้และกำลังใจมาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจ คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาเป็นกตเวทิตาคุณ แต่คุณบิดามารดา บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ซึ่งถือได้ว่าทุกท่านได้ร่วมสรรค์สร้างวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้แก่ผู้วิจัยจนประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

พระมหาสมศักดิ์ สติสมปนโน (สินนา)

๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญแผนภาพ	ญ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๕
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๖
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	๗
๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน	๑๕
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น	๓๙
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล	๔๖
๒.๕ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเทศบาลตำบลโนนหวาย	๖๑
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖๖
๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๗๗
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๗๘
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๗๘
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๗๙
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๘๓
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย	๘๔

บทที่ ๔ ผลการวิจัย

๔.๑	ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๘๗
๔.๒	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาล ตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี	๘๘
๔.๓	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาล ตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี	๙๓
๔.๔	ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี	๑๐๘
๔.๕	บทสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติ งานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี	๑๑๒

บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

๕.๑	สรุปผลการวิจัย	๑๑๗
๕.๒	อภิปรายผล	๑๒๓
๕.๓	ข้อเสนอแนะ	๑๒๗

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก	แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์	๑๓๘
ภาคผนวก ข	รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย	๑๔๗
ภาคผนวก ค	ผลของการหาค่า IOC แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์	๑๔๙
ภาคผนวก ง	ตารางสรุปค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม	๑๕๓
ภาคผนวก จ	หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ และหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๑๕๕

ประวัติผู้วิจัย

๑๖๘

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๒.๑ อำนาจหน้าที่ของเทศบาล	๕๒
๒.๒ อำนาจหน้าที่ที่อาจจัดทำของเทศบาล	๕๓
๒.๓ แสดงการจัดเก็บรายได้ของเทศบาล	๕๗
๒.๔ แสดงจำนวนประชากรและครัวเรือน	๖๒
๒.๕ อัตรากำลังของเทศบาลตำบลโนนหวาย	๖๓
๒.๖ คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลโนนหวาย	๖๕
๒.๗ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลโนนหวาย	๖๕
๓.๑ การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น	๗๙
๔.๑ แสดงจำนวนและร้อยละ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๘๗
๔.๒ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวม	๘๘
๔.๓ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการตัดสินใจ	๘๙
๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการวางแผนการบริหารงาน	๙๐
๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการร่วมรับผลประโยชน์	๙๑
๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการติดตามและประเมินผล	๙๒
๔.๗ แสดงผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของ เทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามเพศ	๙๓
๔.๘ แสดงผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาล ตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามอายุ	๙๔

๔.๙ แสดงผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาล ตำบลโนนหวาย จำแนกตามการศึกษา	๙๕
๔.๑๐ แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ จำแนกตามการศึกษา โดยรวม	๙๖
๔.๑๑ แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ จำแนกตามการศึกษา ด้านการตัดสินใจ	๙๗
๔.๑๒ แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ จำแนกตามการศึกษา ด้านการวางแผนการบริหารงาน	๙๘
๔.๑๓ แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ จำแนกตามการศึกษา ด้านการร่วมรับผลประโยชน์	๙๙
๔.๑๔ แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ จำแนกตามการศึกษา ด้านการติดตามและประเมินผล	๑๐๐
๔.๑๕ แสดงผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาล ตำบลโนนหวาย จำแนกตามอาชีพ	๑๐๑
๔.๑๖ แสดงผลทุกตาราง การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ จำแนกตามอาชีพ โดยรวม	๑๐๒
๔.๑๗ แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ จำแนกตามอาชีพ ด้านการตัดสินใจ	๑๐๓
๔.๑๘ แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ จำแนกตามอาชีพ ด้านการวางแผนการบริหารงาน	๑๐๔
๔.๑๙ แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ จำแนกตามอาชีพ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์	๑๐๕
๔.๒๐ แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ จำแนกตามอาชีพ ด้านการติดตามและประเมินผล	๑๐๖
๔.๒๑ แสดงสรุปผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย	๑๐๗
๔.๒๒ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ด้านการตัดสินใจ	๑๐๘
๔.๒๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ด้านการวางแผนการบริหารงาน	๑๐๙
๔.๒๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์	๑๑๐
๔.๒๕ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ด้านการติดตามและประเมินผล	๑๑๑

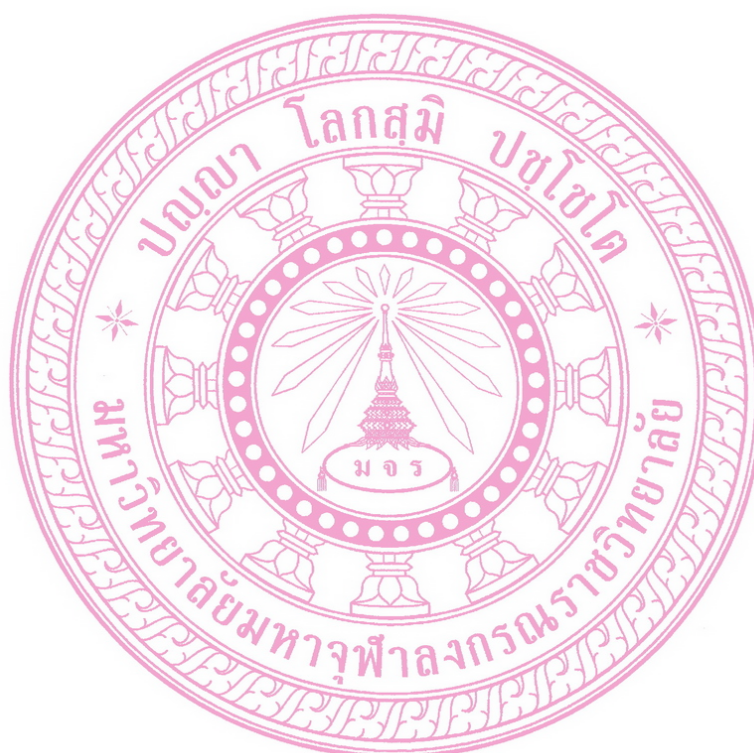
สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

- ๒.๑ โครงสร้างการบริหารงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย
๒.๒ กรอบแนวคิดในการวิจัย

หน้า

- ๖๔
๗๗

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีลักษณะการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ซึ่งมีการยึดหลักของการกระจายอำนาจในการปกครอง (Self Government) หรือที่เรียกว่าการปกครองท้องถิ่น (Local Government) เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองได้อย่างแท้จริง^๑ การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหลักสากลที่นานาอารยประเทศให้ความสำคัญและเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจเพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาลที่รัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมรับรู้ร่วมคิดร่วมตัดสินใจเพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้น

อนุสนธิจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ หมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ ๑๐ แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนกำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนดังต่อไปนี้ ๑) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมืองการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ ๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น ๔) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมืองและจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชนรวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่ ๕) ส่งเสริมและให้การศึกษแก่ประชาชนที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขรวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม^๒

แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์อยากให้เห็นการเมืองไทยเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบมากขึ้นมีการถ่วงดุลและคานอำนาจมีการตรวจสอบอำนาจซึ่งกันและกันโดยการเมืองจะต้องมีใช้อยู่ในความรับผิดชอบของบุคคลกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดหรือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดโดยเฉพาะหากแต่จะต้องเป็นการเมืองของประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งการที่จะบรรลุถึงวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ดังกล่าวได้ระบบการเมืองจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้

^๑ วชิรย์ ศรีวิชัย, “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของเทศบาลตำบลในอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง”, *ปริญญาานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๓), หน้า ๑.

^๒ มาตรา ๘๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐.

เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีส่วนร่วมในการติดตามข้อมูลข่าวสารมีส่วนร่วมในการผลักดันนโยบายและนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติรวมทั้งมีส่วนร่วมในการควบคุมกำกับและติดตามประเมินผลเป็นต้น^๓

การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการบริหารจัดการบ้านเมืองของรัฐในระบบประชาธิปไตยโดยมุ่งลดบทบาทของรัฐส่วนกลาง (Decentralize) ลงเหลือภารกิจหลักเท่าที่จำเป็นต้องทำเท่าที่จำเป็นและให้ประชาชนได้มีส่วนในการบริหารงานชุมชนท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชนมากขึ้นซึ่งเหตุผลการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญก็เพื่อให้การดำเนินงานของรัฐมีประสิทธิภาพมากขึ้นลดขั้นตอนการดำเนินการอันเนื่องจากการล่าช้าในการตัดสินใจจากส่วนกลางโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมดำเนินการตลอดจนร่วมตรวจสอบการทำงานของภาครัฐเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริงและเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจจึงส่งเสริมให้การพัฒนาส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งการเมืองเศรษฐกิจและสังคม^๔

การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบของเทศบาลมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตลอดมาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของแต่ละช่วงเวลาซึ่งปัญหาและอุปสรรคหลายประการที่ทำให้การปกครองท้องถิ่นไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้อย่างเต็มที่ตามวัตถุประสงค์ในการปกครองประเทศ โดยเฉพาะวัตถุประสงค์หลักในการปกครองท้องถิ่นคือ การให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองการปกครอง โดยมีตัวแทนของประชาชนในรูปของกรรมการชุมชนที่ทำหน้าที่แทนประชาชนในการบริหาร เทศบาลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีไว้ ๖ ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า “หลักธรรมาภิบาล” หรืออาจเรียกได้ว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหลักธรรมรัฐซึ่งเรารู้จักกันในนาม “Good Governance” ซึ่งหมายถึงการปกครองที่เป็นธรรมนั้นไม่ใช่แนวความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมแต่เป็นการสะสมความรู้ที่เป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมวลมนุษยชาติเป็นพันๆ ปีซึ่งเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสุขสามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีและพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืนการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลซึ่งประกอบด้วยหลัก ๖ ประการ

^๓ คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนวุฒิสภา, “ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๗๖ : กรณีศึกษาการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการ (CEO)”, รายงานการวิจัย, (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๔๘), หน้า ๑.

^๔ สิริพัฒน์ ลาภจิตร, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอวารินชำราบจังหวัดอุบลราชธานี”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๒๓ - ๒๔.

คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า^๕

เทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่งที่มีหน้าที่ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชนในท้องถิ่น และพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความมั่นคงความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน ซึ่งปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการบรรลุผลสำเร็จต่างๆ ก็คือความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่ายอันได้แก่ความร่วมมือภายในหน่วยงานของเทศบาล หน่วยงานราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชนและโดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือจากพี่น้องประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนหวาย ที่ได้มีส่วนร่วมคิดร่วมวางแผนร่วมดำเนินการร่วมตรวจสอบและป้องกันการทุจริตประพฤติดีความชอบซึ่งเป็นพลังความร่วมมือของทุกฝ่ายจะนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดระบบการบริหารจัดการที่ดี แน่แน่นอนที่สุดว่าการบริหารงานของเทศบาลทุกที่ที่ต้องมีปัญหาในองค์กรทุกองค์กร อาทิ เช่น ปัญหาขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญไม่เพียงพอต่อหน่วยงาน ปัญหาที่มีข้อจำกัดในด้านงบประมาณต่อการบริหารงานในการจัดซื้อจัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในหน่วยงาน^๖ และปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล^๗ เป็นต้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำหลักธรรมาภิบาล โดยเฉพาะหลักของการมีส่วนร่วม เพราะการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลเป็นการแสดงให้เห็นถึงการยอมรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่นทำให้การบริหารงานของเทศบาลสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง เพราะประชาชนรู้สภาพปัญหาและความต้องการของตนเองได้ดีที่สุด

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการมีส่วนร่วมสำหรับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องสำหรับนำไปวางแผนกำหนดนโยบายการบริหารในด้านต่างๆ ภายในองค์กร ให้มีความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลและสามารถเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสุขได้เป็นอย่างดี

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

^๕ พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล (จอร์แด), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่จังหวัดแพร่, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๒.

^๖ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓.

^๗ สรุปรูปแบบพัฒนาสามปี เทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี, ๒๕๕๖ – ๒๕๕๘.

๑.๒.๓ เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

๑.๒.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับใด

๑.๓.๓ ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกันหรือไม่

๑.๓.๔ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี เป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยในการศึกษา ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านการตัดสินใจ ๒) ด้านการวางแผนการบริหารงาน ๓) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ๔) ด้านการติดตามและประเมินผล

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ

ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านการตัดสินใจ ๒) ด้านการวางแผนการบริหารงาน ๓) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ๔) ด้านการติดตามและประเมินผล

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป ที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง ในเขตเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี จำนวน ๒,๕๐๙ คน^๔ และบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ๕ คน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ทำการวิจัย ได้แก่ เขตปกครองของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

^๔ งานการทะเบียนราษฎร; สำนักปลัดเทศบาลตำบลโนนหวาย, (วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๖).

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินงานตั้งแต่เดือน เมษายน พ.ศ.๒๕๕๖ ถึง เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ รวมเป็นระยะเวลา ๗ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

- ๑.๕.๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาล แตกต่างกัน
- ๑.๕.๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกันต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาล แตกต่างกัน
- ๑.๕.๓ ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานงานของเทศบาล แตกต่างกัน
- ๑.๕.๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมี ส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาล แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งของชุมชน ในลักษณะบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กร ซึ่งเป็นการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล โดยกระบวนการดังกล่าวเป็นการดำเนินการโดยประชาชน องค์กรชุมชนบนพื้นฐานการพึ่งตนเองของชุมชนให้มากที่สุด

๑.๖.๒ การปฏิบัติงาน หมายถึง การที่บุคคลทำงานตามตำแหน่งตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของตนอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้งานเกิดผลสำเร็จตามหน้าที่ของแต่ละกลุ่มแต่ละ องค์กรได้กำหนดและตรงกับความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๓ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงาน หมายถึง กระบวนการที่ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของชุมชน ในลักษณะบุคคล กลุ่มบุคคล และ องค์กร ซึ่งเป็นการร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผนการบริหารงาน ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตาม ประเมินผล ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของเทศบาลให้บรรลุเป้าหมายหรือบรรลุวัตถุประสงค์ที่ กำหนดตามตำแหน่งตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของตนอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้งานเกิดผล สำเร็จตามหน้าที่ของแต่ละกลุ่มแต่ละองค์กรได้กำหนดและตรงกับความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๓.๑ ด้านการตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาต่างๆ ใน หมู่บ้านเพื่อจัดลำดับความสำคัญของแก้ไขปัญหาในหมู่บ้าน การร่วมในการจัดทำกิจกรรมหรือ โครงการต่างๆ เช่น งานกีฬา งานบุญประเพณี ฯลฯ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่บ้านก็มีส่วนร่วมใน การแก้ไขปัญหของหมู่บ้าน และการร่วมตัดสินใจในการเสนอโครงการแผนงานกิจกรรมต่างๆ

๑.๖.๓.๒ ด้านการวางแผนการบริหารงาน หมายถึง ร่วมช่วยเหลือด้วย ทรัพยากรร่วมออกแรงงาน ร่วมออกวัสดุ ร่วมให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน เป็นตัวแทน ประชาสัมพันธ์ในชุมชน มีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการ ต่างๆ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการประชุมกับเทศบาลเมื่อมีการบริหารงานด้านกิจกรรมหรือโครงการ ต่างๆ

๑.๖.๓.๓ ด้านการรับผลประโยชน์ หมายถึง การร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ เช่น ค่าตอบแทนหรือเงินรางวัล รับผลประโยชน์ทางด้านสังคม เช่น เกียรติยศชื่อเสียง หรือรับประโยชน์ส่วนบุคคล เช่น ได้ไปทัศนศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการรับงานจ้างเหมา จัดซื้อวัสดุ ในโครงการที่เทศบาลจัดขึ้น และได้รับความสะดวกสบายในเส้นทางจราจรที่เทศบาลได้ปรับปรุง ตลอดถึงการจัดสรรพื้นที่พักผ่อนให้กับประชาชนและส่งเสริมด้านกีฬาในหมู่บ้าน

๑.๖.๓.๔ ด้านการติดตามและประเมินผล หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาล รับทราบรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม ร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนการบริหารของเทศบาล เช่น ตรวจสอบด้านการเงิน การติดตามความชัดเจนของการบริหารงานของเทศบาลมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ เพื่อมุ่งจะพัฒนาการดำเนินงานตรงตามวัตถุประสงค์

๑.๖.๔ ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไปที่มีสิทธิ์เลือกตั้งของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

๑.๖.๕ เทศบาล หมายถึง เทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๗.๑ ทำให้ทราบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑.๗.๒ ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

๑.๗.๓ ทำให้ทราบผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

๑.๗.๔ ทำให้ทราบแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

๑.๗.๕ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการมีส่วนร่วมสำหรับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องสำหรับนำไปวางแผนกำหนดนโยบายการบริหารในด้านต่างๆ ภายในองค์กรให้มีความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลและสามารถเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสุขได้เป็นอย่างดี

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- ๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล
- ๒.๕ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเทศบาลตำบลโนนหวาย
- ๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับตำราทางวิชาการของนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศหลายท่านจึงได้ประมวลแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๑.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วม

ความหมายโดยรูปศัพท์นั้น ต้องอาศัยจากความหมายของสามัญชนโดยทั่วไปที่เข้าใจกันได้ในสังคมจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ได้ให้ความหมายเอาไว้ว่า “ส่วน” นั้นเป็นคำนาม แปลว่า “สิ่งที่แบ่งจากส่วนรวม”^๑

ส่วน “ร่วม” เป็นคำช่วยกิริยา แปลว่า “มีส่วนร่วมอยู่ด้วยกัน”^๒ การมีส่วนร่วมเป็นการสังสรรค์ทางสังคม มักมีส่วนเกี่ยวข้องกับทั้งปัจเจกบุคคลและกลุ่ม โดยที่ที่มีการเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งการเกี่ยวข้องดังกล่าว เป็นเหตุเร้าให้กระทำเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มขึ้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบกับกลุ่มด้วย^๓

ติน ปรัชญพฤทธิ์ ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาการเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการนำ

^๑ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๗๘๐.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๖๙.

^๓ นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภาราการพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๑๑๗.

นโยบายไปปฏิบัติรวมทั้งการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาผลกระทบของนโยบายเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงเป็นนโยบายใหม่ในครั้งต่อไปด้วย^๔

อคิน ระพีพัฒน์ ได้กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมว่า “การที่ประชาชนเป็นผู้ทำทุกอย่าง ไม่ใช่หน่วยงานภายนอกกำหนดไป แล้วให้ประชาชนมาร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่จะต้องคิดขึ้นมาเอง เพื่อสังคมของชุมชนนั้นได้เห็นหรือเข้าใจสภาพการมีส่วนร่วมได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง ตรงกับความเป็นจริง”^๕

ดวงจิต แก้วอุบล กล่าวว่า หลักการมีส่วนร่วม เป็นการพัฒนาชุมชน โดยสมาชิกในชุมชนมีการร่วมมือระหว่างกัน ด้วยข้อเท็จจริงและความเชื่อที่ว่างานจะสำเร็จได้ ก็ด้วยความร่วมมือของสมาชิก เพื่อนำไปสู่การดำรงชีวิตในสังคมเดียวกัน ดังหลักการนี้ ๑) มีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสาร ๒) มีส่วนร่วมในการคิด ๓) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ๔) มีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ ๕) มีส่วนร่วมในการประเมินผล ๖) มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์^๖

อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า “การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องความต้องการและทิศทางการเปลี่ยนแปลงซึ่งความเห็นพ้องต้องกันนั้นต้องมีมากพอจนเกิดการริเริ่มโครงการเพื่อปฏิบัติ กล่าวคือ การเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้น และเหตุผลที่มาร่วมปฏิบัติการจะต้องมีความตระหนักว่า การปฏิบัติการทั้งหมดโดยกลุ่มหรือในนามของกลุ่มหรือกระทำผ่านองค์กร ดังนั้นองค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวทำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ”^๗

วิภาส ทองสุทธิ กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณา นโยบาย และการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือเป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม^๘

^๔ ดิน ปรัชญพฤทธิ, การบริหารการพัฒนา : ความหมายเนื้อหาแนวทางและปัญหา, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๘.

^๕ อคิน ระพีพัฒน์, การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย, (นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗), หน้า ๓๒๐.

^๖ ดวงจิต แก้วอุบล, การศึกษากับการพัฒนาชุมชน, (สงขลา : สถาบันราชภัฏสงขลา, ๒๕๔๒), หน้า ๘ - ๙.

^๗ อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง, คำบรรยายลักษณะวิชาทฤษฎีและการพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๒), อัดสำเนา.

^๘ วิภาส ทองสุทธิ, การบริหารจัดการที่ดี, (กรุงเทพมหานคร : อินทภาษ, ๒๕๕๑), หน้า ๑๗๒.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมมือรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง^๙

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนว่า “เป็นกระบวนการดำเนินงานรวมพลังประชาชนกับองค์กรของรัฐ หรือองค์กรเอกชน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยยึดหลักการว่า สมาชิกในชุมชนนั้น ๆ จะต้องร่วมมือกันวางแผน และการปฏิบัติงานเพื่อสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาของประชาชนในชุมชน”^{๑๐}

ทิวทอง หงส์วิวัฒน์ ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญของแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย ทั้งนี้ เพราะหลักเบื้องต้นของการมีส่วนร่วมคือ การตัดสินใจใดก็ตามส่งผลกระทบถึงบุคคลต่างๆ บุคคลเหล่านั้นควรจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจนั้น หมายความว่า หลักการนี้ตั้งอยู่บนความคิดที่ว่าบุคคลแต่ละคนย่อมทราบดีว่าตนต้องการอะไร เพราะฉะนั้นการที่เหตุการณ์ใดก็ตามจะส่งผลกระทบต่อบุคคลหนึ่ง บุคคลนั้นย่อมจะทราบว่าเขาต้องการหรือไม่ต้องการอะไรบ้างที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง ดังนั้น เพื่อความยุติธรรมบุคคลนั้นควรที่จะต้องมีสิทธิในการกำหนดให้เหตุการณ์นั้นเป็นไปอย่างที่เขาต้องการ เพื่อให้ผลที่ตามมาเป็นไปตามที่เขาต้องการ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นสาระสำคัญต่อความสำเร็จของการพัฒนาองค์กร ไม่ว่าจะจะเป็นทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมหรือในด้านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นระดับนานาชาติ ระดับชาติ ระดับท้องถิ่นและระดับชุมชนก็ดี มีใช้ของใหม่ แต่เป็นเรื่องที่พยายามทำกันมาหลายทศวรรษแล้ว^{๑๑}

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชุมชน สมาคม มูลนิธิและองค์กรอาสาสมัครต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องร่วมกันให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ คือ

๑. ร่วมทำการวิจัยค้นคว้าปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน
๒. ร่วมคิดและสร้างรูปแบบงานและวิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน
๓. ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการหรือกิจกรรม เพื่อขจัดแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของชุมชน
๔. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
๕. ร่วมจัดหรือปรับปรุงการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพหรือประสิทธิผล
๖. ร่วมการลงทุนในกิจกรรมของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเอง

^๙ ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, **หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท**, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด นิติบุคคลไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๔๖), หน้า ๑๓๙.

^{๑๐} ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์, “การมีส่วนร่วมของประชาชน”, **วารสารพัฒนาชุมชน** ๒,ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๕ (กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑),หน้า ๒๔-๒๕.

^{๑๑} ยุพาพร รูปงาม, **การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงานงบประมาณในการปฏิรูประบบราชการ, ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๕), หน้า ๕.

๗. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้
 ๘. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้จากบุคคลภายนอกหรือองค์กรต่างๆ ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ต่อไป^{๑๒}

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ได้ให้ความหมายเรื่อง การมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ ได้เสียสละทรัพยากรส่วนตน เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน เงินทุน วัสดุ เข้าไปมีบทบาทในขั้นตอนต่างๆ ของกิจกรรมด้านการจัดการควบคุม การใช้ และการกระจายทรัพยากรตลอดจนปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน^{๑๓}

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของชุมชน ในลักษณะบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กร ซึ่งเป็นการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล โดยกระบวนการดังกล่าวเป็นการดำเนินการโดยประชาชน องค์กรชุมชนบนพื้นฐานการพึ่งตนเองของชุมชนให้มากที่สุด

๒.๑.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

จากการทบทวนเอกสารพบว่า มีนักวิชาการได้อธิบายความหมายเกี่ยวกับแนวคิดการมีส่วนร่วมไว้หลายท่าน ดังนี้

อำนาจ อนันตชัย ได้อธิบายการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมว่า การพัฒนาแบบนี้จะช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานให้ดีขึ้น และยังได้กล่าวถึงทฤษฎีการมีส่วนร่วมสามารถสรุปได้ดังนี้

๑. ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (mass persuasion) เป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้แก้ไขปัญหาการขัดแย้งในการปฏิบัติงาน โดยผู้เกลี้ยกล่อม โดยเฉพาะความรู้ขึ้นพื้นฐาน เพื่อให้ดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้น การเกลี้ยกล่อมจึงเป็นปัจจัยหนึ่งนำไปสู่การมีส่วนร่วมขอประชาชน และถ้าการเกลี้ยกล่อมนั้นเป็นเรื่องที่ตรงกับความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ย่อมส่งผลถึงการมีส่วนร่วมในที่สุด

๒. ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของคนในชาติ (National Morale) คนเรามีความต้องการทางกายและใจถ้าคนมีขวัญดีพอ ผลของการทำงานจะสูง ตามไปด้วย แต่ถ้าขวัญไม่ดีผลงานก็ต่ำไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากว่าขวัญเป็นสถานการณ์ทางจิตใจที่แสดงออกในรูปพฤติกรรมต่าง ๆ นั่นเอง การจะสร้างขวัญให้ต้องพยายามสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ร่วมงาน เช่น การไม่เอารัดเอาเปรียบ การให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงาน การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น และเมื่อใดก็ตามถ้าคนทำงานมีขวัญดีจะ เกิดสำนึกในความรับผิดชอบ อันจะเกิดผลดีแก่หน่วยงานทั้งในส่วนที่เป็นขวัญส่วนบุคคล และขวัญของกลุ่ม ดังนั้น จะเป็นไปได้ว่าขวัญของคนเราโดยเฉพาะคนมีขวัญที่ดีย่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่

^{๑๒} ไพรัตน์ เตชะรินทร์, นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภารพิมพ์, ๒๕๒๗), หน้า ๑๓.

^{๑๓} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาคณะสงฆ์, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๑๒.

จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆได้เช่นกัน

๓. ทฤษฎีสร้างความรู้สึกราชาตินิยม (Nationalism) ปัจจัยประการหนึ่งที่น่าสู่การมีส่วนร่วมคือ การสร้างความรู้สึกราชาตินิยมให้เกิดขึ้น หมายถึง ความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองที่จะอุทิศหรือเน้นค่านิยมเรื่องผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติ มีความพอใจในชาติของตัวเอง พอใจเกียรติภูมิจงรักภักดีต่อท้องถิ่น

๔. ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership) การสร้างผู้นำจะช่วยจูงใจให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจเพื่อบรรลุ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญของการรวมกลุ่มคน จูงใจไปยังเป้าประสงค์โดยทั่วไปแล้วผู้นำอาจจะมีทั้งผู้นำที่ดีเรียกว่า ผู้นำปฏิฐาน (positive leader) ผู้นำพลวัต คือ เคลื่อนไหวทำงานอยู่เสมอ (dynamic leader) และผู้นำไม่มีกิจ ไม่มีผลงานสร้างสรรค์ ที่เรียกว่า ผู้นำนินสอ (negative leader) ผลของการให้ทฤษฎีการสร้างผู้นำ จึงทำให้เกิดการระดมความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างมีขวัญกำลังใจ งานมีคุณภาพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และร่วมรับผิดชอบ ดังนั้น การสร้างผู้นำที่ดี ย่อมจะนำไปสู่ การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่างๆด้วยดีนั่นเอง^{๑๔}

ดิน ปรัชญพฤทธิ ได้จำแนกทฤษฎีการมีส่วนร่วมออกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ คือ

๑. ทฤษฎีความเป็นผู้แทน (Representative) ทฤษฎีนี้เน้นความเป็นผู้แทนของผู้นำ และถือว่าการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง หรือถอดถอนผู้นำ เป็นเครื่องหมายของการที่จะให้หลักประกันกับการบริหารงานที่ดี อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้ เน้นเฉพาะการวางโครงสร้างสถาบัน เพื่อเป็นเครื่องมือในการให้ผู้ตามเข้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์กรอย่างแท้จริง ผู้ที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการตัดสินใจ ได้แก่บรรดาผู้นำต่าง ๆ ที่เสนอตัวเข้ามาสมัครรับเลือกตั้ง ส่วนผู้ตามนั้นเป็นเพียงไม้ประดับเท่านั้น

๒. ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory democracy) ทฤษฎีนี้การมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์ไม่เฉพาะแค่การเข้าไปพิจารณาเลือกตั้ง หรือถอดถอนผู้นำ แต่ยังรวมไปถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวางนโยบาย ยิ่งกว่านั้น ทฤษฎีนี้ยังมองการมีส่วนร่วมเป็นการให้การศึกษา และพัฒนาการกระทำทางการเมืองและสังคมที่มีความรับผิดชอบนั้น คือการไม่ยอมให้มีส่วนร่วมที่นับว่าเป็นการคุกคามต่อเสรีภาพของผู้ตาม^{๑๕}

โคเฮน และ อัฟโฮฟฟ์ (Cohen & Uphoff) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมมี ๔ ขั้นตอน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทุกขั้นตอนมีความสัมพันธ์โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมที่ขั้นตอนการตัดสินใจเป็นประการสำคัญซึ่งในแนวทางการมีส่วนร่วมนั้นมุ่งให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหาเป็นผู้ที่มีบทบาทในทุกๆ เรื่องไม่ว่ากำหนดให้ประชาชนปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่จะคิดซึ่งแนวความคิดนี้มีกรอบพื้นฐานและวิเคราะห์การมีส่วนร่วมดังนี้

^{๑๔} อำนาจ อนันตชัย, การระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๒๗), หน้า ๑๒๗ – ๑๓๐.

^{๑๕} ดิน ปรัชญพฤทธิ, ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมพฤติกรรมในองค์การหน่วยที่ ๒, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๓), หน้า ๖๔๒.

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน ได้แก่ การริเริ่มตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจ และการตัดสินใจปฏิบัติการ

๒. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริการ และการประสานขอความช่วยเหลือ

๓. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ทางวัตถุ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของการดำเนินโครงการ เริ่มตั้งขึ้นวางแผน ระบุปัญหาและความต้องการ ขึ้นปฏิบัติการการประเมินผลและบำรุงรักษา สรุปเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมได้ คือ ร่วมในการตัดสินใจ ร่วมบริจาค ร่วมปฏิบัติการ และร่วมผลประโยชน์^{๑๖}

บุญดิ่ง อุ่นแก้ว ได้สรุปการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ เดวิด (David) ไว้ดังนี้

๑. จะต้องใช้เวลาเพียงพอเพื่อสร้างเงื่อนไขเพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วม

๒. การมีส่วนร่วมจะต้องไม่ฝ่าฝืนค่านิยมเศรษฐกิจของมวลสมาชิก ผู้ร่วมงานไม่อาจใช้เวลาทั้งหมดในการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมทุกเรื่องได้

๓. หัวข้อของการมีส่วนร่วมจะต้องสอดคล้องกับผู้มีส่วนร่วมในองค์กรหรือบางหัวข้อที่มวลสมาชิกมีความสนใจร่วมกันหรืองานที่มีความยุ่งยากในการปฏิบัติ

๔. ผู้มีส่วนร่วมจะต้องมีความรู้ ชัยนหมั่นเพียรและมีความรู้ในเรื่องของการมีส่วนร่วม^{๑๗}

วรทัต ลัยนันท์ ได้กล่าวถึงวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลว่า ประชาชนสามารถมีวิธีการเข้ามีส่วนร่วมได้ ๓ ฐานะ ได้แก่^{๑๘}

๑. ฐานะผู้ส่งเสริม

๑.๑) การมีส่วนร่วมโดยวิธีการเลือกตั้ง กล่าวคือ มีความเอาใจใส่เข้าร่วมกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อ.บ.ต. สม่าเสมอ หรือหากมีความสามารถและมีคุณสมบัติเหมาะสมก็สามารถมีส่วนร่วมโดยวิธีการสมัครเป็นสมาชิก อ.บ.ต.

๑.๒) การมีส่วนร่วมในวิธีการทางกฎหมาย กล่าวคือปฏิบัติตามกฎหมายและเสียภาษีตามระเบียบข้อบังคับ

๑.๓) การมีส่วนร่วมในวิธีการให้ด้านความร่วมมือ กล่าวคือสละแรงงานพัฒนาท้องถิ่นร่วมกิจกรรม อ.บ.ต. ร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ช่วยเผยแพร่ข่าวสารและแสดงความคิดเห็นเพื่อสนับสนุนหรือไม่สนับสนุนโครงการ

^{๑๖} J.M.Cohen,& N.T. Uphoff, Partipation s place in Rural Development Seeking Clarity through Specificity. World Development 8. (March 1980), : p. 213-218.

^{๑๗} บุญดิ่ง อุ่นแก้ว, “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนของคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๓๗), หน้า ๔๔.

^{๑๘} อคิน รพีพัฒน์, การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์นโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗), หน้า ๑๐๑.

๒. ฐานะผู้รับบริการ กล่าวคือ

๒.๑) การมีส่วนร่วมโดยวิธีการแจ้งปัญหาหรือความเดือดร้อน สะท้อนภาพการบริการให้ผู้บริหาร อ.บ.ตรับรู้

๒.๒) การมีส่วนร่วมโดยวิธีการร่วมกันออกข้อบังคับท้องถิ่นหรือข้อบัญญัติท้องถิ่น

๒.๓) การมีส่วนร่วมโดยวิธีการร่วมเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างโดย วิธีสอบราคา ประกวดราคา

๓. ฐานะผู้ตรวจสอบ กล่าวคือ

๓.๑) การมีส่วนร่วมโดยวิธีการเป็นผู้ตรวจสอบพฤติกรรมสมาชิกสภา อบต.

๓.๒) การมีส่วนร่วมโดยวิธีการตรวจสอบแผนพัฒนา อ.บ.ต

๓.๓) การมีส่วนร่วมโดยวิธีการตรวจสอบจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปีว่า ตรงกับแผนพัฒนาตำบลหรือไม่ ตรวจสอบการก่อสร้างโครงการและค่าใช้จ่ายงบประมาณว่ามีความ โปร่งใสหรือไม่

๓.๔) การมีส่วนร่วมโดยวิธีการเข้ารับฟังการประชุมสภาอย่างสม่ำเสมอ

๓.๕) การมีส่วนร่วมโดยวิธีการขอรับทราบข้อมูลหากเห็นว่าการทำงานของ อ.บ.ต ไม่ โปร่งใส

๓.๖) การมีส่วนร่วมโดยวิธีการคัดค้านข้อบังคับหรือมติของ อ.บ.ต ที่ทำให้ประชาชนเกิดความเดือดร้อน

๓.๗) การมีส่วนร่วมโดยวิธีการตรวจสอบการทำงานของ อ.บ.ต เมื่อเห็นว่าไม่ถูกต้อง ไม่โปร่งใส ประชาชนในฐานะผู้ตรวจสอบต้องดำเนินการ โดยการแจ้งประธานสภา อ.บ.ต หรือ สมาชิกเพื่อคัดค้าน หากพบว่าผู้รับผิดชอบในสภา ฯ เพิกเฉยจะต้องแจ้งนายอำเภอฟ้องศาลหาก คณะกรรมการบริหาร อ.บ.ต หรือสมาชิกทำความเสียหายให้กับประชาชนและครั้งรวบรวม ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งครั้งหนึ่งของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง เข้าร้องต่อผู้ว่าราชการจังหวัดให้มีการ ลงคะแนนเสียง หากคะแนนไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของผู้มีสิทธิ์ลงคะแนนก็จะมีมติให้ถอดถอน คณะ กรรมการบริหารหรือสมาชิกสภา อ.บ.ต ได้

สถาบันพระปกเกล้า แบ่งกระบวนการของการมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นพลวัต หรือ ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในลักษณะเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ๔ ขั้นตอน คือ

๑. การมีส่วนร่วมในการวางแผน ประกอบด้วย การรับรู้ การเข้าถึงเกี่ยวกับการ วางแผน และร่วมวางแผนกิจกรรม

๒. การปฏิบัติการ / ดำเนินการ ประกอบด้วย การเกี่ยวข้องกับการดำเนินการใน กิจกรรมต่าง ๆ และการตัดสินใจ

๓. การจัดสรรผลประโยชน์ร่วมกัน เป็นการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์หรือผล กิจกรรม หรือผลของการตัดสินใจที่เกิดขึ้น

๔. การติดตามประเมินผลเกี่ยวข้องกับการพยายามที่จะประเมินประสิทธิผลกิจกรรมต่าง ๆ และพิจารณาวิธีการที่จะดำเนินการต่อเนื่องต่อไป ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง

กับการคิดเกณฑ์ในการประเมินกิจกรรม^{๑๙}

อรนุช ป้อมเป็น ได้สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลไว้ ๔ ด้าน คือ

๑. **ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ** คือ การริเริ่มตัดสินใจ การร่วมเสนอโครงการ แผนงานกิจกรรม การดำเนินการตัดสินใจ และการตัดสินใจปฏิบัติการ

๒. **ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารงาน** คือ ร่วมช่วยเหลือด้วยทรัพยากร ร่วมออกแรงงาน ร่วมออกวัสดุ ร่วมให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน

๓. **ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการบริหารงาน** คือ การร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม หรือประโยชน์ส่วนบุคคล

๔. **ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล** คือ การที่ประชาชนเข้าร่วมติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาล เพื่อมุ่งจะพัฒนา การดำเนินงานตรงตามวัตถุประสงค์ และการนำผลที่เกิดขึ้นไปใช้ร่วมกันและเผยแพร่กิจกรรมออกสู่ชุมชนอื่นๆ^{๒๐}

โคเฮน และ อัฟฮอฟ (Cohen, John M., and Up Hoff Norman T.) ได้กล่าวถึงแนวคิดการมีส่วนร่วมโดย มีรายละเอียดเป็นขั้นตอนดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน (Planning) คือ การมีส่วนร่วมในการประชุม ให้ความคิดเห็นในกระบวนการจัดวางแผนงาน โครงการ การกำหนดเป้าหมาย การดำเนินงาน งบประมาณ และทรัพยากรการดำเนินการล่วงหน้าของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒. การมีส่วนร่วมด้านการจัดแสวงหาทรัพยากร (Allocation) คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการช่วยเหลือ จัดหา หรือสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์หรือเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการต่างๆ ร่วมกับโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๓. การมีส่วนร่วมในการร่วมมือประสานงาน (Co-ordination) คือ การมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือ ปฏิบัติงาน ติดต่อสื่อสาร รับผิดชอบร่วมกับโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๔. การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล (Evaluation) คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์รูปแบบ ตรวจสอบการทำงานตามแผนงาน โครงการต่างๆ ร่วมกับโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน^{๒๑}

สรุปได้ว่า แนวคิดการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น ร่วมคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ การวางแผน การ

^{๑๙} สถาบันพระปกเกล้า, **เทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชนและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัยและพัฒนาสถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๐), หน้า ๒๔.

^{๒๐} อรนุช ป้อมเป็น, “บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลห้วยด่าง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, ๒๕๕๐), หน้า ๑๑.

^{๒๑} Cohen, John M., and Up Hoff Norman T., “Participation’s Place in Rural Development: seeking Clarity though Specificity”. **World Development**. (New York : Mc Graw - Hill, 1980), p.213 – 235.

ปฏิบัติตามแผน การติดตามประเมินผลในกิจกรรม โครงการของชุมชนเป็นการสร้าง pluggedจิตสำนึก ในความเป็นเจ้าของกิจกรรมและโครงการ ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงาน ของเทศบาลตำบลจึงมี ๔ ด้าน ได้แก่

๑) **ด้านการตัดสินใจ** หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาต่างๆ ในหมู่บ้าน หรือชุมชนเพื่อจัดลำดับความสำคัญของแก้ไขปัญหามูลนิธิชุมชน การร่วมในการจัดทำกิจกรรมหรือ โครงการต่างๆ เช่น งานกีฬา งานบุญประเพณี ฯลฯ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่บ้านก็มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามูลนิธิชุมชน และการร่วมตัดสินใจในการเสนอโครงการแผนงานกิจกรรมต่างๆ

๒) **ด้านการวางแผนการบริหารงาน** หมายถึง ร่วมช่วยเหลือด้วยทรัพยากรร่วมออก แรงงานร่วมออกวัสดุร่วมให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานเป็นตัวแทนประชาสัมพันธ์ในชุมชน มีส่วน ร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการต่างๆ ตลอดถึงมีส่วนร่วมในการ ประชุมกับเทศบาลเมื่อมีการบริหารงานด้านกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ

๓) **ด้านการรับผลประโยชน์** หมายถึง การร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ เช่น ค่าตอบแทนหรือเงินรางวัล รับผลประโยชน์ทางด้านสังคม เช่น เกียรติยศชื่อเสียง หรือรับ ประโยชน์ส่วนบุคคล เช่น ได้ไปทัศนศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการรับงานจ้าง เหมมา จัดซื้อวัสดุ ในโครงการที่เทศบาลจัดขึ้น และได้รับความสะดวกสบายในเส้นทางจราจรที่ เทศบาลได้ปรับปรุง ตลอดถึงการจัดสรรพื้นที่พักผ่อนให้กับประชาชนและส่งเสริมด้านกีฬาในหมู่บ้าน

๔) **ด้านการติดตามและประเมินผล** หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมติดตามและ ประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาลรับทราบรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม ร่วมควบคุม ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนการบริหารของเทศบาล เช่น ตรวจสอบด้านการเงิน การติดตาม ความชัดเจนของการบริหารงานของเทศบาลมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ เพื่อมุ่งจะพัฒนาการ ดำเนินงานตรงตามวัตถุประสงค์

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

จากการทบทวนเอกสารเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน พบว่ามีผู้ให้ความหมายของการ ปฏิบัติงานไว้ ดังนี้

๒.๒.๑ ความหมายของการปฏิบัติงาน

พุทธทาสภิกขุ ให้ความหมายว่า การปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอาชีพการงาน ประเภทใด สรุปได้ว่า หน้าที่หรืออาชีพเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งในการที่จะเข้าถึงธรรม การที่จะรู้จัก โลกหรือสิ่งทั้งหลายทั้งปวงดีว่าอะไรเป็นอะไร จำต้องมีการทำหน้าที่ของตนโดยเฉพาะ เช่น อาชีพให้ ลู่ลวงไปได้ด้วยดีเสียก่อน การที่คนหนึ่งทำหน้าที่โดยตรงของตนโดยไม่มิมลทินต่างพร้อย ย่อมเป็นการ เพียงพอที่จะทำให้รู้จักว่าอะไรเป็นอะไร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ก็จักรู้จักชีวิตจิตใจตนเองว่าหมายความว่า อย่างไร เป็นสิ่งที่ควรยึดถือหลงไหลเพียงไร เป็นต้น ถ้าหากว่าไม่ได้ทำอะไรจริงๆ จังๆ ให้ดีที่สุด ให้

ถูกต้องตามอุดมคติของอาชีพหรือของหน้าที่นั้น ๆ แล้วมันยังน้อยเกินไปสำหรับที่จะรู้จักตัวเอง รู้จักจักโลก รู้จักกิเลส รู้จักทุกข์ และรู้จักความดับทุกข์ เป็นต้น^{๒๒}

พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวว่า การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานนี้ ความจริงก็เป็นเรื่องที่มีชื่อแบบสมัยใหม่ ถ้าจะจับเข้ากับหลักธรรมะ ก็ยังนึกไม่ชัดว่า คำว่าประสิทธิภาพนี้จะแปลว่าอะไรดี คำว่าประสิทธิภาพ ก็หาตัวศัพท์ในภาษาบาลีได้อยู่ แต่ก็ไม่ใช่เป็นคำแบบดั้งเดิมที่ใช้ คือ เอารูปศัพท์มาประกอบกัน คำว่าสิทธิ ก็แปลว่าความสำเร็จ ถ้าเติม ‘ป’ เข้าไปข้างหน้าก็เป็น ‘ปสิทธิ’ แปลว่า ความสำเร็จแล้วก็มีภาพ หรือภาวะเข้าไป ภาวะแห่งความสำเร็จทั่ว หรือภาวะที่ทำให้สำเร็จผลอย่างใดอะไร ทำนองนี้ แต่นี่ก็เป็นการพูดเชื่อมโยงไปทางภาษาบาลีนิดหน่อยเท่านั้นเอง ความเป็นจริง ความหมายต่างๆ ไปก็เข้าใจกันอยู่ แล้วอย่างที่ได้อีกแล้วมาแล้วว่าเรื่องที่จะพูดต่อไปนี้ คือ เรื่องประสิทธิภาพในการทำงาน จึงอยากจะโยงเรื่องประสิทธิภาพนี้ไปถึงพระพุทธเจ้า พูดถึงประสิทธิภาพการทำงานของพระพุทธเจ้าเพราะตอนนี้จะพูดถึงธรรมะของพระองค์ที่ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ก็ต้องแสดงให้เห็นว่าพระพุทธเจ้านั้น ทรงมีประสิทธิภาพในการทำงานมาก ชีวิตของพระองค์เป็นตัวอย่างของการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อพระองค์มีประสิทธิภาพในการทำงานแล้ว คำสั่งสอนของพระองค์ที่ว่าจะช่วยให้มีประสิทธิภาพในการทำงานนั้น จึงจะน่าเชื่อถือจริงเพราะฉะนั้นจะเริ่มต้นด้วยข้อความที่แสดงว่าพระพุทธเจ้าทรงมีประสิทธิภาพในการทำงานในแง่ที่เป็นประวัติของพระองค์เองอย่างไรก่อน หรือว่าพระพุทธเจ้าตรัสไว้เกี่ยวกับผลสำเร็จแห่งงานของพระองค์อย่างไร^{๒๓}

พระมหาทองมี สุทธิจิตโต (สะพานหลัก) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติหน้าที่ไปตามขั้นตอนของงานซึ่งมีบุคคลเป็นหลักขับเคลื่อนในองค์กรนั้นๆ การปฏิบัติงานคือการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เห็นได้อย่างเด่นชัดในเรื่องความรู้แล้วความสามารถ และปฏิบัติงานยังจำเป็นศาสตร์และศิลป์ในการทำงานโดยใช้กำลังกาย จิตใจและความรู้ บุคคลมีพฤติกรรมในการทำงานมีการคาดหวังที่จะทำงานให้สมบูรณ์หรือประสบผลสำเร็จอย่างได้มาตรฐานตามเป้าหมายขององค์กร^{๒๔}

นพพงษ์ บุญจิตราศุขย์ ได้กล่าวว่า การปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีทั้งศาสตร์ และศิลป์ ศาสตร์ คือ การศึกษาหาความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ทักษะ เทคนิควิธีทำงานต่างๆ ศิลป์ คือ การที่จะนำเอาความรู้ หลักการและทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับคนสถานการณ์และ

^{๒๒} พุทธทาสภิกขุ, **คู่มือมนุษย์ (ฉบับสมบูรณ์)**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๕๓), หน้า ๒๕๓.

^{๒๓} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม, ๒๕๕๓), หน้า ๑.

^{๒๔} พระมหาทองมี สุทธิจิตโต (สะพานหลัก), “การปฏิบัติงานของพนักงานการไฟฟ้านครหลวงตามหลักอิทธิบาท ๔ : กรณศึกษา การไฟฟ้านครหลวง เขตวัดเลียบ กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๙.

สิ่งแวดล้อมตลอดจนขอบเขตจำกัดของทรัพยากรให้เป็นไปตามบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของตำแหน่งงานต่างๆ ที่กำหนดขึ้นในหน่วยงาน^{๒๕}

ชม ภูมิภาค ได้กล่าวว่า การปฏิบัติงานว่า บุคคลแต่ละคนมีความสามารถในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ทั้งสติปัญญาสมรรถภาพทางร่างกายที่บุคคลได้รับการถ่ายทอดทางพันธุกรรมจากยีนในโครโมโซม และด้านสิ่งแวดล้อมจากการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นพฤติกรรมการทำงานจึงแตกต่างกันไป และทำให้ประสบผลสำเร็จแตกต่างกัน^{๒๖}

ประภาเพ็ญ สุวรรณ กล่าวถึงการปฏิบัติงานว่า เป็นความสามารถในการแสดงออกของร่างกายในสถานการณ์หนึ่งๆ โดยอาศัยความรู้และทัศนคติเป็นองค์ประกอบซึ่งต้องอาศัยเวลาและผ่านกระบวนการตัดสินใจในหลายขั้นตอน สรุปได้ว่าการปฏิบัติงานเป็นการนำความรู้ ความเข้าใจตลอดจนทัศนคติที่มีต่อการทำงานมาเป็นองค์ประกอบในการแสดงพฤติกรรมออกมาเป็นความสามารถ เพื่อแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ^{๒๗}

ดารณี จุนเจริญวงศ์ ได้กล่าวว่า การปฏิบัติงานเป็นผลที่เกิดจากความรู้สึกความคิดเห็นที่มีต่องานที่เขาปฏิบัติว่ามีมากน้อยเพียงใดและถ้าพบว่าดีก็จะเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแต่ถ้าหากพบว่าไม่ดี ก็จะทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน^{๒๘}

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้กล่าวว่า การทำงานของแต่ละคนย่อมขึ้นอยู่กับมูลเหตุจูงใจที่เป็นแรงกระตุ้นให้คนแต่ละคนทำงาน ผลงานจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่อไปนี้^{๒๙}

๑. สิ่งแวดล้อมในการทำงาน เช่น สถานที่ แสงสว่าง ระเบียบกฎเกณฑ์ของสถานที่ทำงาน บรรยากาศในการทำงาน เป็นต้น
๒. เศรษฐกิจ เป็นผลตอบแทนจากการทำงาน ได้แก่ ค่าจ้าง ค่าแรง เงินเดือน โบนัส ค่าสมนาคุณ ค่าตอบแทน รวมทั้งฐานะทางครอบครัว รายจ่ายของครอบครัวมีผลต่อการทำงาน
๓. ฐานะทางสังคม เป็นส่วนหนึ่งของงานและสังคม ตำแหน่งงาน หน้าที่การงานของแต่ละคนได้รับการยอมรับจากสังคม ก็จะทำให้บุคคลนั้นเกิดความภูมิใจ มีความรับผิดชอบมากขึ้น
๔. เจตคติต่องาน ความรู้สึกว่ำนั่นเป็นสิ่งที่มีความค่า เป็นการรับผิดชอบต่อสังคมจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม บุคคลนั้นย่อมจะรักงาน

^{๒๕} นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, **หลักการบริหารการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การพิมพ์, ๒๕๒๙), หน้า ๑๑๕ - ๑๑๖.

^{๒๖} ชม ภูมิภาค, **การศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม**, (กรุงเทพมหานคร : สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย, ๒๕๒๖), หน้า ๑๐.

^{๒๗} ประภาเพ็ญ สุวรรณ, **ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๖), หน้า ๑๐-๑๑.

^{๒๘} ดารณี จุนเจริญวงศ์, **การจัดการความรู้**, (ชลบุรี : สำนักงาน ป้องกันควบคุมโรคที่ ๓ จังหวัดชลบุรี กลุ่มส่งเสริมสนับสนุนวิชาการ, ถ่ายเอกสาร, ๒๕๔๘), หน้า ๑๖.

^{๒๙} ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, **จิตวิทยาอุตสาหกรรม**, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, ๒๕๔๘), หน้า ๑๒๒ - ๑๒๓.

๕. ความอิสระในการทำงาน สามารถใช้ความรู้ความสามารถได้เต็มที่ โดยไม่ต้องมีใครมาบังคับบัญชา มีอิสระในการทำงานเป็นเหตุให้คนตั้งใจทำงาน และมีความสุขในการทำงาน

เทพพนม เมืองแมน และสวีน สุวรรณ ได้กล่าวว่า การปฏิบัติงานของบุคคลในองค์การเป็นผลมาจากองค์ประกอบหลายประการ ทั้งองค์ประกอบภายนอกตัวบุคคล ซึ่งได้แก่สิ่งแวดล้อมซึ่งอาจจะเป็นบุคคล สิ่งของ เหตุการณ์ต่างๆ และองค์ประกอบภายในตัวบุคคล ได้แก่ กระบวนการทางจิตวิทยา ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ ค่านิยมและแรงจูงใจ^{๓๐}

กู๊ด (Good) ได้ให้ความหมายของการปฏิบัติงานไว้ว่าหมายถึงการทำงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อผลสำเร็จอย่างดีที่สุดของงาน^{๓๑}

เกตเซลส์ (Getzels) กล่าวว่า การดำเนินงานขององค์การใดก็ตามถ้าจะให้งานดำเนินไปด้วยความเหมาะสมและได้ผลบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานนั้นทุกคนต้องมีความเห็นสอดคล้องตรงกันในการกำหนดบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งดำรงตำแหน่งแต่ละตำแหน่งในองค์การนั้นๆ รับผิดชอบไปปฏิบัติหรืออีกนัยหนึ่งก็คือการปฏิบัติงานจะดำเนินไปด้วยดีก็ต่อเมื่อไม่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ผู้เกี่ยวข้องฝ่ายใดก็ตามมีความคิดเห็นขัดแย้งกันในการที่จะกำหนดหรือนึกคิดหรือคาดคะเนให้ผู้ปฏิบัติทำอะไรอย่างไร^{๓๒}

เกตเซลส์ และกูบา (Getzels and Guba) กล่าวว่า ในการปฏิบัติงานนั้นจะมีผลรวมของความสัมพันธ์ระหว่าง

- ๑) วัฒนธรรมประเพณีและความปรารถนาของสังคมที่ผู้นั้นดำรงตำแหน่ง
- ๒) ลักษณะขององค์การที่ผู้นั้นดำรงตำแหน่ง
- ๓) ตัวบุคคลบุคลิกภาพและความต้องการหรือความจำเป็นเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล^{๓๓}

บาร์นาร์ด (Barnard) กล่าวว่า ประสิทธิภาพจะมีขึ้นต่อเมื่อผู้ปฏิบัติหน้าที่ได้ปฏิบัติงานจริงตามหน้าที่ที่องค์การกำหนดไว้^{๓๔}

เบนจามิน บี วูลแมน (Benjamin B. Wolman) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติงาน คือสภาพความรู้สึกรักของบุคคลที่มีความสุขความพอใจ เมื่อต้องการหรือแรงจูงใจของตนได้รับการตอบสนอง^{๓๕}

^{๓๐} เทพพนม เมืองแมน และสวีน สุวรรณ, พฤติกรรมองค์การ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๙), หน้า ๖.

^{๓๑} Mary L. Good, Integrating the Individual and the Organization, (New York : Wiley, 2006), p. 414.

^{๓๒} J.W. Getzels, Creativity and Intelligence : Exploration with Gifted Students, (New York : Wiley, 1957), p. 176.

^{๓๓} Jacop W. Getzels and Egon G. Guba, "Social Behavior and the Administrative Process", School Review, Vol. 65, (1973), p. 164-175.

^{๓๔} Chester I. Barnard, The Function of Executive, (Massachusetts : Harvard University, 1970), p. 82.

^{๓๕} Benjamin B. Wolman, Motivation and Personality, (New York : McGraw-Hill, 1976), P.231.

สรุปได้ว่า การปฏิบัติงาน หมายถึง การที่บุคคลทำงานตามตำแหน่งตามภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้งานเกิดผลสำเร็จตามหน้าที่ที่แต่ละกลุ่มแต่ละ องค์การได้กำหนดและตรงกับความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย

๒.๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติงานนับว่ามีความสำคัญยิ่งด้วยส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานทั้งต่อบุคคลและ องค์การและองค์การก็คาดหวังที่จะให้บุคลากรมีผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพด้วยจะส่งให้ องค์การมีประสิทธิภาพด้วยดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการปฏิบัติงาน ให้มีประสิทธิภาพทั้งจากนักวิชาการไทยและต่างประเทศดังนี้

ธงชัย สันติวงษ์ ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลทำให้การกระทำของบุคคลผันแปรได้มี ๓ ประการ คือ^{๓๖}

- ๑) ปัจจัยประกอบตัวบุคคลได้แก่ความรู้ความเข้าใจการเรียนรู้ลักษณะของการมุ่งใจและ ทักษะ
- ๒) ปัจจัยประกอบทางสังคมคือลักษณะของการเป็นสมาชิกกลุ่ม
- ๓) ปัจจัยประกอบทางวัฒนธรรมคือสิ่งที่เกี่ยวข้องกันกับวัฒนธรรมทั้งที่เป็นส่วนใหญ่และ ส่วนย่อย

สมพงษ์ เกษมสิน ได้กล่าวถึง แนวคิดของ Harrington Emerson ที่เสนอแนวคิด เกี่ยวกับหลักการทำงานให้มีประสิทธิภาพในหนังสือชื่อ “The Twelve Principles of Efficiency” โดยมีสาระสำคัญดังนี้คือ^{๓๗}

- ๑) ทำความเข้าใจและกำหนดแนวคิดในการทำงานให้กระจ่างแจ้ง
- ๒) ใช้หลักสามัญในการพิจารณาความน่าจะเป็นไปได้ของงาน
- ๓) คำปรึกษาแนะนำต้องสมบูรณ์และถูกต้อง
- ๔) รักษาระเบียบวินัยในการทำงาน
- ๕) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยุติธรรม
- ๖) การทำงานต้องเชื่อถือได้มีความฉับพลันมีประสิทธิภาพและมีการลงทะเบียนเป็น หลักฐาน
- ๗) งานควรมีลักษณะแจ้งให้ทราบถึงการดำเนินงานอย่างทั่วถึง
- ๘) งานสำเร็จทันเวลา
- ๙) ผลของงานได้มาตรฐาน
- ๑๐) การดำเนินงานสามารถถือเป็นมาตรฐานได้
- ๑๑) กำหนดมาตรฐานที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการฝึกสอนงานได้

^{๓๖} ธงชัย สันติวงษ์, หลักการจัดการ, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗), หน้า ๔๗-๔๘.

^{๓๗} สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไพบูลย์สำราญภูมิ, ๒๕๒๑), หน้า ๓๐.

๑๒) ให้บำเพ็ญรางวัลแก่งานที่ดี

โสภา ชูพิกุลชัย ได้กล่าวถึงการกระทำหรือพฤติกรรมของแต่ละบุคคลจะแสดงพฤติกรรมไปตามแบบอย่างตามวิถีทางของความกดดันทางสังคมที่มีต่อบุคคลนั้นๆ รวมทั้งจากการแนะนำสั่งสอนโดยอิทธิพลของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเช่นพ่อแม่ญาติพี่น้องและบุคคลอื่นๆ ในสังคม^{๓๘}

รีดเดอร์ (Reeder) ได้รวบรวมกลุ่มของปัจจัยซึ่งเป็นเหตุทำให้มนุษย์กระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงการกระทำทางสังคม (Social Action) ที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลรวมไปถึงการศึกษาองค์การต่างไปจากนักสังคมวิทยาทั่วไปโดยที่ Reeder ได้แสดงให้เห็นว่าการกระทำของบุคคลนั้นเป็นผลมาจากการที่บุคคลมีความเชื่อในสิ่งนั้นๆ ดังนั้นจากผลงานในการวิจัยเป็นระยะเวลา ๒๕ ปี ของ Reeder พบว่าในการตัดสินใจเลือกกระทำพฤติกรรมทางสังคมของบุคคลทุกเรื่องเป็นผลมาจากการที่มีความเชื่อหรือไม่เชื่อดังกล่าวโดยเป็นการศึกษาถึงปัจจัยโดยตรง (Directive Factors) ในเรื่องความเชื่อและไม่เชื่อที่มีผลต่อการกระทำพฤติกรรมทางสังคมของบุคคลซึ่งในเรื่องการกระทำพฤติกรรมของบุคคลเกี่ยวกับการตัดสินใจนั้น Reeder ได้เสนอแนวความคิดและแนววินิจฉัยในพฤติกรรมโดยที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของปัจจัยต่างๆ โดยที่ปัจจัยเหล่านั้นจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและความไม่เชื่อซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จะได้แสดงให้เห็นถึงปัจจัยต่างๆ หลายรูปแบบเพราะปัจจัยเหล่านั้นจะส่งผลให้เกิดการตัดสินใจและการกระทำพฤติกรรมทางสังคม Reeder ได้แบ่งปัจจัยออกเป็นประเภทต่างๆ รวม ๓ ประเภท คือ ปัจจัยดึง ปัจจัยผลัก และปัจจัยสามารถ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้^{๓๙}

๑) ปัจจัยดึง (Pull Factors) ซึ่งมีองค์ประกอบย่อยๆ ดังนี้ คือ

(๑) เป้าประสงค์ (Goals) ความมุ่งประสงค์ที่จะให้บรรลุผลให้สัมฤทธิ์จุดประสงค์ในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นผู้กระทำจะกำหนดเป้าหมายหรือจุดประสงค์ไว้ก่อนล่วงหน้าและพยายามที่กระทำทุกวิถีทางเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

(๒) ความเชื่อ (Belief of Orientation) ความเชื่อนั้นเป็นผลมาจากการที่บุคคลได้รับรู้ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดหรือความรู้ซึ่งความเชื่อเหล่านี้จะมีผลต่อการตัดสินใจของบุคคลและพฤติกรรมทางสังคมในกรณีที่ว่าบุคคลจะเลือกรูปแบบของพฤติกรรมบนพื้นฐานของความเชื่อที่ตนยึดมั่นอยู่ซึ่งความเชื่อเหล่านี้พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้นิยามว่าความเชื่อคือการยอมรับข้อเสนอข้อใดข้อหนึ่งว่าเป็นจริงความเชื่อจะก่อให้เกิดภาวะทางจิตใจในบุคคลซึ่งอาจเป็นพื้นฐานการกระทำโดยสมัครใจของบุคคลนั้นแต่อย่างไรก็ตามความเชื่อนี้จะทำให้บุคคลได้กระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมก็เป็นได้

(๓) ค่านิยม (Value Standards) เป็นสิ่งที่บุคคลได้ยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจและกำหนดการกระทำของตนเองค่านิยมนั้นเป็นความเชื่ออย่างหนึ่งมีลักษณะถาวรค่านิยมของมนุษย์จะ

^{๓๘} โสภา ชูพิกุลชัย, การศึกษารูปแบบของชุมชนที่พึงปรารถนาของผู้อาศัยในชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานคร, (กรุงเทพมหานคร : สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๓๔), หน้า ๒๘.

^{๓๙} William W. Reeder, *Leadership Development in a Mormon Community*, (New York : Wiley, 1968), pp. 1-7.

แสดงออกทางทัศนคติและพฤติกรรมของมนุษย์ในเกือบทุกรูปแบบค่านิยมมีผลต่อการตัดสินใจในกรณีที่ว่าการกระทำทางสังคมของบุคคลพยายามที่จะกระทำให้สอดคล้องกับค่านิยมที่ยึดถืออยู่

(๔) นิสัยและขนบธรรมเนียม (Habit and Customs) คือแบบอย่างพฤติกรรมที่สังคมกำหนดไว้แล้วสืบต่อกันมาด้วยประเพณีและถ้ามีการละเมิดก็จะถูกบังคับด้วยการที่สังคมไม่เห็นชอบด้วยในการตัดสินใจที่จะเลือกกระทำพฤติกรรมใดอย่างหนึ่งของมนุษย์นั้นส่วนหนึ่งจึงเนื่องมาจากแบบอย่างพฤติกรรมที่สังคมกำหนดไว้ให้แล้ว

๒) ปัจจัยผลัก (Push Factors) ซึ่งมีองค์ประกอบย่อยๆ ดังนี้ คือ

(๑) ความคาดหวัง (Expectation) คือท่าทีของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตัวเองโดยคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้นปฏิบัติตามและกระทำในสิ่งที่ตนต้องการดั่งนั้นในการเลือกกระทำพฤติกรรม (Social Action) ส่วนหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับความคาดหวังและท่าทีของบุคคลอื่นด้วย

(๒) ข้อผูกพัน (Commitments) คือสิ่งที่ผู้กระทำเชื่อว่าเขาถูกผูกมัดที่จะต้องกระทำให้สอดคล้องกับสภาพการณ์นั้นๆ ข้อผูกพันจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกระทำของสังคมเพราะผู้กระทำตั้งใจที่จะกระทำสิ่งนั้นๆ เนื่องจากเขารู้สึกว่าเขามีข้อผูกพันที่จะต้องกระทำ

(๓) การบังคับ (Force) คือตัวที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้กระทำตัดสินใจกระทำได้เร็วขึ้นเพราะขณะที่ผู้กระทำตั้งใจจะทำสิ่งนั้นเขาอาจจะยังไม่แน่ใจว่าจะกระทำพฤติกรรมนั้นดีหรือไม่แต่เมื่อมีการบังคับก็จะทำให้ตัดสินใจกระทำพฤติกรรมนั้นได้เร็วขึ้น

๓) ปัจจัยสามารถ (Able Factors) ซึ่งมีองค์ประกอบย่อยดังนี้

(๑) โอกาส (Opportunity) เป็นความคิดของผู้กระทำที่เชื่อว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นช่วยให้มีโอกาสเลือกกระทำ

(๒) ความสามารถ (Ability) การที่ผู้กระทำรู้ถึงความสามารถของตัวเองซึ่งก่อให้เกิดผลสำเร็จในเรื่องนั้นได้การตระหนักถึงความสามารถนี้จะนำไปสู่การตัดสินใจและการกระทำทางสังคมโดยทั่วไปและการที่บุคคลกระทำพฤติกรรมใดบุคคลจะพิจารณาความสามารถของตนเองก่อน

(๓) การสนับสนุน (Support) คือสิ่งที่ผู้กระทำรู้ว่าจะได้รับหรือคิดว่าจะได้รับจากการกระทำนั้นๆ

แมกซ์ เวบเบอร์ (Max Weber) ได้ศึกษาเรื่องการกระทำของมนุษย์ (Human Action) โดยให้คำจำกัดความว่าเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งที่เปิดเผยลึกลับซึ่งบุคคลผู้กำหนดให้มีความหมายเป็นส่วนตัวและตามแนวคิดของ Weber นั้นสามารถแสวงหาความเข้าใจในระดับความหมายที่เกิดขึ้นได้ ๒ ประการ คือ^{๔๐}

๑) ความหมายส่วนตัวจากการกระทำของบุคคลหนึ่งสามารถเข้าใจได้จากการสังเกตโดยตรง

๒) มีการเข้าใจสิ่งเร้าเราสามารถแสดงความรู้สึกออกมาถึงตัวเราเองได้โดยการให้เหตุผลซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของผู้กระทำหรือถ้าการกระทำของบุคคลไม่มีเหตุผลแล้วอาจจะเข้าใจส่วนประกอบแห่งอารมณ์ที่มีการกระทำเกิดขึ้นโดยอาศัยการเข้าไปมีส่วนร่วมมีความเห็นอกเห็นใจต่อ

^{๔๐} Max Weber, *The Theory of Social and Economic Organization*, (New York : The Free Press and Falcon's Win Press, 1974), p. 154.

มนุษย์ด้วยกันผู้สังเกตไม่จำเป็นต้องมีส่วนเห็นด้วยกับทฤษฎีหรือจุดมุ่งหมายขั้นสูงสุดหรือค่านิยมของผู้กระทำแต่โดยทางสติปัญญาแล้วเราอาจจะเข้าใจในสถานการณ์และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องได้

ธงชัย สันติวงษ์ กล่าวว่าปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อนวัตกรรม การปฏิบัติงานมีดังต่อไปนี้^{๔๑}

๑) ลักษณะนิสัยทำทางของพนักงาน

ลักษณะนิสัยทำทางหมายถึงลักษณะนิสัยของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความคิดและการปฏิบัติต่อสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัวซึ่งประกอบไปด้วยลักษณะทำทางเฉพาะของแต่ละบุคคล แรงจูงใจทัศนคติค่านิยมความสามารถความรู้สึกนึกคิดของตนเองอารมณ์รวมทั้งความเฉลียวฉลาด และลักษณะของพฤติกรรมของบุคคลอื่นๆ ที่ปรากฏให้เห็น

๒) ความสามารถและเชาว์ปัญญา

ความสามารถหมายถึงความชำนาญเชี่ยวชาญในด้านต่างซึ่งมีอยู่ในแต่ละบุคคลสำหรับเชาว์ปัญญานั้นหมายถึงแนวโน้มหรือศักยภาพที่เกี่ยวกับความชำนาญที่สามารถพัฒนาให้มีเพิ่มขึ้นในแต่ละคนซึ่งคนเราแต่ละคนล้วนแต่มีความสามารถและเชาว์ปัญญาแตกต่างกันไปในแต่ละด้าน ความสามารถความชำนาญเชาว์ปัญญาหรือศักยภาพที่จะเพิ่มพูนความชำนาญนั้นก็คือกลไกความนึกคิดและความคิดริเริ่มของแต่ละบุคคลนั่นเอง

๓) ทัศนคติและค่านิยม

ทัศนคติหมายถึงคุณลักษณะที่มีความมั่นคงอย่างต่อเนื่องในด้านความคิดความรู้สึกและแนวทางในการปฏิบัติของพฤติกรรมที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือต่อความคิดของแต่ละบุคคลและต่อกลุ่มชนส่วนค่านิยมหมายถึงทัศนคติที่มีลักษณะที่จะพยายามประเมินเกี่ยวกับสิ่งของความคิดตัวบุคคลที่จะประเมินไปในทางใดทางหนึ่งว่าเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดีเสมอ

๔) การจูงใจหมายถึงชุดของทัศนคติที่มีอยู่ในตัวเองแต่ละบุคคลซึ่งใช้สำหรับตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ โดยมีเป้าหมายและทิศทางที่แน่นอนแรงจูงใจเป็นสิ่งที่อยู่ในจิตใจของคนเราซึ่งมีแรงผลักดันและมีทิศทางที่ใช้กำกับพฤติกรรมของมนุษย์เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการนั้นๆ อิทธิพลของปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับการสร้างสมประสบการณ์และเปลี่ยนแปลงลักษณะของแต่ละบุคคลจะแสดงให้เห็นถึงความสามารถทัศนคติแรงจูงใจและลักษณะทำทางที่ได้พัฒนาของแต่ละบุคคลซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ก่อเกิดมาจากอิทธิพลของสภาพแวดล้อมภายนอกนับตั้งแต่อิทธิพลพื้นฐานด้านครอบครัวของตนเอง การศึกษาในโรงเรียนการเข้าสังคมตลอดจนเพื่อนฝูงและหน่วยงานต่างๆ ที่ได้เคยร่วมทางมาด้วยกันมา ปัจจัยเหล่านี้ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อลักษณะของบุคคลและมีผลกระทบเกี่ยวเนื่องไปถึงกิจกรรมหรือประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานขององค์การต่างๆ ด้วย

^{๔๑} ธงชัย สันติวงษ์, การบริหารงานบุคคล, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗), หน้า ๒๑-๒๔.

นิภา แก้วศรีงาม กล่าวว่า สภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่จะสร้างบรรยากาศที่ดีหรือไม่ดีให้แก่องค์กร ก็คือ^{๔๒}

๑) สภาพแวดล้อมทางกายภาพซึ่งก็คืออาคารสถานที่ทำงานเครื่องมือเครื่องใช้ในสำนักงานรวมถึงเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(๑) สถานที่ทำงานควรมีความสะดวกสบายเพียงพอต่อการปฏิบัติงานเช่นมีแสงสว่างเหมาะสมอุณหภูมิและการถ่ายเทอากาศที่ดีเพียงพอไม่มีเสียงรบกวนรวมทั้งสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดความไม่สบายใจในการทำงาน

(๒) อุปกรณ์และเครื่องมือในสำนักงานซึ่งเป็นเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับการทำงานและเป็นการช่วยให้สมาชิกทำงานได้สะดวกและรวดเร็วมากขึ้นเช่นวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในงานธุรการเครื่องจักรกลต่างๆ รวมถึงเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงาน

(๓) ระยะเวลาในการทำงานในการทำงานควรมีระยะเวลาในการทำงานและการพักให้เหมาะสมกันเพื่อไม่ให้เกิดความเมื่อยล้าหรือความเบื่อหน่ายในการทำงานซึ่งจะมีผลทำให้ผลผลิตขององค์กรลดลงเช่นให้มีการพักร้อนมีการหยุดพักร้อนครั้งระยะเวลาในการปฏิบัติงานเป็นต้น

๒) สภาพแวดล้อมทางสังคมและจิตใจ

(๑) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กรถ้าองค์กรที่ความสัมพันธ์ระหว่างนายกับลูกน้องที่ดีเพียงพอจะทำให้บรรยากาศในการทำงานมีประสิทธิภาพมากกว่าองค์กรที่มีความสัมพันธ์ระหว่างนายกับลูกน้องที่ไม่ดี

(๒) ลักษณะของการติดต่อสื่อสารการสั่งการของผู้บังคับบัญชาจะต้องมีความชัดเจนเข้าใจง่ายมีความถูกต้องและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

(๓) บุคลิกภาพของผู้นำและพฤติกรรมของผู้นำที่ดีจะมีผลต่อบรรยากาศและผลผลิตขององค์กรโดยผู้นำที่ดีจะต้องดูแลเอาใจใส่ลูกน้องมีความสามารถในการบริหารงานบุคคลซึ่งจะมีผลทำให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีในการปฏิบัติงาน

(๔) ขนาดและโครงสร้างขององค์กรซึ่งส่วนใหญ่บุคคลจะมีความต้องการและชอบที่จะอยู่ในองค์กรที่มีขนาดใหญ่แต่ขนาดอย่างเดียวไม่ได้ก่อให้เกิดความพึงพอใจในงานที่ปฏิบัติเท่ากับองค์กรนั้นมีความสำคัญและสามารถอ้างอิงได้มากนักเพียงใดสภาพแวดล้อมในการทำงานโดยทั่วไป เช่นความปลอดภัยและความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติงานนั้นๆ เช่นถ้าเป็นงานที่มีความเสี่ยงสูงซึ่งจะทำให้เกิดความวิตกกังวลสูงย่อมจะทำให้เป็นสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีมากนักในการปฏิบัติงานยกเว้นบางคนที่ มีลักษณะที่ชอบทำงานกับความเสี่ยงสูงเท่านั้น

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานของบุคคลโดยระบุว่าความแตกต่างระหว่างบุคคลย่อมมีผลต่องานที่แตกต่างกันดังนั้นในการคัดเลือกสรรหา หรือบรรจุบุคคลให้เข้าทำงานในหน้าที่ต่างๆ กันนั้นต้องมีความสอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจของบุคคลนั้นๆ ด้วยซึ่งจุดมุ่งหมายในการทำงานของแต่ละบุคคลก็มีความ

^{๔๒} นิภา แก้วศรีงาม, จิตวิทยาองค์กร, (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาจิตวิทยาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๗), หน้า ๒๒๔-๒๒๕.

แตกต่างกันด้วยไม่ว่าเรื่องราวได้ความมั่นคงชื่อเสียงเกียรติยศบางคนต้องการทำเพื่อสังคมโดยจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันนี้ย่อมมีผลให้แต่ละบุคคลที่มีความรู้ระดับเดียวกันมีเชาวน์ปัญญาใกล้เคียงกันก็ยังมี ความแตกต่างในด้านความสามารถในการทำงานที่ไม่เหมือนกันดังนั้นสาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของบุคคลดังนี้^{๔๓}

๑) ปัจจัยส่วนบุคคลบุคคลแต่ละบุคคลจะมีลักษณะและคุณสมบัติเฉพาะตัวที่แตกต่างกันไปซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมมีผลต่อพฤติกรรมในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันออกไปปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่

(๑) ความถนัดเป็นความสามารถความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันออกไปโดยเราสามารถทำการทดสอบความถนัดได้เพื่อมอบหมายงานได้ตรงกับความสามารถของบุคคลนั้นๆ

(๒) ลักษณะทางบุคลิกภาพซึ่งมีผลทำให้แสดงลักษณะนิสัยที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคล

(๓) ลักษณะทางกายภาพเป็นความแตกต่างทางด้านกายภาพเช่นบุคคลที่มีความแข็งแรงย่อมเหมาะสมกับงานในลักษณะที่แตกต่างจากบุคคลที่มีหน้าตาสวยงาม

(๔) ความสนใจและการตั้งใจซึ่งในแต่ละบุคคลจะไม่เหมือนกันโดยความสนใจจะเป็นแรงผลักดันให้บุคคลเลือกงานใช้แรงงานหนัก

(๕) อายุเพศและวัยต่างๆก็มีผลต่อการปฏิบัติงานเช่นเด็กและผู้ใหญ่อายุไม่เหมาะแก่การทำงานที่ต้องใช้แรงงานหนัก

(๖) การศึกษามีส่วนในการคัดเลือกงานที่แตกต่างกันผู้ชำนาญการเฉพาะด้านย่อมต้องการผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมในด้านนั้นๆ

(๗) ประสบการณ์การได้เคยเรียนรู้งานนั้นๆมาก่อนย่อมก่อให้เกิดประสบการณ์ความชำนาญในงานนั้นๆ

๒) ปัจจัยสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อพฤติกรรมในการปฏิบัติงานซึ่งสภาพแวดล้อมแบ่งออกเป็น ๒ ปัจจัย คือ

(๑) ปัจจัยที่เกี่ยวกับงานในองค์การแต่ละแห่งมีงานในลักษณะที่แตกต่างกันออกไปงานบางงานสามารถดำเนินการภายในสำนักงานเช่นงานด้านธุรการโดยมีเครื่องจักรในการทำงานคือเป็นห้องทำงานที่ติดเครื่องปรับอากาศสถานที่ที่มีความสะดวกสบายแต่งงานบางอย่างเป็นงานที่ทำหาความสามารถบุคคลบางกลุ่มดังนั้นลักษณะเกี่ยวกับงานจึงแบ่งออกได้ดังนี้

๑) วิธีการปฏิบัติงานเป็นระบบของการทำงานว่ามีขั้นตอนอย่างไรบ้างมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานใดและงานนั้นๆมีความยากลำบากเพียงใด

๒) เครื่องมือเครื่องใช้ในสำนักงานความคล่องตัวของการทำงานมีผลมาจากเครื่องมือประจำสำนักงานว่ามีความสะดวกสบายและทันแรงได้มากเพียงใด

๓) การจัดบริเวณของสถานที่ทำงานให้ดีขึ้นสถานที่ทำงานที่มีขนาดคับแคบอากาศถ่ายไม่สะดวกร้อนอบอ้าวจะมีผลต่อการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล

^{๔๓} ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์ดีจากัด, ๒๕๓๕), หน้า ๘๑-๘๓.

๔) ลักษณะทางกายภาพของสิ่งแวดล้อมอื่นๆเช่นความสะดวกสบายในการเดินทางมาที่
ทำงานการป้องกันการอุบัติเหตุหรืออันตรายต่างๆที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นในสถานที่ทำงาน

(๒) ปัจจัยที่เกี่ยวกับองค์การที่มีผลต่อการตัดสินใจทำงานในทางอ้อมคือ

๑) ลักษณะขององค์การซึ่งก็คือลักษณะของสถานที่ทำงานซึ่งถ้าเป็นงานราชการและ
รัฐวิสาหกิจบุคคลจะสนใจเข้าทำงานเนื่องจากมีความมั่นคงและสวัสดิการที่ดีแต่ถ้าเป็นองค์การเอกชน
บุคคลเหล่านั้นก็จะมุ่งหวังรายได้เป็นหลัก

๒) ชนิดการฝึกอบรมและการบังคับบัญชาเป็นการดูว่าสายการบังคับบัญชามีขั้นตอนมากน้อย
เพียงใดต้องมีการฝึกอบรมมากเพียงใดและผู้บังคับบัญชามีลักษณะแบบใด

๓) ชนิดของเครื่องจูงใจอื่นๆเช่นเงินเดือนค่าครองชีพโบนัสและสวัสดิการอื่นๆของแต่ละ
องค์การซึ่งมีผลต่อการปฏิบัติงานในองค์การ

๔) สภาพแวดล้อมในสังคมธุรกิจอุตสาหกรรมนั้นมีฐานะอย่างไรในสังคมเป็นที่ยอมรับของ
บุคคลในสังคมนั้นหรือไม่มีความน่าเชื่อถือขนาดใด

พรรณราย ทรัพย์ะประภา ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการ
ปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลมีดังต่อไปนี้^{๔๔}

๑) ตัวแปรด้านบุคคล ซึ่งหมายถึง คุณลักษณะหรือข้อเท็จจริงที่เป็นลักษณะเฉพาะของ
แต่ละบุคคลซึ่งลักษณะเหล่านี้จะนำมาซึ่งการกระทำบางชนิดที่เป็นลักษณะพฤติกรรมเฉพาะของ
ตนเองความแตกต่างกันในแต่ละบุคคลจะมีผลทำให้พฤติกรรมของแต่ละบุคคลแตกต่างกันไปซึ่งตัว
แปรด้านนี้ได้แก่ความถนัดในด้านต่างๆลักษณะทางกายภาพลักษณะบุคลิกภาพความสนใจและ
แรงจูงใจอายุและเพศการศึกษาและประสบการณ์ดังนั้นตัวแปรต่างๆที่กล่าวมาจะมีผลที่ทำให้บุคคลมี
ความต้องการที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

๒) ตัวแปรด้านสถานการณ์คือเงื่อนไขของสถานการณ์หรือลักษณะของสิ่งแวดล้อม ที่มีผล
ต่อพฤติกรรมของบุคคลเหล่านี้เงื่อนไขบางอย่างอยู่ภายใต้การรับรู้ของบุคคลแต่บางอย่างก็อยู่
นอกเหนือจากการรับรู้ซึ่งตัวแปรแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

(๑) ตัวแปรทางกายภาพและงานคือลักษณะการทำงานรวมถึงสถานที่ทำงานที่เกี่ยวข้อง
กับการทำงานของแต่ละบุคคลซึ่งตัวแปรทางกายภาพและงานได้แก่วิธีการทำงานแบบและสภาพของ
เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงานสถานที่ทำงานและการจัดสถานที่และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

(๒) ตัวแปรทางองค์การและสังคมซึ่งเป็นองค์ประกอบที่อยู่ไกลจากสภาพการทำงานมาก
ที่สุดและมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตในการปฏิบัติงานน้อยที่สุดแต่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของ
พนักงานมากซึ่งตัวแปรทางองค์การและสังคมมีดังต่อไปนี้คือลักษณะขององค์การชนิดของเครื่องล่อใจ
ชนิดของการฝึกอบรมและการบังคับบัญชาและสภาพแวดล้อมทางสังคม

มุกดา ศรียงค์ และชนิษฐา วิเศษสาร กล่าวว่า สภาพะในการทำงานก็คือลักษณะ
ของงานที่เป็นเงื่อนไขโดยทำให้บุคคลที่กำลังทำงานอยู่ยอมให้เงื่อนไขเหล่านั้นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม
ของตนเองและผลผลิตของงานโดยไม่รู้ตัวเช่นคนบางคนทำงานกลางแดดบางคนทำงานท่ามกลางเสียง

^{๔๔} พรรณราย ทรัพย์ะประภา, จิตวิทยาอุตสาหกรรม, (กรุงเทพมหานคร : โอเคียนส์โตร์, ๒๕๒๙),
หน้า ๒๕-๒๖.

รบกวนตลอดเวลาแต่บางคนก็ทำงานในสถานที่เย็นสบายงานบางงานก็เสี่ยงต่ออันตรายต่อร่างกายสูง แต่บางงานก็มีความเสี่ยงต่ำซึ่งสภาวะในการทำงานที่มีอิทธิพลต่อเจตคติและพฤติกรรมของบุคคลในการทำงานตามองค์การต่าง ๆ นั้นมีด้วย ๔ ประการ คือ^{๔๕}

- ๑) ด้านศักยภาพเช่นแสงสว่างเสียงอุณหภูมิ เป็นต้น
- ๒) ด้านจิตใจเช่นความรู้สึกเหนื่อยล้า เป็นต้น
- ๓) ด้านความปลอดภัยและอุบัติเหตุ
- ๔) ด้านตารางการทำงาน

วรจิตร หนองแก ได้เสนอว่า การปฏิบัติงานของแต่ละคนจะถูกกำหนดโดย ๓ ส่วน ดังนี้^{๔๖}

- ๑) คุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล (Individual Attributes) แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่มดังนี้
  - (๑) Demographic Characteristics เป็นลักษณะที่เกี่ยวกับเพศ อายุ เชื้อชาติเผ่าพันธุ์
  - (๒) Competency Characteristics เป็นลักษณะที่เกี่ยวกับความรู้ความสามารถความถนัดและความชำนาญของบุคคลซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะได้อาจมาจากการศึกษาอบรมและสั่งสมประสบการณ์
  - (๓) Psychological Characteristics เป็นคุณลักษณะทางด้านจิตวิทยาอันได้แก่ทัศนคติ ค่านิยมการรับรู้ในเรื่องต่างๆรวมทั้งบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลด้วย
- ๒) ระดับความพยายามในการทำงาน (Work Effort) ซึ่งจะเกิดจากการมีแรงจูงใจในการทำงานได้แก่ความต้องการแรงผลักดันอารมณ์ความรู้สึกความสนใจความตั้งใจเพราะคนที่มีแรงจูงใจในการทำงานสูงจะมีความพยายามในการที่จะอุทิศกำลังกายและกำลังใจให้แก่การทำงานมากกว่าผู้มีแรงจูงใจในการทำงานต่ำ
- ๓) แรงสนับสนุนจากองค์การหรือหน่วยงาน (Organization Support) ได้แก่ คำตอบแทนความยุติธรรมการติดต่อสื่อสารและวิธีการมอบหมายงานซึ่งมีผลต่อกำลังใจผู้ปฏิบัติงานประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเกิดจากสภาพภูมิหลังของแต่ละคนที่ไม่เหมือนกันสภาพทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา ความรู้ ความสามารถ ความถนัดต่างๆ โดยมีปัจจัยสนับสนุนให้เกิดความแตกต่างจากการประเมินผลผู้บังคับบัญชาแล้วให้คะแนนออกมาในระดับต่ำ ปานกลาง และสูง จะมีผลต่อการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานเพิ่มทักษะในการทำงานให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่มากขึ้นเรื่อยๆ

^{๔๕} มุกดา ศรียงค์ และชนิษฐา วิเศษสาร, จิตวิทยาอุตสาหกรรม, (กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, ๒๕๒๙), หน้า ๒๕๙.

^{๔๖} วรจิตร หนองแก, “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดขอนแก่น, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๑๙-๒๐.

สมคิด บางโม กล่าวว่า ปัจจัยในการปฏิบัติงานประกอบด้วย^{๔๗}

๑) วัตถุประสงค์ของงานที่มีคุณค่าที่แท้จริง ไม่ว่าจะปฏิบัติงานอะไรถ้าข้าราชการรู้ว่าสิ่งที่ตนทำนั้นมีค่ามีประโยชน์อย่างแท้จริงย่อมตั้งใจปฏิบัติงานที่มีคุณค่านั้นๆ มากกว่างานที่ไม่มีประโยชน์หรือมีคุณค่าน้อยในขณะที่เงินเดือนเท่ากันข้าราชการย่อมสนใจงานที่มีคุณค่ามากกว่า

๒) สถานที่ปฏิบัติงาน หรือสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ดี การจัดสถานที่ปฏิบัติงานสะอาด มีอุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวกสบายที่เหมาะสม แสงสว่างพอเพียงทำให้สามารถปฏิบัติงานได้รวดเร็วและอยู่กับโต๊ะปฏิบัติงานนานขึ้นได้ผลงานมากขึ้นทำให้รักและพอใจในการปฏิบัติงานห้องพักรับรองจัดให้สะอาดเรียบร้อยมีสิ่งอำนวยความสะดวกพอสมควร

๓) ความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่การงาน เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมั่นใจอยู่เสมอว่าตำแหน่งหน้าที่ที่ตนกระทำนั้นจะเป็นอะไรผู้บริหารที่ดีจะต้องพยายามสนับสนุนให้ข้าราชการของตนก้าวหน้าต่อไปให้มากที่สุดหาโอกาสให้ได้รับตำแหน่งหน้าที่สูงขึ้นสนับสนุนให้เรียนต่อหรือเข้ารับการอบรมสัมมนา

สุนันทา เลहनันท์ ได้กล่าวถึงเรื่องปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติงานในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ ดังต่อไปนี้ คือ^{๔๘}

๑) ความแตกต่างระหว่างบุคคลบุคคลแต่ละบุคคลจะมีแตกต่างกันออกไปซึ่งพื้นฐานของความแตกต่างของบุคคลมีดังต่อไปนี้คือ

(๑) บุคคลแต่ละบุคคลมีความสามารถในการต่อสู้และอดทนต่อความเหน็ดเหนื่อยยากลำบากแตกต่างกันออกไปบางบุคคลเมื่อได้รับงานหนักก็จะเริ่มถอยหนีเนื่องจากสภาพจิตใจและร่างกายไม่พร้อมแต่บางคนสามารถต่อสู้งานหนักได้ทั้งร่างกายและจิตใจของแต่ละบุคคลซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด

(๒) บุคคลที่มีความรักและความสนใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันบางคนรักงานและชอบทำงานเขาจะเลือกทำงานที่ทำหายมีความหมายหรือน่าสนใจสำหรับเขาซึ่งเปิดโอกาสให้เขาแสดงออกมาถึงความสามารถและความรับผิดชอบเฉพาะตัวแต่ในขณะที่บางคนชอบทำงานง่ายๆสบายๆไม่ต้องใช้ความสามารถทางสติปัญญาและความรับผิดชอบมากนัก

(๓) บุคคลชอบลักษณะของการเป็นผู้นำแตกต่างกันบางคนชอบเสรีภาพในการทำงานเขาก็จะทำงานได้ดีเมื่อเขาอยู่กับผู้นำแบบประชาธิปไตยแต่บางคนอาจชอบผู้นำแบบเผด็จการซึ่งเขาจะทำงานได้ดีเมื่อมีการใช้อำนาจควบคุมนอกจากนี้แต่ละบุคคลยังมีความต้องการในระดับการควบคุมที่ต่างกันออกไปโดยบางคนชอบการควบคุมอย่างใกล้ชิดในขณะที่บางคนชอบการควบคุมอย่างกว้างๆ

(๔) บุคคลมีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นไม่เหมือนกันบางคนช่างพูดช่างเจรจามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่นในขณะที่บางคนมีนิสัยเย็บขริมชอบที่จะอยู่คนเดียวไม่ค่อยเข้าสังคมซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลดังนั้นแต่ละคนจึงทำงานชนิดเดียวกันย่อมได้ผลไม่เท่ากัน

^{๔๗} สมคิด บางโม, **องค์การและการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดีจำกัด, ๒๕๔๐), หน้า ๑๙๓.

^{๔๘} สุนันทา เลहनันท์, **การพัฒนาองค์กร**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, ๒๕๓๑), หน้า

(๕) บุคคลมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายไม่เท่ากันบางคนมีความรับผิดชอบต่องานสูงเนื่องจากมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในเรื่องของผลงานโดยมองความก้าวหน้าของตนเองในขณะที่บางคนมีความรับผิดชอบต่องานน้อยและไม่มีความกระตือรือร้นพร้อมที่จะทำงาน

๒) แรงจูงใจในการทำงานในสมัยก่อนเชื่อกันว่าแรงจูงใจสามารถเกิดขึ้นในแต่ละบุคคลด้วยการให้เงินหรือไม่ก็ทำให้คนนั้นมีความสุขสะดวกสบายแต่ต่อมาพบว่ายังมีปัจจัยอื่นๆอีกมากมายที่สามารถเพิ่มแรงจูงใจให้กับบุคคลทำงานได้อีกดังต่อไปนี้คือ

(๑) การจัดงานที่ท้าทายความสามารถให้แต่ละบุคคลทำโดยที่งานท้าทายนั้นอาจจะต้องแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล

(๒) การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการวางแผนขององค์การซึ่งหากบุคคลใดได้มีส่วนร่วมในการวางแผนหรือกำหนดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานก็จะเป็นแรงจูงใจในการทำงานทางหนึ่ง

(๓) การให้การยกย่องและสถานภาพบุคคลทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งอะไรก็มีความต้องการได้รับการยอมรับจากกลุ่มหรือผู้บังคับบัญชาเหมือนกันทุกคนแต่การยกย่องต้องทำด้วยความจริงใจและมีขอบเขต

(๔) การให้ความรับผิดชอบและอำนาจมากขึ้นรวมทั้งการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งก็จะมีผลทำให้เกิดแรงจูงใจให้คนปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๕) การให้ความมั่นคงและความปลอดภัยความหวาดกลัวต่อสิ่งต่างๆของแต่ละบุคคลเช่นการไม่ให้งานทำการสูญเสียตำแหน่งเป็นสิ่งที่แฝงอยู่ในจิตใจของคนเราความต้องการในเรื่องความมั่นคงปลอดภัยจึงมีความสำคัญ

(๖) การให้ความอิสระในการทำงานทุกคนปรารถนาจะมีอิสระในการทำงานด้วยตัวของเขาเองโดยเฉพาะกลุ่มพนักงานที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง

(๗) การเปิดโอกาสให้เจริญก้าวหน้าทางด้านส่วนตัวการได้มีโอกาสเข้าร่วมการฝึกอบรมดูงานการหมุนเปลี่ยนงานที่รับผิดชอบรวมถึงการสร้างสรรค์ผลงานจากการใช้เครื่องมือต่างๆล้วนแต่เป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานทั้งสิ้น

(๘) การให้เงินและรางวัลเกี่ยวกับเงิน

(๙) การให้โอกาสแข่งขันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในตำแหน่งผู้บริหารซึ่งจะทำให้เกิดแรงกระตุ้นที่จะสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ๆมาใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) เรื่องความพึงพอใจของบุคคลที่มีต่องานความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานเป็นทัศนคติอย่างหนึ่งซึ่งเป็นภาวะความคิดที่มีอยู่ในจิตใจของคนเราความพอใจต่องานไม่ใช่สิ่งเดียวกับแรงจูงใจในสมัยก่อนเชื่อว่าความพอใจจะนำไปสู่การปฏิบัติงานเมื่อคนเรามีความพอใจเขาก็จะทำงานอย่างมีประสิทธิภาพจึงสรุปได้ว่าความพอใจต่องานนำมาซึ่งการปฏิบัติงานในสมัยต่อมามีแนวคิดที่ขัดแย้งกับความคิดเดิมโดยเชื่อว่าการปฏิบัติงานนำมาซึ่งความพึงพอใจหมายถึงเมื่อคนปฏิบัติงานไปแล้วบุคคลนั้นจะรู้ว่าตนเองมีความพึงพอใจต่องานหรือไม่โดยดูจากผลรางวัลที่ตนเองที่คาดหวังไว้จนกระทั่งปัจจุบันก็ยังไม่มีข้อยุติว่าความพอใจต่องานก่อให้เกิดการปฏิบัติงานหรือการปฏิบัติงานก่อให้เกิดความพอใจต่องานสำหรับแนวคิดเรื่องการทำงานนำไปสู่ความพึงพอใจนั้นมีดังต่อไปนี้

(๑) การทำงานนำมาซึ่งรางวัลที่เหมาะสมและเป็นธรรมสามารถนำไปสู่ความพึงพอใจ

(๒) ความพึงพอใจเมื่อเสริมด้วยควมมีค่าของรางวัลและโอกาสที่จะได้รับจะนำไปสู่ความพยายามในการทำงาน

(๓) ความพยายามในความทุ่มเทให้กับงานความสามารถและคุณสมบัติส่วนตัวและความเข้าใจในบทบาทของแต่ละบุคคลจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่บรรลุผลสำเร็จ

๔) ขวัญกำลังใจในสมัยก่อนกล่าวกันว่าเงื่อนไขที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการบริหารงานคือถ้าพนักงานมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานดีจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตและผลผลิตที่สูงขึ้นแต่ในกรณีที่มีปัญหาเกิดขึ้นก็จะกล่าวกันว่าเนื่องจากพนักงานขาดขวัญและกำลังใจการปฏิบัติงานแต่ต่อมาในระยะหลังนักวิจัยได้นำหลักการพฤติกรรมมาศึกษาเรื่องขวัญและกำลังใจพบว่าขวัญและกำลังใจไม่ได้ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตหรือทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นเสมอไปขณะที่พนักงานที่มีขวัญกำลังใจต่ำแต่ประสิทธิภาพในการผลิตกลับสูงขึ้นได้

อรุณ รักธรรม กล่าวถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของแต่ละคนในองค์การซึ่งมี ๔ ประเภทคือโครงสร้างขององค์การวิทยาการสิ่งแวดล้อมภายนอกและนโยบายด้านการบริหารและการปฏิบัติงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ^{๔๔}

๑) ด้านโครงสร้างขององค์การ จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน คือ เมื่อมีการควบคุมในเรื่องของกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ในองค์การจะทำให้เกิดการขาดการยืดหยุ่นบรรยากาศความตึงเครียดจะเกิดขึ้นมา แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าองค์การนั้นให้ความสำคัญอิสระส่วนบุคคล รวมถึงให้มีความร่วมมือร่วมใจระหว่างกลุ่ม เช่น มีความจริงใจต่อกัน และในการเปิดเผยข้อมูลและความรับผิดชอบในงานบรรยากาศขององค์การก็จะดีขึ้น ซึ่งย่อมมีผลต่อพฤติกรรม การปฏิบัติงานของบุคคลในองค์การ ส่วนโครงสร้างอย่างอื่นที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคลในองค์การก็คือ ขนาดขององค์การ และตำแหน่งของบุคคลในสายการบังคับบัญชา โดยที่องค์การขนาดเล็กจะมีความจริงใจหรือความไว้วางใจเชื่อใจและเป็นกันเองมากกว่าองค์การขนาดใหญ่ เป็นต้น

๒) วิทยาการต่างๆ ที่ใช้ในองค์การ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคลในองค์การวิทยาการที่ใช้ในการทำงานประจำปี แนวโน้มที่จะสร้างบรรยากาศของการควบคุมโดยกฎหมายที่ยืดหยุ่นน้อย และบรรยากาศของการไว้วางใจเชื่อใจจะอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้น การใช้วิทยาการเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงควรเปิดโอกาสในด้านติดต่อสื่อสารอย่างเปิดเผยมีความจริงใจต่อกันและกัน และมีพฤติกรรมในการสร้างสรรค์งานรวมถึงการมีความรับผิดชอบส่วนบุคคลต่อความสำเร็จของงาน

๓) สิ่งแวดล้อมภายนอกขององค์การ ซึ่งมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคลในองค์การเช่นกัน เช่น ในปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจเกิดการชะลอตัวทำให้โรงงานหลายแห่งได้ปิดกิจการหรือไม่ก็ปลดพนักงานบางส่วนออกไปซึ่งทำให้บุคคลที่อยู่ในโรงงานปัจจุบันอาจจะมีความกังวลใจไม่ดีซึ่งจะมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้

๔) นโยบายด้านการบริหารและการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร จะมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมของบุคคลในแต่ละองค์การ เช่น การจัดให้มีข่าวสารย้อนกลับความอิสระในการ

^{๔๔} อรุณ รักธรรม, การพัฒนาองค์การ : แนวคิดและการประยุกต์ใช้ในระบบสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๖), หน้า ๒๔๕ - ๒๔๖.

ปฏิบัติงานหรือลักษณะงานย่อมจะเป็นเครื่องสร้างบรรยากาศในการทำงานอันจะนำมาสู่ความสำเร็จในงานซึ่งมีส่วนช่วยให้บรรยากาศของพนักงานในองค์กรมีความรู้สึกประทับใจต่อจุดมุ่งหมายของกลุ่มมากขึ้น

เฮอซเบิร์ก และคณะ (Herzberg et al.) สรุปว่า บุคคลที่มีทัศนคติในทางบวกต่อการทำงานส่วนใหญ่จะมีแนวโน้มที่จะมีการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น^{๕๐}

ทอมป์สัน เจม (Thompson, Jame) มีแนวคิดโดยพิจารณาความสัมพันธ์จากหน่วยงานหรือคนงานเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรหรือวัตถุดิบในการทำงานดังนี้^{๕๑}

- ๑) เทคโนโลยีที่เป็นตัวกลางเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการกับลูกค้าที่รับบริการ
- ๒) เทคโนโลยีที่มีขั้นตอนในการทำงานส่วนใหญ่จะใช้ในโรงงานที่ใช้ในกระบวนการที่ต่อเนื่องเพื่อเพิ่มผลผลิตที่มีจำนวนมาก
- ๓) เทคโนโลยีที่ใช้หลายระบบในการผลิตมารวมกันเป็นเทคโนโลยีการผลิตสินค้าและบริการเพื่อสนองความต้องการของผู้รับบริการที่หลากหลาย

ซาเรียนนิก และคนอื่นๆ (Zaleanik and Other) ได้กล่าวถึงในการจะปฏิบัติงานด้วยดีหรือไม่ดีนั้น ผู้ปฏิบัติจะต้องได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งภายนอกและภายใน (External and Internal Needs) ซึ่งหากได้รับการตอบสนองแล้วย่อมหมายถึงการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งความต้องการภายนอกได้แก่^{๕๒}

- ๑) รายได้หรือค่าตอบแทน
- ๒) ความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน
- ๓) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ
- ๔) ตำแหน่งหน้าที่
- ๕) ความต้องการเข้าหมู่คณะ
- ๖) ความต้องการแสดงความรู้สึกรักความเป็นเพื่อนและความรักใคร่
- ๗) ความต้องการในศักดิ์ศรีของตนเอง

พรรณราย ทริพย์ประภา ได้กล่าวถึง องค์ประกอบหรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลมีดังต่อไปนี้^{๕๓}

- ๑) ตัวแปรด้านบุคคล ซึ่งหมายถึงคุณลักษณะหรือข้อเท็จจริงที่เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลซึ่งลักษณะเหล่านี้จะนำมาซึ่งการกระทำการบางชนิดที่เป็นลักษณะพฤติกรรมเฉพาะของ

^{๕๐} F. Herzberg, et. al., *Job Attitude : Review of Research and Opinion*, (Pittsburgh : Psychological Series of Pittsburgh, 1957), p. 103.

^{๕๑} ทอมป์สัน เจม (Thompson, Jame) อ้างใน พิเชษฐ์ วงศ์เกียรติขจร, *แนวคิด ยุทธศาสตร์ การบริหารการพัฒนาองค์กรปกครองท้องถิ่น (อปท) ในยุคโลกาภิวัตน์*, (กรุงเทพมหานคร : ปัญญาชน, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๐.

^{๕๒} ซาเรียนนิก และคนอื่นๆ (Zaleanik and Other) อ้างใน ธวัชชัย เมฆกระจ่าย, “การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายจัดเก็บค่าผ่านทางพิเศษแห่งประเทศไทย”, *วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๔๗), หน้า ๑๓.

^{๕๓} พรรณราย ทริพย์ประภา, หน้า ๒๕-๒๖.

ตนเองความแตกต่างกันในแต่ละบุคคลจะมีผลทำให้พฤติกรรมของแต่ละบุคคลแตกต่างกันไปซึ่งตัวแปรด้านนี้ได้แก่ความถนัดในด้านต่างๆ ลักษณะทางกายภาพลักษณะบุคลิกภาพความสนใจและแรงจูงใจอายุและเพศการศึกษาและประสบการณ์ดังนั้นตัวแปรต่างๆที่กล่าวมาจะมีผลที่ทำให้บุคคลมีความต้องการที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

๒) ตัวแปรด้านสถานการณ์ คือเงื่อนไขของสถานการณ์หรือลักษณะของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลเหล่านี้เงื่อนไขบางอย่างอยู่ภายใต้การรับรู้ของบุคคลแต่บางอย่างก็อยู่นอกเหนือจากการรับรู้ซึ่งตัวแปรแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

(๑) ตัวแปรทางกายภาพและงาน คือลักษณะการทำงานรวมถึงสถานที่ทำงานที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของแต่ละบุคคลซึ่งตัวแปรทางกายภาพและงานได้แก่วิธีการทำงานแบบและสภาพของเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงานสถานที่ทำงานและการจัดสถานที่และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

(๒) ตัวแปรทางองค์การและสังคม ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่อยู่ไกลจากสภาพการทำงานมากที่สุดและมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตในการปฏิบัติงานน้อยที่สุดแต่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของพนักงานมากซึ่งตัวแปรทางองค์การและสังคมมีดังต่อไปนี้คือลักษณะขององค์การชนิดของเครื่องล่อใจชนิดของการฝึกอบรมและการบังคับบัญชาและสภาพแวดล้อมทางสังคม

สมคิด บางโม กล่าวว่า ปัจจัยในการปฏิบัติงานประกอบด้วย^{๕๔}

๑) วัตถุประสงค์ของงานที่มีคุณค่าที่แท้จริง ไม่ว่าจะปฏิบัติงานอะไรถ้าข้าราชการรู้ว่าสิ่งที่ตนทำนั้นมีค่ามีประโยชน์อย่างแท้จริงย่อมตั้งใจปฏิบัติงานที่มีคุณค่านั้นๆมากกว่างานที่ไม่มีประโยชน์หรือมีคุณค่าน้อยในขณะที่เงินเดือนเท่ากันข้าราชการย่อมสนใจงานที่มีคุณค่ามากกว่า

๒) สถานที่ปฏิบัติงาน หรือสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ดี การจัดสถานที่ปฏิบัติงานสะอาด มีอุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวกสบายที่เหมาะสมแสงสว่างพอเพียง ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้รวดเร็วและอยู่กับโต๊ะปฏิบัติงานนานขึ้นได้ผลงานมากขึ้นทำให้รักและพอใจในการปฏิบัติงานห้องพักรับรองจัดให้สะอาดเรียบร้อยมีสิ่งอำนวยความสะดวกพอสมควร

๓) ความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่การงาน เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมั่นใจอยู่เสมอว่าตำแหน่งหน้าที่ที่ตนกระทำนั้นจะเป็นอะไรผู้บริหารที่ดีจะต้องพยายามสนับสนุนให้ข้าราชการของตนก้าวหน้าต่อไปให้มากที่สุด หาโอกาสให้ได้รับตำแหน่งหน้าที่สูงขึ้นสนับสนุนให้เรียนต่อหรือเข้ารับการอบรมสัมมนา

อรุณ รักธรรม กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของแต่ละคนในองค์การซึ่งมี ๔ ประเภท คือ โครงสร้างขององค์การ วิทยาการ สิ่งแวดล้อมภายนอก และนโยบายด้านการบริหารและการปฏิบัติงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้คือ^{๕๕}

๑) ด้านโครงสร้างขององค์การ จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน คือ เมื่อมีการควบคุมในเรื่องของกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ในองค์การจะทำให้เกิดการขาด

^{๕๔} สมคิด บางโม, องค์การและการจัดการ, หน้า๑๔๓.

^{๕๕} อรุณ รักธรรม, การพัฒนาองค์การ : แนวคิดและการประยุกต์ใช้ในระบบสังคมไทย, หน้า ๒๔๕-๒๔๖.

การยืดหยุ่นบรรยากาศความตึงเครียดจะเกิดขึ้นมา แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าองค์กรนั้นให้ความสำคัญอิสระส่วนบุคคลรวมถึงให้มีความร่วมมือร่วมใจระหว่างกลุ่ม เช่น มีความจริงใจต่อกัน และในการเปิดเผยข้อมูลและความรับผิดชอบในงานบรรยากาศขององค์กรก็จะดีขึ้น ซึ่งย่อมมีผลต่อพฤติกรรม การปฏิบัติงานของบุคคลในองค์กรส่วนโครงสร้างอย่างอื่นที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรก็คือ ขนาดขององค์กร และตำแหน่งของบุคคลในสายการบังคับบัญชาโดยที่องค์กรขนาดเล็กลงจะมีความจริงใจหรือความไว้วางใจและเป็นกันเอง

๒) วิทยาการต่างๆ ที่ใช้ในองค์กร ซึ่งมีส่วนสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคลในองค์กร วิทยาการที่ใช้ในการทำงานประจำปี แนวโน้มที่จะสร้างบรรยากาศของการควบคุมโดยกฎหมายที่ยืดหยุ่นน้อย และบรรยากาศของการไว้วางใจจะอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้น การใช้วิทยาการเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงควรเปิดโอกาสในด้านติดต่อสื่อสารอย่างเปิดเผยมีความจริงใจต่อกันและกันและมีพฤติกรรมในการสร้างสรรค์งานรวมถึงการมีความรับผิดชอบส่วนบุคคลต่อความสำเร็จของงาน

๓) สิ่งแวดล้อมภายนอกขององค์กร ซึ่งมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคลในองค์กร เช่นกันเช่นในปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจเกิดการชะลอตัวทำให้โรงงานหลายแห่งได้ปิดกิจการหรือไม่ก็ปลดพนักงานบางส่วนออกไปซึ่งทำให้บุคคลที่อยู่ในโรงงานปัจจุบันอาจจะมีขวัญกำลังใจไม่ดีซึ่งจะมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้

๔) นโยบายด้านการบริหารและการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร จะมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมของบุคคลในแต่ละองค์กรเช่นการจัดให้มีข่าวสารย้อนกลับความอิสระในการปฏิบัติงานหรือลักษณะงานย่อมจะเป็นเครื่องสร้างบรรยากาศในการทำงานอันจะนำมาสู่ความสำเร็จในงานซึ่งมีส่วนช่วยให้บรรยากาศของพนักงานในองค์กรมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อจุดมุ่งหมายของกลุ่มมากขึ้น

เกทเซลส์ (Getzels) กล่าวว่า การดำเนินงานขององค์กรใดก็ตามถ้าจะให้งานดำเนินไปด้วยความเหมาะสมและได้ผลบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานนั้นทุกคนต้องมีความเห็นสอดคล้องตรงกันในการกำหนดบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งดำรงตำแหน่งแต่ละตำแหน่งในองค์กรนั้นๆ รับผิดชอบหรืออีกนัยหนึ่งก็คือการปฏิบัติหน้าที่จะดำเนินไปด้วยดีก็ต่อเมื่อไม่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ผู้เกี่ยวข้องฝ่ายใดก็ตามมีความคิดเห็นขัดแย้งกันในการที่จะกำหนดหรือนึกคิดหรือคาดคะเนให้ผู้ปฏิบัติทำอะไรอย่างไร^{๕๖}

สรุปได้ว่า การปฏิบัติงานเป็นการที่บุคคลทำงานตามตำแหน่งตามภาระหน้าที่ที่ความรับผิดชอบของตนอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้งานเกิดผลสำเร็จตามหน้าที่ที่แต่ละกลุ่มแต่ละองค์กรได้กำหนดและตรงกับความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย

๒.๒.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

การศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนั้นว่ามีความสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะปัจจัยที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรมีผลการปฏิบัติงานที่ดีมีประสิทธิภาพ และทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานที่สำคัญๆ ดังนี้

^{๕๖} W. Getzels, Creativity and Intelligence : Exploration with Gifted Students, p. 176.

๒.๒.๓.๑ ทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ (Maslow)

การรู้วิธีจูงใจคนให้ทำงานอย่างมุ่งมั่น ทุ่มเท เสียสละ ศิลปะในการจูงใจขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำ และผู้บริหารการรู้ถึงจุดแข็งจุดอ่อนของลูกน้องก็เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาเสมอก่อนมอบหมายให้ไปทำงาน หากมอบหมายผิดคนย่อมส่งผลให้งานล้มเหลว เมื่อเลือกคนได้แล้วจะหาอย่างไรที่เขาจะทุ่มเทศักยภาพของเขาให้กับการทำงานได้เต็มที่ที่เป็นเรื่องท้าทายความสามารถของผู้บริหารอย่างยิ่งผู้บริหารจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ปัจจัยอะไรที่จะสามารถจูงใจคนประเภทไหนจึงจะได้ผลโดยทั่วไปความต้องการของมนุษย์ตามความหมายของมาสโลว์ นิยัยแต่ละคนมีความแตกต่างในความต้องการ ดังนั้น ผู้บริหารต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละคนและถูกกาลเทศะการสร้างอิทธิพล (Influence) ต่อคนเพื่อผลของงานสามารถใช้ทั้งด้านบวก (Positive Reinforcement) และด้านลบ (Negative Reinforcement) ขึ้นกับลักษณะของบุคคลนั้นแรงจูงใจหรือความต้องการของบุคลากรเป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรทราบเนื่องจากพฤติกรรมของคนจะถูกกำหนดและควบคุมโดยแรงจูงใจต่างๆแรงจูงใจเหล่านี้มีลักษณะแตกต่างกันไปแต่ละคนอีกด้วยมาสโลว์ได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ไว้ดังนี้^{๕๗}

๑) คนทุกคนมีความต้องการ และความต้องการนี้จะมีตลอดเวลาไม่มีที่สิ้นสุดนับตั้งแต่เกิดจนถึงตาย

๒) ความต้องการได้รับการตอบสนองแล้วจะมีใช้แรงจูงใจสำหรับพฤติกรรมอีกต่อไป

๓) ความต้องการของคนจะเป็นลำดับขั้นโดยเริ่มจากความต้องการพื้นฐานที่จำเป็นสู่ความต้องการไปในระดับสูงขึ้นและความต้องการในระดับต้นจะเป็นพื้นฐานของความต้องการในระดับสูงขึ้นไปคนจึงจำเป็นต้องได้รับการตอบสนองความต้องการเป็นลำดับขั้นจึงจะพัฒนาความต้องการในระดับสูงขึ้น ตามลำดับดังนี้

(๑) ความต้องการของร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตเช่นความต้องการน้ำอาหารและยารักษาโรคเป็นต้นเพราะเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการอยู่รอดของชีวิตการได้งานทำเพื่อมีรายได้จากค่าจ้างเงินเดือนสำหรับไปจัดหาสิ่งจำเป็นต่างๆมาสนองตอบความต้องการนี้

(๒) ความต้องการความมั่นคงหรือความปลอดภัย (Security or Safety Needs) หลังจากร่างกายได้รับการตอบสนองในสิ่งจำเป็นต่างๆแล้วมนุษย์ก็คิดถึงความปลอดภัยและความมั่นคงเช่นต้องการได้รับสวัสดิการทางการรักษาพยาบาลการประกันภัยการมีรายได้บำนาญบำนาญเมื่อเกษียณอายุเป็นต้นแผนงานสวัสดิการและการให้ประโยชน์เกื้อกูลต่างๆแก่พนักงานจึงเป็นเครื่องจูงใจผู้มีความสามารถได้

(๓) ความต้องการทางสังคม (Social or Belonging Needs) เป็นความต้องการที่จะมีโอกาสเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรต่างๆโดยอยากจะสมาคมกับบุคคลอื่นรวมทั้งจะได้รับมิตรภาพการยอมรับและความเห็นใจจากกลุ่มเพื่อนฝูงซึ่งจะเป็นความต้องการทางด้านจิตใจมากขึ้น

^{๕๗} รัชชัย สันติวงษ์, ทฤษฎีการจูงใจ, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชจำกัด, ๒๕๔๓), หน้า ๑๑๓-๑๑๕.

(๔) ความต้องการที่จะมีฐานะเด่นในสังคม (Esteem or Status Needs) เป็นความต้องการที่จะประสบความสำเร็จจนเป็นที่ยอมรับในความรู้ความสามารถและความสำคัญในตัวของตัวเองรวมตลอดทั้งการมีฐานะเด่นเป็นที่ยอมรับและยกย่องของบุคคลอื่น

(๕) ความต้องการความสำเร็จตามความนึกคิดทุกอย่าง (Self Actualization or Self Realization) เป็นความต้องการที่สูงสุดของมนุษย์มีลักษณะกว้างขวางมากแต่แต่ละคนจะมีแตกต่างกันไปตามที่แต่ละคนจะนึกคิดและถือเป็น “ความฝันอันสูงสุด” จากทฤษฎีของมาสโลว์เห็นว่ามนุษย์มีความต้องการที่เริ่มต้นจากต่ำไปหาสูงคือความต้องการขั้นพื้นฐานทางร่างกายความต้องการความมั่นคงหรือความปลอดภัยความต้องการความผูกพันหรือการยอมรับความต้องการการยกย่องความต้องการความสำเร็จในชีวิต

๒.๒.๓.๒ ทฤษฎีการจูงใจของเฮริชเบิร์ก (Herzberg)

ทฤษฎีการจูงใจในการทำงานของเฮริชเบิร์ก ซึ่งทำให้เข้าใจว่าแรงจูงใจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากแต่ละคนและมีได้ขึ้นอยู่กับผู้บริหารโดยตรง และปัจจัยที่จะใช้บำรุงจิตใจนั้นสามารถช่วยขจัดความไม่พอใจต่างๆ ได้แต่ไม่สามารถใช้สร้างสรรค์ความพอใจได้ดังนั้นการจะสร้างให้เกิดแรงจูงใจที่ดีจึงต้องมีการจัดและกำหนดปัจจัยทั้งที่ใช้บำรุงจิตใจและที่ใช้จูงใจให้มีทั้งสองอย่างควบคู่กันแยกได้ดังนี้^{๕๘}

๑) ปัจจัยที่ใช้จูงใจ (Motivators) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่ดีและมีผลต่อความพอใจเกี่ยวกับงานที่ทำคือความสำเร็จความรับผิดชอบความก้าวหน้าและคุณลักษณะของงานนั้นๆ ปัจจัยดังกล่าวทำให้บุคคลมีความรู้สึกนึกคิดในด้านดีซึ่งจัดเป็นความต้องการในขั้นที่ ๔ และขั้นที่ ๕ ของทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ คือ ความต้องการการยกย่องนับถือและต้องการความสำเร็จ

๒) ปัจจัยที่เกี่ยวกับการบำรุงรักษาจิตใจ (Hygiene or Maintenance Factors) เป็นปัจจัยที่ป้องกันไม่ให้เกิดความรู้สึกไม่พอใจในงานที่ทำปัจจัยเหล่านี้ไม่สามารถสร้างแรงจูงใจได้ ซึ่งมีแนวโน้มเป็นผลที่ไม่ดีที่มักจะเกิดขึ้นภายใต้เหตุการณ์ของงานที่ทำอยู่คือฐานะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับหัวหน้างานกับเพื่อนร่วมงานและกับลูกน้องเทคนิคในการบังคับบัญชานโยบายของหน่วยงานความมั่นคงในงานสภาพการทำงาน เงินเดือนและเรื่องส่วนตัวที่ถูกกระทบโดยสภาพของงานที่สอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ ซึ่งเฮริชเบิร์ก ได้แก้ไขปัญหาเรื่องการจูงใจโดยพัฒนาและเพิ่มเนื้อหาของงานเพื่อให้ค่างานสูงขึ้นการปรับปรุงงานและการออกแบบงานใหม่จะทาให้งานต่างๆ มีความหมายมากขึ้นท้าทายความสำเร็จมากขึ้นมีการยอมรับมากขึ้นมีความรับผิดชอบสูงขึ้นก้าวหน้ามากขึ้นและส่งเสริมความก้าวหน้าแต่ละคนได้ซึ่งมีผลต่อการจูงใจมากในขณะที่ปัจจัยที่มีผลทำให้ขวัญและกำลังใจตกต่ำนั้นผู้บริหารก็จะเพิ่มความระมัดระวังป้องกันมิให้เกิดการมองข้ามไม่สนใจจนกลายเป็นปัญหากระทบขวัญกำลังใจการทำงาน

ทฤษฎีการจูงใจของเฮริชเบิร์ก เป็นความต้องการทางด้านการจูงใจประกอบด้วยปัจจัยที่เกี่ยวกับงานโดยตรงกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้านการบำรุงรักษาซึ่งมีความสำคัญ พอสรุปได้ดังนี้

๑) งานที่มีความท้าทายที่ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับความสำเร็จของงานเกิดความรับผิดชอบมีความรู้สึกก้าวหน้าได้รับการยกย่องและเกิดความเพลิดเพลินในงานเหล่านี้ถือเป็นสิ่งจูงใจพนักงานให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

^{๕๘} Herzberg, F., et. al., Job Attitude : Review of Research and Opinion, p. 153.

๒) กฎในการทำงานแสงสว่างเวลาหยุดพักสิทธิของค่าจ้างผลประโยชน์พิเศษและอื่นๆไม่เหมาะสมอาจเป็นสิ่งที่ทำให้พนักงานเกิดความไม่พอใจในการทำงานได้

๓) พนักงานจะเกิดความไม่พอใจเมื่อโอกาสที่เขาจะได้รับความรู้สึกเกี่ยวกับความสำเร็จของงานถูกขจัดออกไปทำให้มีความรู้สึกที่ไม่ดีเกิดขึ้นและหาข้อผิดพลาดจากสภาพแวดล้อม

๔) เมื่อปัจจัยด้านการจูงใจเช่นความก้าวหน้าความสำเร็จความรับผิดชอบและการยกย่องไม่ได้รับการตอบสนองผู้ปฏิบัติงานจะแสวงหาการตอบสนองความพอใจจากปัจจัยด้านการบำรุงรักษา

๕) ความต้องการด้านการบำรุงรักษาจะลดลงหากความต้องการด้านการจูงใจได้รับการตอบสนองความพอใจแล้ว

การนำทฤษฎีเฮริชเบิร์ก มาใช้เพื่อให้เกิดการจูงใจในการทำงานอยู่ในระดับสูงจะต้องดำเนินการดังนี้

๑) ให้พนักงานแต่ละคนมีความพอใจขณะทำงานโดยพนักงานจะได้รับปัจจัยความต้องการขั้นพื้นฐานอย่างพอเพียงโดยพิจารณาจากค่าจ้างในอัตราที่เหมาะสม

๒) จะต้องป้องกันไม่ให้นักงานเกิดความรู้สึกไม่พอใจในการทำงานมีการจัดระบบการสื่อสารติดต่อกันทั้ง๒ทางคือจากผู้บริหารถึงพนักงานและจากพนักงานกลับมายังผู้บริหาร

๓) จัดให้พนักงานมีขวัญและกำลังใจสูงในการทำงานด้วยการจ่ายค่าจ้างในอัตราสูงมีหลักประกันในอาชีพมีอาชีพการทำงานที่ดี

๔) จัดให้พนักงานมีโอกาสเจริญก้าวหน้าในอาชีพซึ่งจะต้องมีทั้งโอกาสตำแหน่งหน้าที่และมีจำนวนเพียงพอสำหรับความก้าวหน้าของพนักงานที่มีผลงานดีคุณสมบัติเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารที่จะมีการวางแผนจัดกรอบอัตราค่าจ้างของบริษัทไว้เป็นแผนระยะสั้น ๑-๓ ปี และแผนระยะยาว ๕ ปี

๒.๒.๓.๓ ทฤษฎีการจูงใจ : ทฤษฎีความต้องการของอัลเดอร์เฟอร์

ทฤษฎีการจูงใจ : ทฤษฎีความต้องการของอัลเดอร์เฟอร์ เป็นทฤษฎีความต้องการหรือเรียกอีกอย่างว่า ERG (ERG ย่อมาจาก Existence Relatedness Growth Theory) อัลเดอร์เฟอร์เป็นทฤษฎีเน้นการทำให้เกิดความพอใจตามความต้องการของมนุษย์ไม่คำนึงถึงขั้นความต้องการว่าความต้องการใดจะเกิดขึ้นก่อนหรือหลังและความต้องการหลายๆอย่างอาจเกิดขึ้นพร้อมกันได้ความต้องการตามทฤษฎี ERG มีน้อยกว่าความต้องการตามลำดับขั้นตอนของมาสโลว์ อัลเดอร์เฟอร์ ได้แบ่งความต้องการไว้ ๓ ประการดังนี้^{๕๔}

๑) ความต้องการการมีชีวิตอยู่ (Existence Needs) เป็นความต้องการของบุคคลที่ต้องการการตอบสนองเพื่อให้มีชีวิตอยู่ได้รับการตอบสนองทางกาย คือ ต้องการอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย เครื่องใช้ต่างๆ ยารักษาโรค ผู้บริหารควรตอบสนองความต้องการด้วยการให้ค่าตอบแทนเป็นเงินค่าจ้างเงินเพิ่มพิเศษ รวมถึงความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยจากการทำงานได้รับความยุติธรรมมีการทำสัญญาว่าจ้างการทำงานเป็นต้น

๒) ความต้องการมีสัมพันธภาพ (Relatedness Needs) เป็นความต้องการของบุคคลที่จะมีมิตรไมตรีมีความสัมพันธ์กับบุคคลที่อยู่แวดล้อมในการทำงานผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรใน

^{๕๔} ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, พฤติกรรมองค์การ, (กรุงเทพมหานคร : ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๙-๑๑๔.

องค์การมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลภายนอกด้วยเช่นการจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตามเกิดสถานภาพที่ยอมรับทางสังคม

๓) ความต้องการความก้าวหน้า (Growth Needs) เป็นความต้องการสูงสุดของบุคคล ได้แก่ ความต้องการได้รับการยกย่อง และต้องการความสำเร็จในชีวิต ผู้บริหารควรสนับสนุนให้พนักงานพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้าด้วยการพิจารณาการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งหรือมอบหมายให้รับผิดชอบต่องานโดยมีหน้าที่งานสูงขึ้นอันเป็นโอกาสที่พนักงานจะก้าวหน้าไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน

๒.๒.๓.๔ ทฤษฎีแรงจูงใจของแมคคิลแลนด (McClland)

ทฤษฎีแรงจูงใจของแมคคิลแลนด เป็นความต้องการของมนุษย์แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ^{๖๐}

๑) ความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement)

๒) ความต้องการมีอำนาจ (Need for Power)

๓) ความต้องการความสัมพันธ์ (Need for Affiliation)

ถ้าผู้บริหารตระหนักถึงความต้องการเหล่านี้ ก็สามารถกำหนดงานให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีลักษณะแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม

๒.๒.๓.๕ ทฤษฎีวงจรเดมมิง (Deming Cycle)

ความหมายของ PDCA^{๖๑}

PDCA คือ วงจรที่พัฒนามาจากวงจรที่คิดค้นโดย วอลท์เตอร์ ชิวฮาร์ต (Walter Shewhart) ผู้บุกเบิกการใช้สถิติสำหรับวงการอุตสาหกรรมและต่อมาวงจรนี้เริ่มเป็นที่รู้จักกันมากขึ้นเมื่อ เอ็ดวาร์ด เดมมิง (W. Edwards Deming) บรรณาธิการด้านการบริหารคุณภาพเผยแพร่ให้เป็นเครื่องมือสำหรับการปรับปรุงกระบวนการทำงานของพนักงานภายในโรงงานให้ดียิ่งขึ้น และช่วยค้นหาปัญหาอุปสรรคในแต่ละขั้นตอนการผลิตโดยพนักงานเอง จนวงจรนี้เป็นที่รู้จักกันในอีกชื่อว่า “วงจรเดมมิง” ต่อมาพบว่า แนวคิดในการใช้วงจร PDCA นั้นสามารถนำมาใช้ได้กับทุกกิจกรรม จึงทำให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมากขึ้นทั่วโลก PDCA เป็นอักษรนำของศัพท์ภาษาอังกฤษ ๔ คำ คือ

P : Plan = วางแผน

D : DO = ปฏิบัติตามแผน

C : Check = ตรวจสอบ / ประเมินผลและนำผลประเมินมาวิเคราะห์

A : Action = ปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสมตามผลการประเมิน

๑. การวางแผน (Plan: P) เป็นส่วนประกอบของวงจรที่มีความสำคัญ เนื่องจากการวางแผนเป็นจุดเริ่มต้นของงานและเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การทำงานในส่วนอื่น เป็นไปอย่างมี

^{๖๐} พะยอม วงศ์สารศรี, การบริหารทรัพยากรมนุษย์, (กรุงเทพมหานคร : คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๒), หน้า ๒๑๗-๒๒๒.

^{๖๑} ทฤษฎีวงจรเดมมิง, [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <https://sites.google.com/a/ttc.ac.th/tuktang/xngkhkar-wichachiph/pdca>, [๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๕].

ประสิทธิผล การวางแผนในวงจรเดมมิง เป็นการหาองค์ประกอบของปัญหา โดยวิธีการระดมความคิด การหาสาเหตุของปัญหา การหาวิธีการแก้ปัญห การจัดทำตารางการปฏิบัติงาน การกำหนดวิธีดำเนินการ การกำหนดวิธีการตรวจสอบ และประเมินผล ในขั้นตอนนี้ มีการดำเนินการดังนี้

๑.๑) ตระหนักและกำหนดปัญหาที่ต้องการแก้ไข หรือปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยสมาชิกแต่ละคนร่วมมือและประสานกันอย่างใกล้ชิด ในการระบุปัญหาที่เกิดขึ้น ในการดำเนินงาน เพื่อที่จะร่วมกัน ทำการศึกษาและวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขต่อไป

๑.๒) เก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิเคราะห์และตรวจสอบการดำเนินงาน หรือหาสาเหตุของปัญหา เพื่อใช้ในการปรับปรุง หรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งควรจะวางแผนและดำเนินการเก็บข้อมูลให้เป็นระบบระเบียบ เข้าใจง่าย และสะดวกต่อการใช้งาน เช่น ตารางตรวจสอบ แผนภูมิ แผนภาพ หรือแบบสอบถาม

๑.๓) อธิบายปัญหาและกำหนดทางเลือก วิเคราะห์ปัญหา เพื่อใช้กำหนดสาเหตุ ของความบกพร่อง ตลอดจนแสดงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งนิยมใช้วิธีการเขียนและวิเคราะห์แผนภูมิหรือแผนภาพ เช่น แผนภูมิแก้มปลา แผนภูมิพาเรโต และแผนภูมิการควบคุม เป็นต้น เพื่อให้สมาชิกทุกคน ในทีมงานคุณภาพเกิดความเข้าใจในสาเหตุและปัญหาอย่างชัดเจน แล้วร่วมกันระดมความคิด (Brainstorm) ในการแก้ปัญห โดยสร้างทางเลือกต่างๆ ที่เป็นไปได้ในการตัดสินใจแก้ปัญหามา ทำการวิเคราะห์และตัดสินใจเลือกที่เหมาะสมที่สุดมาดำเนินงาน

๑.๔) เลือกวิธีการแก้ปัญห หรือปรับปรุงการดำเนินงาน โดยร่วมกันวิเคราะห์ และวิจารณ์ทางเลือกต่างๆ ผ่านการระดมความคิด และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิก เพื่อตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหที่เหมาะสมที่สุดในการดำเนินงาน ให้สามารถบรรลุตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจจะต้องทำวิจัยและหาข้อมูลเพิ่มเติม หรือกำหนดทางเลือกใหม่ที่มีความ น่าจะเป็นในการแก้ปัญหามากกว่าเดิม

๒. การปฏิบัติตามแผน (Do: D) เป็นการลงมือปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ในตาราง การปฏิบัติงาน ทั้งนี้ สมาชิกกลุ่มต้องมีความเข้าใจถึงความสำคัญและความจำเป็นในแผนนั้นๆ ความสำเร็จของการนำแผนมาปฏิบัติต้องอาศัยการทำงานด้วยความร่วมมือเป็นอย่างดี จากสมาชิก ตลอดจนการจัดการทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานตามแผนนั้นๆ ในขั้นตอนนี้ ขณะที่ลงมือปฏิบัติจะมีการตรวจสอบไปด้วย หากไม่เป็นไปตามแผนอาจจะต้องมีการปรับแผนใหม่และเมื่อแผนนั้นใช้งานได้นำไปใช้เป็นแผนและถือปฏิบัติต่อไป

๓. การตรวจสอบ (Check: C) หมายถึง การตรวจสอบว่าเมื่อปฏิบัติงานตามแผน หรือการแก้ปัญหามาตามแผนแล้ว ผลลัพธ์เป็นอย่างไร สภาพปัญหาได้รับการแก้ไขตรงตามเป้าหมายที่กลุ่มตั้งใจหรือไม่ การไม่ประสบผลสำเร็จอาจจะเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น ไม่ปฏิบัติตามแผน ความไม่เหมาะสมของแผน การเลือกใช้เทคนิคที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

๔. การดำเนินการให้เหมาะสม (Action : A) เป็นการกระทำภายหลังที่กระบวนการ ๓ ขั้นตอนตามวงจรได้ดำเนินการเสร็จแล้ว ขั้นตอนนี้เป็นการนำเอาผลจากขั้นการตรวจสอบ (C) มาดำเนินการให้เหมาะสมต่อไป

ประโยชน์ของ PDCA

สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ ได้กล่าวถึงประโยชน์ของ PDCA ไว้ดังนี้^{๖๒}

๑. เพื่อป้องกัน

๑.๑ การนำวงจร PDCA ไปใช้ ทำให้ผู้ปฏิบัติมีการวางแผน การวางแผนที่ดีช่วยป้องกันปัญหาที่ไม่ควรเกิด ช่วยลดความสับสนในการทำงาน ลดการใช้ทรัพยากรมากหรือน้อยเกินความพอดีลดความสูญเสียในรูปแบบต่างๆ

๑.๒ การทำงานที่มีการตรวจสอบเป็นระยะ ทำให้การปฏิบัติงานมีความรัดกุมขึ้น และแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วก่อนจะลุกลาม

๑.๓ การตรวจสอบที่นำไปสู่การแก้ไขปรับปรุง ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วไม่เกิดซ้ำ หรือลดความรุนแรงของปัญหา ถือเป็น การนำความผิดพลาดมาใช้ให้เกิดประโยชน์

๒. เพื่อแก้ไขปัญหา

๒.๑ ถ้าเราประสบสิ่งที่ไม่เหมาะสม ไม่สะอาด ไม่สะดวก ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ประหยัด เราควรแก้ปัญหา

๒.๒ การใช้ PDCA เพื่อการแก้ปัญหา ด้วยการตรวจสอบว่ามีอะไรบ้างที่เป็นปัญหา เมื่อหาปัญหาได้ ก็นำมาวางแผนเพื่อดำเนินการตามวงจร PDCA ต่อไป

๓. เพื่อปรับปรุง

PDCA เพื่อการปรับปรุง คือ ไม่ต้องรอให้เกิดปัญหา แต่เราต้องเสาะแสวงหาสิ่งต่างๆ หรือวิธีการที่ดีกว่าเดิมอยู่เสมอ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสังคม เมื่อเราคิดว่าจะปรับปรุงอะไร ก็ให้ใช้วงจร PDCA เป็นขั้นตอนในการปรับปรุง ที่สำคัญ ต้องเริ่ม PDCA ที่ตัวเองก่อนมุ่งไปที่คนอื่น

จากทฤษฎีวงจรเดมมิงดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การนำ PDCA Cycle มาใช้ในกระบวนการปฏิบัติงานจะทำให้การปฏิบัติงานสำเร็จผล หน่วยงานจึงควรส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในการนำ PDCA Cycle มาใช้ในการปฏิบัติงาน

สรุปได้ว่า ทฤษฎีการปฏิบัติงานเป็นแรงจูงใจเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลเกิดพลังที่จะแสดงพฤติกรรมต่างๆ อันที่จะกระทำหรือไม่กระทำ และแรงจูงใจยังมีอิทธิพลกับแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคคลอย่างเห็นได้ชัด บุคคลที่มีแรงจูงใจสูงจะมีความเต็มใจและตั้งใจทุ่มเทให้กับการทำงานอย่างเต็มความสามารถทำให้ปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพเป็นที่พอใจของประชาชนผู้มารับบริการ

^{๖๒} สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, [ออนไลน์] แหล่งที่มา : http://youth.ftpi.or.th/index.php?option=com_content&task=view&id=37&Itemid=๔๒, [๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๕].

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๓.๑ ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับตำราทางวิชาการของนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศหลายท่าน จึงได้ประมวลแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประธาน คงฤทธิศึกษากร ได้ให้คำนิยามว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จะเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้นๆ องค์การนี้จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง^{๖๓}

อุทัย หิรัญโต ได้ให้คำนิยามว่า การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่าง โดยดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตนเองการบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การมีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วนทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่างๆตามความเหมาะสมจะปราศจากการควบคุมของรัฐบาลได้ไม่เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น^{๖๔}

ประหยัด หงส์ทองคำ ให้ความหมายการบริหารท้องถิ่นว่า หมายถึง รูปแบบการบริหารที่เกิดจากระบบการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่นเพื่อวัตถุประสงค์ในอันที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเรียนรู้และดำเนินงานต่าง ๆ ในการบริหารท้องถิ่นด้วยตนเองเพื่อสนองตอบความต้องการและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง^{๖๕}

ลิขิต อีระเวคิน ได้แยกลักษณะองค์กรหรือหน่วยการบริหารตนเองของท้องถิ่นที่เห็นได้อย่างเด่นชัด ๔ ประการ ดังนี้^{๖๖}

๑. มีความเป็นอิสระอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลในส่วนกลางน้อยมากพนักงานท้องถิ่นย่อมอยู่ภายใต้กฎหมายข้อบังคับขององค์การบริหารงานบุคคลของท้องถิ่นเองพร้อมทั้งได้รับเงินเดือนจากงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนเองด้วย

^{๖๓} ประธาน คงฤทธิศึกษากร, การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่นเปรียบเทียบ, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๑๕.

^{๖๔} อุทัย หิรัญโต, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓), หน้า ๒.

^{๖๕} ประหยัด หงส์ทองคำ, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๓), หน้า ๑๒.

^{๖๖} ลิขิต อีระเวคิน, การเมืองการปกครองไทย, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๙), หน้า ๓๒.

๒. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นนิติบุคคลโดยเอกเทศตั้งขึ้นโดยกฎหมายแยกจากส่วนกลางมีขอบเขตการบริหารงานที่แน่นอนและมีคณะผู้บริหารที่เลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น

๓. มีอำนาจอิสระในด้านการคลัง เช่น การจัดเก็บภาษีและหารายได้อื่นๆตามที่กฎหมายกำหนดรวมตลอดไปถึงการจัดทำงบประมาณของตนเอง

๔. มีอำนาจอิสระในการวางนโยบายและมีการบริหารงานของตนเองไม่ต้องขอคำสั่งจากราชการบริหารส่วนกลางก่อน ถ้าหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแต่เพียงอำนาจหน้าที่ในการเสนอข้อแนะนำหรือให้คำปรึกษาโดยไม่มีอำนาจในการปฏิบัติด้วยแล้วก็ไม่ถือว่าเป็นการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง จากลักษณะต่างๆ ข้างต้นสามารถประมวลได้เป็นหลักการปกครองท้องถิ่นซึ่งมีสาระสำคัญว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลและฐานะในทางการเมืองมีสภาและผู้บริหารท้องถิ่นระดับท้องถิ่นที่มาจากเลือกตั้งตามหลักการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ มีอิสระในการปกครองตนเอง มีเขตการปกครองที่ชัดเจนและเหมาะสมมีงบประมาณรายได้เป็นของตนเองอย่างเพียงพอ มีบุคลากรปฏิบัติงานของตนมีอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมในการบริหารมีข้อบังคับเป็นกฎหมายของท้องถิ่นภายใต้ขอบเขตของกฎหมายแม่บทและมีความสัมพันธ์กับส่วนกลางในฐานะเป็นหน่วยงานระดับรองของรัฐ

วิญญู อังคนารักษ์ ได้ให้คำนิยามการปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองในรูปลักษณะการกระจายอำนาจการปกครองบางอย่างซึ่งรัฐได้มอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเองเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสปกครองและบริหารงานท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการของส่วนรวมของประชาชนในท้องถิ่นนั้นให้ดำเนินไปอย่างประหยัคดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตรงกับความต้องการของประชาชนโดยเหตุที่ว่าประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมจะทราบความต้องการของท้องถิ่นได้ดีกว่าบุคคลอื่นและย่อมมีความผูกพันต่อท้องถิ่นนั้นๆ ยิ่งกว่าผู้อื่นโดยการจัดให้มีเจ้าหน้าที่ซึ่งราษฎรในท้องถิ่นได้เลือกขึ้นมาทั้งหมดหรือแต่บางส่วนมาบริหารราชการในท้องถิ่นนั้นโดยมีงบประมาณของตนเองและมีอิสระในการบริหารงานพอควร^{๖๗}

วิลเลียม เอ. ร็อบสัน (William A. Robson) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่นหมายถึง การปกครองส่วนหนึ่งของประเทศซึ่งมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามสมควรอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องไม่มาจนมีผลกระทบกระเทือนต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐเพราะองค์การปกครองท้องถิ่นมิใช่ชุมชนที่มีอำนาจอธิปไตยองค์การปกครองท้องถิ่นมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Right) และมีองค์การที่จำเป็น (Necessary Organization) เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การปกครองท้องถิ่นนั่นเอง^{๖๘}

เดเนียล วิท (Daniel Wit) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจแก่ประชาชนในท้องถิ่นแล้วรัฐบาลท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชนโดยประชาชนเพื่อประชาชน ดังนั้น การบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กร

^{๖๗} วิญญู อังคนารักษ์, แนวความคิดในการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : เอกสารประกอบการบรรยาย, ๒๕๔๑), หน้า ๑๕.

^{๖๘} William A. Robson อ้างใน ชูวงศ์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์เนชั่นดิงเซนเตอร์จำกัด, ๒๕๓๙), หน้า ๑๑ - ๑๒.

ของตนเองอันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลางโดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลางมีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน^{๖๙}

ฮอลโล เวย์ (Hollo way) ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง องค์กรที่มีอาณาเขตแน่นอน มีจำนวนประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด มีอำนาจปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชน^{๗๐}

สรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นจัดการปกครองและดำเนินการต่างๆ และดำเนินการเพื่อประโยชน์ของรัฐและผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดยมีการจัดตั้งองค์การขึ้นทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นนั้นๆ องค์กรนี้ถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาลแต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติเป็นไปตามนโยบายของตนเองได้แต่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ของท้องถิ่นนั้นๆ

๒.๓.๒ วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

โกวิท พวงงาม กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น สามารถจำแนกได้ ดังนี้^{๗๑}

๑. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ทั้งทางด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

๒. เพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

๓. เพื่อให้หน่วยงานการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน

ประหยัด หงส์ทองคำ กล่าวถึงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายการปกครองท้องถิ่นโดยสากลมีสาระสำคัญที่คล้ายคลึงกันซึ่งพอสรุปได้ดังนี้^{๗๒}

๑. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน จากการที่มีการกำหนดให้มีการปกครองท้องถิ่นได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองหรือมีส่วนเข้ามาดำเนินกิจการของท้องถิ่นด้วยตนเองอย่างกว้างขวาง

^{๖๙} Wit Daniel, *A Comparative Survey of Local Government and Administration*, (Bangkok : Prachandra Printing Press, 1961), p. 1-2.

^{๗๐} สถาบันวิจัยและพัฒนา, “ผลการประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจและกำกับดูแลตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, *รายงานการวิจัย*, (สถาบันวิจัยและพัฒนา : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๗), หน้า ๓-๔.

^{๗๑} โกวิท พวงงาม, *การปกครองท้องถิ่นไทย*, (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๕๒), หน้า ๓๓.

^{๗๒} ประหยัด หงส์ทองคำ, *การปกครองท้องถิ่นไทย*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๓), หน้า ๑๓.

๒. เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง หลักการอันถือได้ว่าเป็นหัวใจที่สำคัญประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตยก็คือการปกครองที่ประชาชนปกครองตนเองมิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่งคำบังคับบัญชาจากเบื้องบน

๓. เพื่อให้องค์กรปกครองท้องถิ่นสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

๔. เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางเพื่อให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินบริการสาธารณะต่างๆสนองความต้องการของประชาชนอันเป็นการแบ่งเบาภาระจากรัฐบาลกลาง

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การกระจายอำนาจในท้องถิ่นเพื่อให้มีบทบาทในการปกครองตนเองทั้งนี้รัฐบาลมีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมการปฏิบัติงานของท้องถิ่น เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายและบังเกิดผลดีแก่ประชาชน โดยส่วนรวมจะเห็นได้ว่าการจัดให้มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นขึ้นไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและทำให้ประชาชนได้เข้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจอนาคตของตนเองในท้องถิ่นนั้นๆได้สอดคล้องกับสถานการณ์การปกครองในปัจจุบันอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๓.๓ องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น

เพื่อให้เห็นภาพขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยการปกครองท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น จึงขอเสนอแนวคิดของนักวิชาการ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบที่สำคัญๆ ของการปกครองท้องถิ่นไว้ ดังนี้

วิช วิรัชนิภาวรรณ ได้สรุปว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นมีองค์ประกอบดังนี้^{๗๓}

๑. ต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคล คือ ต้องมีฐานะเป็นองค์กรที่ถูกต้องตามกฎหมายมีกฎหมายรับรองการก่อตั้งและการรองรับฐานะที่ชัดเจนเพื่อองค์กรนั้นจะได้มีสิทธิต่างๆตามกฎหมายอันได้แก่สิทธิที่จะออกกฎหมายระเบียบข้อบังคับต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานและใช้บังคับแก่ประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆเช่นข้อบัญญัติจังหวัดข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

๒. ต้องมีความเป็นอิสระ (Autonomy) จากการควบคุมของรัฐบาลในส่วนกลางองค์กรปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระพอสมควรในการบริหารงานเช่นสามารถกำหนดนโยบายวินิจัยสั่งการและดำเนินการบริหารงานบุคคลของตนเองได้

๓. ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นมีส่วนในการปกครองตนเองมีการเลือกตั้งซึ่งการเลือกตั้งถือเป็นหลักการสำคัญเป็นหัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยเฉพาะการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

^{๗๓} วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่นเปรียบเทียบ, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๓๕.

ประธาน คงฤทธิศึกษากร ได้สรุปว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นมีองค์ประกอบดังนี้^{๗๔}

๑. หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะได้รับการจัดตั้งขึ้น โดยผลแห่งกฎหมายและหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ จะมีสภาพเป็นนิติบุคคล

๒. หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่ได้รับการจัดตั้งขึ้น จะต้องไม่อยู่ในการบังคับบัญชาของหน่วยงานทางราชการ เพราะจะต้องเป็นหน่วยที่มีอำนาจปกครองตนเอง (Autonomy)

๓. หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้มีองค์กรที่มาจากการเลือกตั้ง (Election) โดยประชาชนในท้องถิ่น เพื่อแสดงถึงการเข้าร่วมการเมืองการปกครองของประชาชน (Political Participation)

๔. หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น จะต้องมียกฐานะในการจัดเก็บรายได้ (Revenue) โดยการอนุญาตจากรัฐ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้นำมาบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า

๕. หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ควรมีอำนาจในการกำหนดนโยบายและมีการควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตน ตามครรลองของการปกครองที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองอย่างแท้จริง

๖. หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ ควรมีอำนาจในการออกกฎข้อบังคับ เพื่อกำกับให้มีการปฏิบัติไปตามนโยบายหรือความต้องการแห่งท้องถิ่นได้ แต่ทั้งนี้กฎข้อบังคับทั้งปวงย่อมไม่ขัดต่อกฎหมายหรือข้อบังคับอื่นใดของรัฐ

๗. หน่วยการปกครองท้องถิ่น เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วนั้น ซึ่งจะยังคงอยู่ในความรับผิดชอบและอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐ เพื่อประโยชน์และความมั่นคงแห่งรัฐและประชาชนในส่วนรวม

อุทัย หิรัญโต ได้กล่าวว่า ระบบการปกครองท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ ๘ ประการ คือ^{๗๕}

๑. สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) หมายความว่า หากประเทศใดกำหนดเรื่อง การปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศการปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้นจะมีความเข้มแข็งที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่นเพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศนั้นมียกฐานะที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

๒. พื้นที่และระดับ (Area and Level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการ เช่น ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชน จึงมีกฎเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นออกเป็น ๒ ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดใหญ่ สำหรับขนาดของพื้นที่จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติ โดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม (UNESCO) องค์การ

^{๗๔} ประธาน คงฤทธิศึกษากร, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๔), หน้า

๑๐.

^{๗๕} อุทัย หิรัญโต อังโน โกวิทย์ พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย, หน้า ๓๑.

อนามัยโลก (WHO) และสำนักกิจกรรมสังคม ได้ให้ควมมีประชากรประมาณ ๕๐,๐๐๐ คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่ต้องพิจารณาด้วย เช่นประสิทธิภาพในการบริหารรายได้และบุคลากร

๓. การกระจายอำนาจและหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่มากนักเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

๔. องค์การนิติบุคคลจัดตั้งขึ้นโดยผลของกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลางมีขอบเขตการปกครองที่แน่นอนมีอำนาจในการกำหนดนโยบายออกกฎข้อบังคับควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้นๆ

๕. การเลือกตั้งสมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหาร จะต้องได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อแสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนโดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

๖. อิสระในการปกครองตนเอง สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจการภายในขอบเขตของกฎหมายโดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลางและไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานทางราชการ

๗. งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีเพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้ก้าวหน้า

๘. การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐเพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยรวมโดยมีอิสระในการดำเนินงานของการปกครองท้องถิ่น ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่ามิอิสระอย่างเต็มที่ซึ่งมีเฉพาะอิสระในการดำเนินงานเท่านั้นเพราะมิฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตยรัฐจึงต้องส่งมอบอำนาจในการควบคุมดูแล

ชาญชัย แสวงศักดิ์ ได้กล่าวว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีองค์ประกอบสำคัญ ๕ ประการ ได้แก่^{๗๖}

๑. มีพื้นที่รับผิดชอบที่ชัดเจน
๒. มีสถานะเป็นนิติบุคคลมหาชน
๓. มีองค์กรเป็นของตนเอง
๔. มีภารกิจหน้าที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ของตนเอง
๕. มีการกำกับดูแลจากรัฐ

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น เป็นการกำหนดขึ้นบนพื้นฐานทฤษฎีการกระจายอำนาจ และอุดมการณ์ประชาธิปไตย ซึ่งมุ่งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและกิจกรรมการปกครองตนเองในระดับหนึ่งซึ่งจะเห็นได้จากลักษณะสำคัญขององค์กรปกครองท้องถิ่นที่เน้นการมีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองมีการเลือกตั้งมีองค์กรหรือสถาบันที่จำเป็นในการปกครองตนเอง และที่สำคัญก็คือประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนช่วยในการปกครองตนเองอย่างกว้างขวาง

^{๗๖} ชาญชัย แสวงศักดิ์, *กฎหมายปกครอง*, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, ๒๕๔๒), หน้า ๓๔.

๒.๓.๔ ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. การปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิ และหน้าที่พลเมือง อันจะนำมาสู่ความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย

๒. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล

๓. การปกครองท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในความสำคัญของตนเอง ต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรู้ถึงอุปสรรค ปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหาลงท้องถิ่นของตน

๔. การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ

๕. การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง การบริหารของประเทศในอนาคต

๖. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง^{๗๗}

๒.๓.๕ ประเภทขององค์การปกครองท้องถิ่น

องค์การปกครองท้องถิ่นแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแบบทั่วไป มี ๓ รูปแบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล

๒. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแบบพิเศษ มี ๒ รูปแบบ ได้แก่ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา

สรุปได้ว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่นการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ สมาชิกสภาท้องถิ่นคณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปี คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น จะเป็นข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่นมิได้มีคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณีที่มีการยุบสภาท้องถิ่นหรือในกรณีที่สมาชิกสภาท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะและต้องมีการเลือกตั้งคณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นชั่วคราวมิให้นำบทบัญญัติตามวรรคสอง วรรคสามและวรรคหก มาบังคับใช้ทั้งนี้ตามกฎหมายกำหนด

^{๗๗} โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย, หน้า ๓๓.

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล

๒.๔.๑ ประวัติและความเป็นมาของเทศบาล

เทศบาลถือได้ว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประวัติความเป็นมายาวนานมากที่สุด ในปัจจุบัน (ไม่นับรวมสุขาภิบาลซึ่งปัจจุบันได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลไปหมดแล้ว) เทศบาลในประเทศไทย ถือกำเนิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. ๒๔๗๖ ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๑ ปี ภายใต้รัฐบาลของพระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น^{๗๘} ปรีดี พนมยงค์ ถือเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งซึ่งผลักดันให้เกิดการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ซึ่งเป็นผู้นำแนวคิดเรื่องการปกครองท้องถิ่นที่ใช้อยู่แพร่หลายในตะวันตกเข้ามาใช้ในประเทศไทย นอกจากนี้ยังเป็นผู้มีส่วนสำคัญที่สุดคนหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ อีกด้วย

ความเป็นจริงแล้ว ประเทศไทยมีความพยายามในการจัดตั้งเทศบาลหลายครั้ง ตั้งแต่ สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เช่น พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ต้องการให้ประเทศไทยมีการปกครองท้องถิ่น เพื่อทำการปกครองตนเองขึ้นตามแบบอย่างประเทศตะวันตกที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ดังจะเห็นได้จากการให้พระราชทานสัมภาษณ์แก่ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ The New York Times ฉบับประจำวันที ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๔ ซึ่งมีใจความสำคัญตอนหนึ่งว่า

“เรากำลังเตรียมออกพระราชบัญญัติเทศบาลขึ้นมาใหม่ เพื่อทดลองเกี่ยวกับสิทธิเลือกตั้ง ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ ประชาชนจะมีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล...ข้าพเจ้าเห็นว่า สิทธิการเลือกตั้งของประชาชนควรจะเริ่มขึ้นที่การปกครองท้องถิ่นที่ในรูปเทศบาลข้าพเจ้าเชื่อว่า ประชาชนควรมีสิทธิมีเสียงในกิจการของท้องถิ่น เรากำลังพยายามให้การศึกษาเรื่องนี้แก่เขา ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นการผิดพลาด ถ้าเราจะมีกรปกครองระบอบรัฐสภาก่อนที่จะประชาชนจะมีโอกาสเรียนรู้ และมีประสบการณ์อย่างดีเกี่ยวกับการใช้สิทธิเลือกตั้งใน กิจการปกครองท้องถิ่น”^{๗๙}

นอกจากนี้เรายังพิจารณาได้จากข้อเท็จจริงที่ว่า มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการจัดตั้งเทศบาลในประเทศไทยขึ้นคณะหนึ่งซึ่งมี นายอาร์ ดี เรก เป็นประธาน^{๘๐} โดยที่คณะกรรมการชุดดังกล่าวเสนอให้มีการจัดตั้ง “ประชาธิปไตย” ซึ่งภายหลังต่อมาเรียกว่า “เทศบาล” และความพยายามในการจัดตั้งเทศบาลยังปรากฏให้เห็นอีกครั้งในการจัดตั้ง คณะกรรมการอีกคณะหนึ่งเพื่อทำหน้าที่ในการร่างพระราชบัญญัติเทศบาลในปลายรัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งไม่มีการประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวแต่อย่างใด

^{๗๘} นรนิติ เศรษฐบุตร และคณะ, การเสริมสร้างสมรรถนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, รายงานวิจัยร่วมกันระหว่างไทย-ญี่ปุ่น, (กรุงเทพมหานคร : มิสเตอร์ก๊อปปี้, ๒๕๔๕), หน้า ๑.

^{๗๙} ชูวงศ์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๑๒๓ - ๑๒๔.

^{๘๐} สนธิ เตชานันท์, อ้างใน สมคิด เลิศไพฑูรย์ และ มรุต วันทนกร, แนวคิดว่าด้วยฝ่ายบริหาร เข้มแข็งกับการเลือกตั้งนายกรัฐมนตรีโดยตรงในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : มิสเตอร์ก๊อปปี้, ๒๕๔๖), หน้า ๔๒.

มีหลายคนอาจสงสัยว่าทำไมเทศบาลจึงกลายเป็นการปกครองท้องถิ่นที่มีประวัติความเป็นมายาวนานที่สุดแทนที่จะเป็นสุขาภิบาล ซึ่งถือเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งเช่นกัน คำตอบต่อคำถามเหล่านี้ ก็คือ นักวิชาการด้านการปกครองท้องถิ่นส่วนใหญ่มองว่า สุขาภิบาลไม่ใช่การ ปกครองท้องถิ่นที่แท้จริง กล่าวคือ สุขาภิบาล มีองค์ประกอบบางประการที่ไม่เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจ เพราะมีกรรมการสุขาภิบาลหลายตำแหน่งมาจากการแต่งตั้งของรัฐบาล ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในท้องถิ่น เช่น การกำหนดให้ประธานสุขาภิบาลบางแห่งเป็นนายอำเภอ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้เอง จึงมีผู้กล่าวว่า “เทศบาล” ที่เพิ่งจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ จึงกลายเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เต็มรูปแบบประเภทแรกของการปกครองท้องถิ่นไทย

๒.๔.๒ กำเนิดของเทศบาลในประเทศไทย

นักวิชาการส่วนใหญ่ที่ศึกษาเรื่องเทศบาลในประเทศไทยมองว่า เทศบาลมาจากการ “พัฒนาการของสุขาภิบาล” กล่าวคือ มองว่าเทศบาลในปัจจุบันจะมีไม่ได้เลย หากไม่มีการเกิดขึ้นของสุขาภิบาล เพราะเทศบาลถือเป็นผลพวงประการสำคัญของสุขาภิบาล ซึ่งเป็นหน่วยการ ปกครอง คล้ายการปกครองท้องถิ่นรูปแบบแรกก่อนเทศบาลเสียอีก นักวิชาการในกลุ่มนี้ได้ยกตัวอย่างอันเป็นที่น่าสนใจเพื่อสนับสนุนแนวคิดของตนดังกล่าวว่า ในระหว่างรัชกาลที่ ๕ ถึงรัชกาลที่ ๗ ประเทศไทยมีสุขาภิบาลตามหัวเมืองต่างๆ จำนวนทั้งสิ้น ๓๕ แห่ง ซึ่งในระยะนี้สุขาภิบาลแทบจะไม่มีมีการขยายตัวในแง่ของจำนวนเลย จนทำให้พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๗ ทรงมีพระราชดำริเพื่อกระจายอำนาจให้มากขึ้นดังกล่าที่ได้กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้ จึงได้ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่งเพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในประเทศไทย อันเป็นแนวคิดที่จะให้เทศบาลขึ้นมาทำหน้าที่แทนสุขาภิบาลที่มีอยู่ จึงปฏิเสธไม่ได้เลยว่า เทศบาลที่มีขึ้นในปัจจุบัน เป็นผลพวงประการหนึ่งของการจัดตั้งสุขาภิบาลในอดีตที่ผ่านมา

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าแนวคิดว่าด้วยการกำเนิดขึ้นของเทศบาลไทยจะเป็นอย่างไร ก็ไม่ใช่สาระสำคัญมากนักที่จะเป็นประเด็นในการมุ่งพิจารณาหรือถกเถียงสำหรับกาลปัจจุบัน หากแต่ประเด็นที่สำคัญกว่านั้นก็คือ เราจะทำให้ เทศบาลไทย แข็งแรงขึ้นได้อย่างไรต่างหาก

๒.๔.๓ เหตุผลในการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในประเทศไทย

หากจะกล่าวถึงเหตุผลในการจัดตั้งเทศบาลในประเทศไทยแล้ว เราอาจมีเหตุผลในการจัดตั้งเทศบาลในประเทศไทยได้ ๓ เหตุผลใหญ่ ๆ ได้แก่

ประการที่หนึ่ง จัดตั้งเทศบาลเพื่อให้สอดคล้องกับการเมืองการปกครองในระดับชาติที่เป็นประชาธิปไตย กล่าวคือ เมื่อการปกครองในระดับชาติเป็นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิเลือกตั้งผู้แทนราษฎรของตนเข้าไปทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ และทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ มีการแบ่งอำนาจอธิปไตยออกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่ อำนาจในทางนิติบัญญัติอำนาจบริหารและอำนาจตุลาการ ดังนั้น การปกครองในระดับท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนจึงจำเป็นต้องมีขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับระบบประชาธิปไตยในระดับชาติ โดยที่องค์กรเทศบาล เป็นองค์กรทางการเมืองแรกที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครองตนเองได้อย่างเต็มที่ตามหลักการกระจายอำนาจ อีกทั้งยังมีการล้อโครงสร้างของการเมืองในระดับชาติมาจำลองใส่

ไว้ในเทศบาลด้วย คือ มีการแบ่งแยกฝ่ายบริหาร และฝ่ายสภาที่ทำหน้าที่ในการออกเทศบัญญัติออกจากกัน และในทำหน้าที่ในการตรวจสอบและถ่วงดุลซึ่งกันและกัน

นอกจากนี้ การจัดตั้งเทศบาลยังคงต้องให้สอดคล้องไปกับระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศ ที่ได้แบ่งการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งเทศบาลก็คือการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นนั่นเอง

ประการที่สอง จัดตั้งเทศบาลเพื่อเป็นการแบ่งเบาภารกิจของรัฐบาล เนื่องมาจากภารกิจของรัฐบาลมีมากขึ้นเรื่อยๆ จนไม่อาจจะลงไปควบคุมดูแล หรือบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนครอบคลุมทุกพื้นที่ ดังนั้น รัฐบาลจึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานหรือองค์กรการเมืองอื่นๆ เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ต่างๆ นี้อย่างนี้ และทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับการบริการจากภาครัฐได้รวดเร็วและทั่วถึงยิ่งขึ้น

ประการที่สาม จัดตั้งเทศบาลเพื่อเป็นสถาบันฝึกประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน เนื่องจากในขณะนั้น เพิ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตยได้เพียง ๑ ปี ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครอง ดังนั้น การจัดตั้งเทศบาลที่มีโครงสร้างล้อมาจากการปกครองในระดับชาติ จึงเป็นเสมือนสถาบันหนึ่งที่จะช่วยให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองมากขึ้น

หากพิจารณาถึงเหตุผลต่าง ๆ ของการจัดตั้งเทศบาลแล้ว เราจะพบว่าเหตุผลในการจัดตั้งเทศบาลในระยะเริ่มต้น มีวัตถุประสงค์ในสร้างความมั่นคงทางการเมืองในระดับชาติ มากกว่า การมีเทศบาลเพื่อทำหน้าที่ด้านการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนตามหลักการจัดการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน

๒.๔.๔ พัฒนาการของเทศบาลไทย

เทศบาลในประเทศไทย นับว่ามีการพัฒนาการที่ก้าวหน้ามากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกรปกครองท้องถิ่นในรูปแบบอื่นๆ อย่างไรก็ตามการพัฒนาของเทศบาลไทยในอดีตที่ผ่านมาไม่ก้าวหน้าเท่าใดนัก เนื่องจากยังมีเทศบาลอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ และจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลตลอดเวลา

หากนับถึงปัจจุบันประเทศไทยมีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลมาแล้วกว่า ๗๐ ปี มีกฎหมายแม่บทเทศบาล (ที่ไม่นับรวมกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติม) ทั้งสิ้น ๔ ฉบับ และยังมีกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกัเทศบาลอีก เช่น กฎหมายว่าด้วยรายได้เทศบาล กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรรายได้ประเภทภาษีให้แก่เทศบาล และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลรวมอีกหลายฉบับ กฎหมายแม่บทของเทศบาล ทั้ง ๔ ฉบับ มีดังต่อไปนี้

๑. พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. ๒๔๗๖
๒. พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๑
๓. พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๖ และมีการแก้ไขเพิ่มเติมอีก ๑ ครั้งในปี พ.ศ.

๒๔๘๗

๔. พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และมีการแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน รวม ๑๓ ครั้ง

๒.๔.๕ การจัดตั้งเทศบาล

ความคิดในเรื่องการจัดตั้งเทศบาลเริ่มปรากฏตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๖ ในรูปของรัฐธรรมนูญ ลักษณะปกครองคณะนคราภิบาล พ.ศ. ๒๔๖๑ โดยใช้กับเมืองจำลอง “ดุสิตธานี” ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๗๖ ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายการปกครองท้องถิ่นฉบับแรก โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ ๒ ประการ คือ ประการแรก ประสิทธิภาพในการจัดบริการสาธารณะ ประการที่สอง เป็นสถาบันการสอนการปกครองระบอบประชาธิปไตย เทศบาลจัดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งมีการจัดตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๖ การจัดตั้งเทศบาลกระทำโดยพระราชกฤษฎีกาและมีการแบ่งเทศบาลออกเป็น ๓ ประเภท แต่ละประเภทมีเงื่อนไขการจัดตั้งดังนี้

๑. เทศบาลตำบล ใช้เกณฑ์รายได้เป็นตัวกำหนด คือ พื้นที่ใดจะจัดตั้งเทศบาลตำบลจะต้องมีรายได้ไม่ต่ำกว่า ๑๒ ล้านบาท (ไม่รวมเงินอุดหนุน) ประชากร ๗,๐๐๐ คน ขึ้นไป อยู่กันหนาแน่นไม่ต่ำกว่า ๑๕,๐๐๐ คน ต่อ ๑ ตารางกิโลเมตร

๒. เทศบาลเมือง คือ ท้องถิ่นที่เป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นที่มีประชากร ๑๐,๐๐๐ คน ขึ้นไปอยู่กันไม่ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ คน ต่อ ๑ ตารางกิโลเมตร

๓. เทศบาลนคร คือ ท้องถิ่นที่มีประชากรตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐ คนขึ้นไป อยู่หนาแน่นไม่ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ คน ต่อ ๑ ตารางกิโลเมตร^{๕๑}

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการจัดตั้งเทศบาลเพื่อการให้บริการสาธารณะมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการสอนการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเทศบาลและให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้

๒.๔.๖ โครงสร้างการบริหารงานของเทศบาล

ประเภทของเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ได้กำหนดให้เทศบาลในประเทศไทยมีทั้งหมด ๓ ประเภท อันได้แก่ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล ซึ่งเทศบาลแต่ละประเภทก็มีลักษณะและองค์ประกอบที่แตกต่างกันออกไปดังมีรายละเอียดดังนี้

เทศบาลนคร

เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่ของเทศบาลนคร การจัดตั้งเทศบาลนครจะกระทำได้โดยการประกาศกระทรวงมหาดไทยโดยยกฐานะเป็นเทศบาลนคร^{๕๒}

^{๕๑} สนิท จรอนันต์, ความเข้าใจเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันนโยบายศึกษา, บริษัทสุโขมและบุตรจำกัด, ๒๕๔๓), หน้า ๒๙.

^{๕๒} มาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๖.

เทศบาลนคร ประกอบไปด้วย สภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี โดยที่สภาเทศบาลมีสมาชิกสภาเทศบาลได้ ๒๔ คน^{๘๓} โดยมีรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน ๔ คน^{๘๔} นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดให้เทศบาลนครมีหน้าที่แตกต่างไปจากเทศบาลเมืองและเทศบาลตำบลอีกด้วย

เทศบาลเมือง

เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดหรือท้องถื่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่ของเทศบาลเมือง การจัดตั้งเทศบาลเมืองจะกระทำได้โดยการประกาศกระทรวงมหาดไทยโดยยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง^{๘๕}

เทศบาลเมือง ประกอบไปด้วย สภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี โดยที่สภาเทศบาลมีสมาชิกสภาเทศบาลได้ ๑๘ คน^{๘๖} และมีรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน ๓ คน^{๘๗}

เทศบาลตำบล

เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบล^{๘๘} (เทศบาลตำบลไม่ได้กำหนดจำนวนราษฎรในพื้นที่ไว้อย่างชัดเจนเหมือนกับเทศบาลเมือง เทศบาลนคร) เทศบาลตำบล ประกอบไปด้วย สภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี โดยที่สภาเทศบาลมีสมาชิกสภาเทศบาลได้ ๑๒ คน^{๘๙} โดยมีรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน ๒ คน^{๙๐}

โครงสร้างของเทศบาล ประกอบด้วย

๑. สภาเทศบาล ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งคอยควบคุมและตรวจสอบฝ่ายบริหาร อันเป็นวิธิต่างแห่งการถ่วงดุลอำนาจ กำหนดให้สภาเทศบาลประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้งขึ้นตาม กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ประชาชนในเขตเทศบาลจะเลือกตั้ง ซึ่งสมาชิกสภาเทศบาลอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ ๔ ปี

๒. ท้องถิ่นประกอบด้วยนายกเทศมนตรี และรองนายกเทศมนตรี ๒ คน หรือเทศบาลตำบล รองนายกเทศมนตรี ๓ คน สำหรับเทศบาลเมือง และรองนายกเทศมนตรี ๔ คน สำหรับเทศบาลนคร โดยราษฎรในเขตเทศบาลนั้นเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง นายกเทศมนตรีเป็นผู้ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารงานของเทศบาลตามกฎหมาย และเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเทศบาลและลูกจ้างเทศบาล

๓. พนักงานเทศบาลเป็นผู้มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานประจำของเทศบาลภายใต้การบังคับบัญชาของปลัดเทศบาล ซึ่งมีโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการเพื่อรองรับอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยเทศบาล ได้แก่ สำนักปลัดเทศบาล กองคลัง กองช่าง กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กองการศึกษา กองการประปา กองวิชาการและแผนงาน กอง

^{๘๓} มาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๖.

^{๘๔} มาตรา ๔๘ อัญญัติ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๖.

^{๘๕} มาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๖.

^{๘๖} มาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๖.

^{๘๗} มาตรา ๔๘ อัญญัติ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๖.

^{๘๘} มาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๖.

^{๘๙} มาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๖.

^{๙๐} มาตรา ๔๘ อัญญัติ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๖.

สวัสดิการสังคม โดยมีปลัดเทศบาลเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเทศบาลและลูกจ้างเทศบาลรองจากนายกเทศมนตรี และรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำของเทศบาลให้เป็นไปตามนโยบาย และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่นายกเทศมนตรีมอบหมาย

สรุปได้ว่า โครงสร้างของเทศบาล ประกอบด้วย สมาชิกสภาเทศบาล คณะผู้บริหารเทศบาล และพนักงานเทศบาล โดยมีปลัดเทศบาล เป็นเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นซึ่งปฏิบัติงานตามภารกิจและหน้าที่ของเทศบาลภายใต้การบริหารงานของนายกเทศมนตรี และการตรวจสอบควบคุมโดยสมาชิกสภาเทศบาล ซึ่งทั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลต่างก็มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน

๒.๔.๗ อำนาจหน้าที่ของเทศบาล

เทศบาลแต่ละประเภทมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายตามประเภทของเทศบาล มีทั้งหน้าที่บังคับให้ปฏิบัติและหน้าที่ที่อาจจัดทำหรือไม่จัดทำก็ได้ การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลการจัดทำงบประมาณการจัดซื้อจัดจ้างการตรวจสอบการประเมินผลการปฏิบัติงานและการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการนั้นและหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด^{๙๑}

๑. อำนาจหน้าที่ของเทศบาล

อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายจัดตั้งเทศบาลอำนาจหน้าที่ของเทศบาลมี ๒ ส่วน คือ อำนาจหน้าที่ที่ต้องทำ และอำนาจหน้าที่ที่อาจจัดทำ **ปรากฏดังตาราง ๒.๑ – ๒.๒**

^{๙๑} มาตรา ๕๐ วรรคสอง เพิ่มโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๖.

ตารางที่ ๒.๑ อำนาจหน้าที่ของเทศบาล

เทศบาลตำบล (มาตรา ๕๐)	เทศบาลเมือง (มาตรา ๕๓)	เทศบาลนคร (มาตรา ๕๖)
(๑) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน (๒) ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ (๓) รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล (๔) ป้องกันและระงับโรคติดต่อ (๕) ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง (๖) ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม (๗) ส่งเสริมการพัฒนาสตรีเด็ก เยาวชนผู้สูงอายุและผู้พิการ (๘) บำรุงศิลปจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น (๙) หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล	(๑) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๕๐ (๒) ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา (๓) ให้มีโรงฆ่าสัตว์ (๔) ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้ (๕) ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ (๖) ให้มีและบำรุงส่วนสาธารณะ (๗) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น (๘) ให้มีการดำเนินกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น	(๑) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๕๓ (๒) ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก (๓) กิจการอย่างอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข (๔) การควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร โรงมหรสพและสถานบริการอื่น (๕) จัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม (๖) จัดให้มีและควบคุมตลาดท่าเทียบเรือท่าข้ามและที่จอดรถ (๗) การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง (๘) การส่งเสริมกิจการการท่องเที่ยว

๒.๒ อำนาจหน้าที่ที่อาจจัดทำของเทศบาล

เทศบาลตำบล (มาตรา ๕๑)	เทศบาลเมือง (มาตรา ๕๔)	เทศบาลนคร (มาตรา ๕๗)
(๑) ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา (๒) ให้มีโรงฆ่าสัตว์ (๓) ให้มีตลาดท่าเทียบเรือและท่าข้าม (๔) ให้มีสุสานและฌาปนสถาน (๕) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร (๖) ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้ (๗) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น (๘) ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ (๙) เทศพาณิชย์	(๑) ให้มีตลาดท่าเทียบเรือและท่าข้าม (๒) ให้มีสุสานและฌาปนสถาน (๓) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร (๔) ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก (๕) ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล (๖) ให้มีการสาธารณสุข (๗) จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข (๘) จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา (๙) ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬาและพลศึกษา (๑๐) ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะสวนสัตว์และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ (๑๑) ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรมและรักษาความสะอาดเรียบร้อยของท้องถิ่น (๑๒) เทศพาณิชย์	(๑) เทศบาลนครอาจจัดทำกิจการอื่นๆ ตามมาตรา ๕๔ ได้

๒. อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเฉพาะอื่นๆ กำหนด

อำนาจหน้าที่ตามที่พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ กำหนดไว้ แล้วยังมีกฎหมายเฉพาะอื่นๆ กำหนดให้เทศบาลมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก^{๙๒} เช่น

- ๑) พระราชบัญญัติป้องกันภัยอันตรายอันเกิดแก่การเล่นมหรสพ
- ๒) พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน
- ๓) พระราชบัญญัติสาธารณสุข
- ๔) พระราชบัญญัติควบคุมการใช้จุลจากระทำปุ๋ย
- ๕) พระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง

^{๙๒} โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, ๒๕๕๒), หน้า ๒๐๐ – ๒๐๑.

- ๖) พระราชบัญญัติป้องกันและระงับอัคคีภัย
- ๗) พระราชบัญญัติป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า
- ๘) พระราชบัญญัติทะเบียนราษฎร
- ๙) พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าและจำหน่ายเนื้อสัตว์
- ๑๐) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- ๑๑) พระราชบัญญัติการผังเมือง
- ๑๒) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร
- ๑๓) พระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
- ๑๔) พระราชบัญญัติโรคติดต่อ ฯลฯ

๓. อำนาจหน้าที่ของเทศบาล ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

๓.๑ เทศบาลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้^{๔๓}

- ๑) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- ๒) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
- ๓) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- ๔) การสาธารณสุขโรคและการก่อสร้างอื่น ๆ
- ๕) การสาธารณสุข
- (๖) การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
- ๗) การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
- ๘) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- ๙) การจัดการศึกษา
- ๑๐) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
- ๑๑) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- ๑๒) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- ๑๓) การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- ๑๔) การส่งเสริมกีฬา
- ๑๕) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- ๑๖) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- ๑๗) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- ๑๘) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
- ๑๙) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล

ท้องถิ่น

^{๔๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๓๐ - ๒๓๒.

- ๒๐) การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
- ๒๑) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- ๒๒) การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
- ๒๓) การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัยโรงมหรสพ และสาธารณสถานอื่น ๆ
- ๒๔) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดินทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๒๕) การผังเมือง
- ๒๖) การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
- ๒๗) การดูแลรักษาที่สาธารณะ
- ๒๘) การควบคุมอาคาร
- ๒๙) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ๓๐) การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- ๓๑) กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

สรุปได้ว่า อำนาจหน้าที่ของเทศบาล คือ การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติมกำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาล ดังกล่าวได้เป็น ๒ ประเภท คือ อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายจัดตั้งเทศบาล และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเฉพาะ ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดงบประมาณ การจัดซื้อ จัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงานและการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

๒.๔.๘ การคลังและทรัพย์สินของเทศบาล

การบริหารงานคลังของเทศบาลประกอบด้วยรายได้ของเทศบาลรายจ่ายของเทศบาลและงบประมาณประจำปีสรุปได้ดังนี้

เทศบาลอาจมีรายได้ดังต่อไปนี้

- ๑) ภาษีอากรตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
- ๒) ค่าธรรมเนียมค่าใบอนุญาตและค่าปรับตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
- ๓) รายได้จากทรัพย์สินของเทศบาล
- ๔) รายได้จากการสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์
- ๕) พันธบัตรหรือเงินกู้ตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
- ๖) เงินกู้จากกระทรวงทบวงกรมองค์การหรือนิติบุคคลต่างๆ
- ๗) เงินอุดหนุนจากรัฐบาลหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- ๘) เงินและทรัพย์สินอย่างอื่นที่มีผู้อุทิศให้
- ๙) รายได้อื่นใดตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้

เทศบาลอาจมีรายจ่ายดังต่อไปนี้

- ๑) เงินเดือน
- ๒) ค่าจ้าง
- ๓) เงินตอบแทนอื่นๆ
- ๔) ค่าใช้สอย
- ๕) ค่าวัสดุ
- ๖) ค่าครุภัณฑ์
- ๗) ค่าที่ดินสิ่งก่อสร้างและทรัพย์สินอื่นๆ
- ๘) เงินอุดหนุน
- ๙) รายจ่ายอื่นใดตามข้อผูกพันหรือตามที่มีกฎหมายหรือระเบียบของกระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

รายได้ของเทศบาลตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

นอกจากรายได้ทั้ง ๙ ประการแล้ว พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ยังได้กำหนดรายได้ของเทศบาลและท้องถิ่นอื่นอีกหลายประการดังนี้^{๙๔}

- ๑) ภาษีโรงเรือนและที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดิน
- ๒) ภาษีบำรุงท้องที่ตามกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่
- ๓) ภาษีป้ายตามกฎหมายว่าด้วยภาษีป้าย
- ๔) ภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากรที่ได้รับการจัดสรรในอัตราซึ่งเมื่อรวมกับการจัดสรรให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดแล้วไม่เกินร้อยละ ๓๐ ของภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้หักส่วนที่ต้องจ่ายคืนแล้ว โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากรที่จะจัดเก็บ
- ๕) ภาษีธุรกิจเฉพาะตามประมวลรัษฎากร โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มขึ้นในอัตรา ซึ่งเมื่อรวมกับอัตราที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำหนด แล้วไม่เกินร้อยละ ๓๐ ของอัตราภาษีที่จัดเก็บตามประมวลรัษฎากร โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากรที่จะจัดเก็บ
- ๖) ภาษีสรรพสามิตตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต ภาษีสุราตามกฎหมายว่าด้วยสุราและค่าแสตมป์ยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยยาสูบซึ่งเก็บจากการค้าในเขตเทศบาล โดยออกข้อบัญญัติเพิ่มขึ้นในอัตราไม่เกินร้อยละ ๓๐ ของอัตราภาษีที่กรมสรรพสามิตจัดเก็บ และให้ถือเป็นภาษีและค่าแสตมป์ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพสามิตที่จะจัดเก็บ
- ๗) ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ รวมทั้งเงินเพิ่มตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ ภาษिरถตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบกและค่าธรรมเนียมล้อเลื่อนตามกฎหมายว่าด้วยล้อเลื่อน
- ๘) ภาษีการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน
- ๙) ภาษีเพื่อการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

^{๙๔} มาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒.

๑๐) อาการฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์

- ๑๑) อาการรังนกอีแอ่นตามกฎหมายว่าด้วยอาการรังนกอีแอ่น
- ๑๒) ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่
- ๑๓) ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม
- ๑๔) ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์
- ๑๕) ค่าธรรมเนียมสนามบิน
- ๑๖) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุราและค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเล่นการพนัน
- ๑๗) ค่าธรรมเนียมใช้น้ำบาดาล
- ๑๘) ค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ที่เรียกเก็บจากผู้ใช้ประโยชน์จากบริการสาธารณะที่จัดให้มีขึ้น
- ๑๙) รายได้อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นของเทศบาล

แหล่งรายได้ประเภทต่างๆ ที่กล่าวถึงในข้างต้น มิได้หมายความว่าเทศบาลจะมีรายได้ภาษีเหล่านั้นทั้งหมดเต็มจำนวน หากแต่ยังต้องแบ่งรายได้บางประเภทให้กับหน่วยงานอื่นอีก เช่น รัฐบาลหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น เป็นต้น นอกจากนี้การจัดเก็บรายได้เหล่านี้ เทศบาลมิได้เป็นผู้จัดเก็บเองทั้งหมด ยังมีหน่วยงานอื่นๆ ที่เข้ามาดำเนินการเก็บภาษีให้แก่เทศบาลอีก เช่น กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต กรมการขนส่งทางบก เป็นต้น ซึ่งได้สรุปการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลไว้ดังนี้

ตารางที่ ๒.๓ แสดงการจัดเก็บรายได้ของเทศบาล

เทศบาลจัดเก็บเอง	รัฐบาลจัดเก็บแล้วแบ่งให้เทศบาลตามสัดส่วน
(๑) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	(๑) ภาษีสรรพสามิต
(๒) ภาษีบำรุงท้องที่	(๒) ภาษีสุรา
(๓) ภาษีป้าย	(๓) ค่าแสตมป์ยาสูบ
(๔) อาการการฆ่าสัตว์	(๔) ภาษีการพนัน
(๕) อาการรังนกอีแอ่น	(๕) ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์
	(๖) ค่าธรรมเนียมสนามบิน
	(๗) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา
	(๘) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเล่นการพนัน
	(๙) ภาษีมูลค่าเพิ่ม
	(๑๐) ภาษีธุรกิจเฉพาะ
	(๑๑) ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์
	(๑๒) ภาษีเพื่อการศึกษา
	(๑๓) ค่าภาคหลวงแร่
	(๑๔) ค่าภาคหลวงปิโตรเลียม

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า ภาษีที่เทศบาลจัดเก็บเองและไม่ต้องแบ่งสรรให้กับหน่วยงานจะมีค่อนข้างน้อย รายได้ส่วนใหญ่จึงมาภาษีที่รัฐบาลเป็นผู้จัดเก็บและจัดสรรให้แก่เทศบาล นอกจากนี้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ยังกำหนดให้เทศบาลมีรายได้จากแหล่งอื่น ๆ อีก ได้แก่

- ๑) รายได้จากทรัพย์สินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๒) รายได้จากสาธารณูปโภค
- ๓) รายได้จากการพาณิชย์และการทำกิจการ ไม่ว่าจะดำเนินการเองหรือร่วมกับบุคคลอื่นหรือจากสหการ

๔) ภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต ค่าปรับ ค่าตอบแทน หรือรายได้อื่นใดตามที่มิ
กฎหมายบัญญัติไว้ให้เป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๕) ค่าบริการ

๖) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

๗) เงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ องค์การต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ

๘) รายได้จากการจำหน่ายพันธบัตร

๙) เงินกู้จากต่างประเทศ ทบวง กรม องค์การ หรือนิติบุคคลต่าง ๆ

๑๐) เงินกู้จากต่างประเทศ องค์การต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ

๑๑) เงินและทรัพย์สินอย่างอื่นที่มีผู้อุทิศให้

๑๒) เงินช่วยเหลือหรือเงินค่าตอบแทน

๑๓) รายได้จากทรัพย์สินของแผ่นดิน หรือรายได้จากทรัพย์สินของรัฐวิสาหกิจที่
ดำเนินการเพื่อมุ่งหากำไรในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑๔) รายได้จากค่าธรรมเนียมพิเศษการออกพันธบัตรตาม (๘) การกู้เงินจากองค์การ หรือนิติบุคคลต่าง ๆ ตาม (๙) การกู้เงินตาม (๑๐) และรายได้ตาม (๑๓) ให้ออกเป็นเทศบัญญัติโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจออกมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงทำให้กฎหมายแม่บทของเทศบาลที่กำหนดที่มาแห่งรายได้ของเทศบาลใน ๙ ประการข้างต้น ต้องถูกทดแทนด้วยรายได้ของเทศบาลตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับการกำหนดรายได้ตามพระราชบัญญัติรายได้เทศบาลนั้น ได้ถูกกำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงไปใช้ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแทนแล้ว

งบประมาณประจำปี

๑) เทศบาลจะต้องจัดทำงบประมาณประจำปีโดยต้องร่างเป็นเทศบัญญัติเสนอต่อสภาเทศบาลเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบและเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

๒) ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาให้ครบเห็นชอบให้ส่งไปยังนายกเทศมนตรีลงนามใช้บังคับเป็นเทศบัญญัติต่อไป

๓) ปีงบประมาณของเทศบาลนั้นกำหนดไว้ตรงกับปีงบประมาณแผ่นดิน คือเริ่มมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ถึง วันที่ ๓๐ กันยายน ของปีถัดไป แต่ถ้าหากในปีใดเทศบาลมีงบประมาณออกไม่ทันปีงบประมาณใหม่ ก็ให้ใช้เทศบาลมีงบประมาณของปีก่อนไปพลางก่อน

สรุปได้ว่า การคลังและทรัพย์สินของเทศบาลหมายถึงการจัดเก็บรายได้และรายจ่ายให้เป็นไปตามงบประมาณของเทศบาลตามนโยบายที่ได้กำหนดไว้ตรงกับปีงบประมาณแผ่นดิน

๒.๔.๙ การกำกับดูแลเทศบาล

การกำกับดูแลการกระทำของเทศบาลเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเทศบาลกับรัฐบาลโดยมีนายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ใช้มาตรการกำกับดูแลเทศบาลดังนี้^{๕๕}

๑. ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเทศบาลในเขตจังหวัด ให้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่โดยถูกต้องตามกฎหมาย โดยให้มีอำนาจหน้าที่ชี้แจงแนะนำตักเตือนเทศบาลและตรวจสอบกิจการ รวมทั้งเรียกรายงานและเอกสารหรือสถิติใดๆ จากเทศบาลมาตรวจตลอดจนเรียกสมาชิกสภาเทศบาลหรือพนักงานเทศบาลมาชี้แจงหรือสอบสวนก็ได้

๒. นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดควบคุมดูแลเทศบาล ในเขตอำเภอ ให้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่โดยถูกต้องตามกฎหมาย โดยให้มีอำนาจหน้าที่ชี้แจงแนะนำตักเตือนเทศบาลตำบลและตรวจสอบกิจการ เรียกรายงานและเอกสารหรือสถิติใดๆ จากเทศบาลมาตรวจตลอดจนเรียกสมาชิกสภาเทศบาลหรือพนักงานเทศบาลมาชี้แจงหรือสอบสวนก็ได้

๓. เมื่อนายอำเภอในกรณีแห่งเทศบาลตำบลในอำเภอนั้น หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในกรณีแห่งเทศบาลเมืองและเทศบาลนครเห็นว่า นายกเทศมนตรี หรือรองนายกเทศมนตรี ผู้ใดปฏิบัติการของเทศบาลไปในทางที่อาจเป็นการเสียหายแก่เทศบาลหรือเสียหายแก่ราชการ และนายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีได้ชี้แจงแนะนำตักเตือนแล้วไม่ปฏิบัติตามนายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี มีอำนาจที่จะสั่งเพิกถอนหรือสั่งให้ระงับการปฏิบัติของนายกเทศมนตรีหรือรองนายกเทศมนตรีนั้นไว้ก่อนได้ แล้วให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรับรายงาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยทราบ ภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันที่มีคำสั่งเพื่อให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยวินิจฉัยสั่งการตามสมควร

๔. ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่า นายกเทศมนตรีหรือรองนายกเทศมนตรีผู้ใดปฏิบัติการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน ละเลยไม่ปฏิบัติตาม หรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ หรือมีความประพฤติในทางจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ตำแหน่งหรือแก่เทศบาลหรือแก่ราชการ ให้เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพร้อมด้วยหลักฐาน ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอาจใช้ดุลพินิจสั่งให้นายกเทศมนตรีหรือรองนายกเทศมนตรีผู้ใดออกจากตำแหน่งก็ได้

๕. การตราพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เทศบาลใดอยู่ในความควบคุมดูแลของกระทรวงมหาดไทยโดยตรงสามารถทำได้ในกรณีที่มีความจำเป็น

^{๕๕} นันทวัฒน์ บรมานันท์, การปกครองส่วนท้องถิ่น, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, ๒๕๕๒), หน้า ๑๔๓ - ๑๔๔.

สรุปได้ว่า การกำกับดูแลเทศบาล คือ การประสานงานระหว่างรัฐบาลและหน่วยงานราชการในการดูแลของรัฐบาลโดยมีนายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ใช้มาตรการกำกับดูแลเทศบาล

๒.๔.๑๐ ส่วนงานของเทศบาล

ส่วนงานของเทศบาลประกอบด้วยหน่วยงานหลัก ๖ ส่วน ดังนี้

๑) สำนักงานปลัดเทศบาล มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎระเบียบแบบแผนนโยบายของเทศบาลเป็นเลขานุการของสภาเทศบาล และคณะเทศมนตรีเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานธุรการงานประชาสัมพันธ์งานนิติกรงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยงานทะเบียนตลอดจนงานอื่นๆที่มีได้กำหนดไว้เป็นงานใดโดยเฉพาะ เช่น สถานธนาบาล

๒) ส่วนการคลัง มีหน้าที่เกี่ยวกับการเงินและการบัญชีการจัดเก็บภาษีต่างๆ เช่น ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย งานจัดทำงบประมาณ งานผลประโยชน์ของเทศบาล ควบคุมดูแลพัสดุ และทรัพย์สินของเทศบาล

๓) ส่วนสาธารณสุข มีหน้าที่แนะนำช่วยเหลือด้านการเจ็บป่วยของประชาชน การป้องกันและระงับโรคติดต่อการสุขาภิบาล การรักษาความสะอาด งานสัตวแพทย์ ตลาด สาธารณะสุสาน ฌาปนสถาน สาธารณะ และงานด้านสาธารณสุข ตลอดจนควบคุมการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องสุขภาพอนามัยของประชาชน เช่น การแต่งผม การจัดจำหน่ายอาหาร ซึ่งรวมทั้งงานสาธารณสุขอื่นๆให้เป็นไปตามกฎหมายหรืองานที่ได้รับมอบหมาย

๔) ส่วนช่าง มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับงานโยธางานบำรุงรักษาทางบก ทางระบายน้ำ ส่วนสาธารณะ งานสำรวจ แบบแผน งานสถาปัตยกรรม ผังเมืองงานสาธารณูปโภค งานเกี่ยวกับไฟฟ้า และงานควบคุมการก่อสร้างอาคารเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

๕) ส่วนการประปา มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการให้บริการและจำหน่ายน้ำสะอาด ตลอดจนจัดเก็บขยะผลประโยชน์ในการนี้

๖) ส่วนการศึกษา มีหน้าที่ดำเนินการด้านการศึกษาระดับประถมศึกษาของเทศบาลงานการสอน การนิเทศ การศึกษา งานสวัสดิการสังคม และนันทนาการ ตลอดจนการปฏิบัติงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง^{๔๖}

สรุปได้ว่า ส่วนงานของเทศบาล หมายถึง หน่วยงานหลักของเทศบาล ๖ ส่วน คือ ๑. สำนักปลัดเทศบาล ๒. ส่วนการคลัง ๓. ส่วนสาธารณสุข ๔. ส่วนช่าง ๕. ส่วนการประปา ๖. ส่วนการศึกษา และยังมีหน่วยที่เพิ่มเติมตามขนาดพื้นที่ตามสถานการณ์ปัจจุบัน

^{๔๖} สนิท จรอนันต์, ความเข้าใจเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันนโยบายศึกษา, บริษัทสุภูมิและบุตรจำกัด, ๒๕๔๓), หน้า ๓๒-๓๔.

๒.๕ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเทศบาลตำบลโนนหวาย

๒.๕.๑ ประวัติความเป็นมา

เทศบาลตำบลโนนหวาย แต่เดิมเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ต่อมากระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี มีสภาพเหมาะสม สมควรให้จัดตั้งเป็นเทศบาล โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ และ มาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี เป็นเทศบาลตำบลโนนหวาย ประกาศเมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

๒.๕.๒ สภาพทั่วไป ที่ตั้ง

เทศบาลตำบลโนนหวาย ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอหนองวัวซอ โดยมีที่ทำการเทศบาลตำบลตั้งอยู่บ้านหนองเม็ก หมู่ที่ ๔ ตำบลโนนหวาย ห่างจากอำเภอเป็นระยะทางประมาณ ๓ กิโลเมตร ซึ่งเทศบาลตำบลโนนหวายประกอบด้วย ๕ หมู่บ้าน (หมู่ที่ ๓, ๔, ๖, ๗, ๑๐) โดยแต่ละหมู่บ้านห่างจากอำเภอ ๓ – ๕ กิโลเมตร

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลหนองอ้อ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลแสงสว่าง อำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี
ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลอุบลมุง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลบ้านขาม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

เนื้อที่

เทศบาลตำบลโนนหวายมีเนื้อที่ ๗๖.๐๖ ตารางกิโลเมตร

ภูมิประเทศ

ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มสลับที่ดอนโดยมีภูเขาล้อมรอบ พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้เพื่อการเกษตร ส่วนสภาพภูมิอากาศเป็นไปตามฤดูกาล

จำนวนหมู่บ้าน

จำนวนหมู่บ้านในเขต เทศบาลตำบลโนนหวาย ทั้งหมดมี ๕ หมู่บ้าน ได้แก่
หมู่ที่ ๓ บ้านเสาเล้า
หมู่ที่ ๔ บ้านหนองเม็ก
หมู่ที่ ๖ บ้านโคกหนองแขง
หมู่ที่ ๗ บ้านทุ่งห้วยทราย
หมู่ที่ ๑๐ บ้านหนองเม็กพัฒนา

ประชากรและจำนวนครัวเรือน

ประชากรทั้งสิ้น ๓,๓๔๕ คน เป็นชาย ๑,๖๖๒ คน หญิง ๑,๖๘๓ คน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๗๖๗ ครัวเรือน มีความหนาแน่นเฉลี่ย ๔๓.๑๖ คน / ตารางกิโลเมตรและประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งจำนวน ๒,๕๐๙ คน^{๙๗} ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๔ แสดงจำนวนประชากร และครัวเรือน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	ประชากร		
			ชาย	หญิง	รวม
หมู่ที่ ๓	บ้านเสาเล้า	๑๕๖	๓๒๒	๓๑๙	๖๔๑
หมู่ที่ ๔	บ้านหนองเม็ก	๑๖๗	๓๒๕	๓๑๒	๖๓๗
หมู่ที่ ๖	บ้านโคกหนองแขง	๒๓๔	๕๓๙	๕๖๔	๑,๑๐๓
หมู่ที่ ๗	บ้านทุ่งห้วยทราย	๘๔	๑๖๗	๑๗๐	๓๓๗
หมู่ที่ ๑๐	บ้านหนองเม็กพัฒนา	๑๒๖	๓๐๙	๓๑๘	๖๒๗
รวม		๗๖๗	๑,๖๖๒	๑,๖๘๓	๓,๓๔๕

๒.๕.๓ สภาพทางเศรษฐกิจ

อาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์ เนื่องจากสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมกับการปลูกพืชไร่ พืชสวน เลี้ยงสัตว์

หน่วยธุรกิจในเขตเทศบาล

- ปั๊มน้ำมันและก๊าซ ๑ แห่ง
- โรงสี ๕ แห่ง

๒.๕.๔ สภาพทางสังคม

การศึกษา

- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๔ แห่ง
- โรงเรียนประถมศึกษา ๓ แห่ง
- ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน/ห้องสมุดประชาชน ๔ แห่ง

สถาบันและองค์กรทางศาสนา

- วัด / สำนักสงฆ์ ๑๐ แห่ง

สาธารณสุข

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล บ้านหนองเม็ก ๑ แห่ง
- อัตรการมีและใช้ส้วมราดน้ำ ร้อยละ ๑๐๐

^{๙๗} งานการทะเบียนราษฎร; สำนักปลัดเทศบาลตำบลโนนหวาย, (วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๖).

๒.๕.๕ การบริการพื้นฐาน

การคมนาคม

การคมนาคมในเขตเทศบาลตำบลโนนหวาย มีทางเชื่อมระหว่างหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นถนนลูกรัง และมีคอนกรีตในหมู่บ้านเป็นบางสาย ราษฎรส่วนใหญ่สัญจรไป – มา โดยรถส่วนตัว

การไฟฟ้า

ในเขตเทศบาลตำบลโนนหวาย มีไฟฟ้าใช้ครบทุกหลังคาเรือน

๒.๕.๖ ข้อมูลอื่นๆ

ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

สภาพทรัพยากรธรรมชาติส่วนใหญ่เป็นป่าไม้ และยังอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ เนื่องจากมีการปลูกป่าทดแทนอยู่ตลอด

มวลชนจัดตั้ง

- กองทุนแม่เพื่อแผ่นดิน ๒ หมู่บ้าน
- อื่นๆ (อ.ป.พ.ร., อสม.กลุ่มเยาวชนอาสาสมัครพิทักษ์ป่า) ๓๕๐ คน

๒.๕.๗ ศักยภาพในตำบล

จำนวนบุคลากรทั้งหมด ๖๐ คน ดังปรากฏในตารางดังนี้

ตารางที่ ๒.๕ อัตรากำลังของเทศบาลตำบลโนนหวาย

ที่	อัตรากำลังเทศบาลตำบลโนนหวาย	จำนวนบุคลากร
๑	ข้าราชการ / พนักงาน	๑๕
๒	พนักงานจ้างตามภารกิจ	๔๔
๓	ลูกจ้างประจำ	๑
	รวม	๖๐

๒.๕.๘ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย

การแบ่งส่วนการบริหารของเทศบาลตำบลโนนหวาย ประกอบด้วย

๑. ฝ่ายบริหาร ได้แก่ นายกเทศมนตรีเป็นผู้บริหารโดยการกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของเทศบาล และบริหารกิจการเทศบาลตามที่กฎหมายกำหนดและเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเทศบาลและลูกจ้าง

๒. ฝ่ายประจำ มีปลัดเทศบาลเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเทศบาลและลูกจ้างรองนายกเทศมนตรี และปฏิบัติงานตามนโยบายที่นายกเทศมนตรีกำหนด และปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยแบ่งส่วนบริหารต่างๆตามปริมาณและคุณภาพของงาน ดังนี้

๒.๑ สำนักปลัดเทศบาล มีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติงานในหน้าที่ของงานธุรการงานการเจ้าหน้าที่งานทะเบียนราษฎรและงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตลอดจนงานเลขานุการสภาเทศบาล

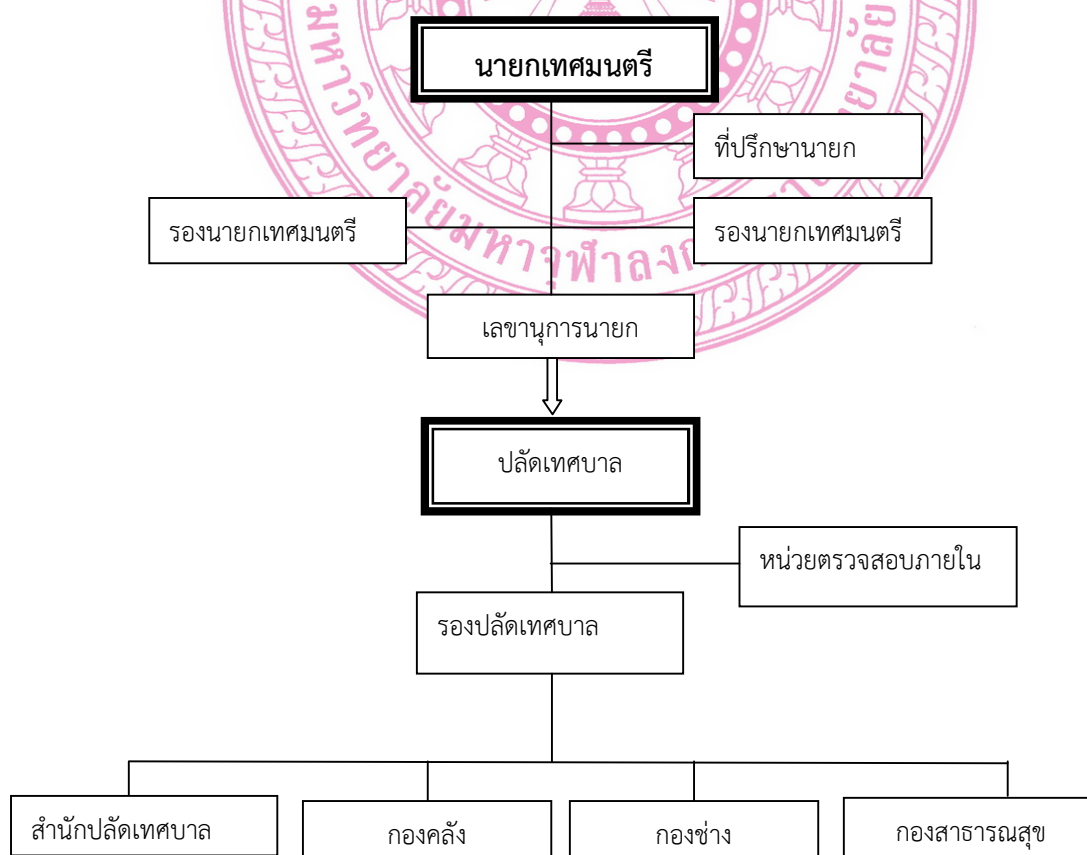
๒.๒ กองช่าง มีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติงานในหน้าที่ของงานวิศวกรรมงานสาธารณูปโภคงานสวนสาธารณะงานสูบน้ำงานสถานที่และไฟฟ้าสาธารณะฯลฯ

๒.๓ กองคลัง มีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติงานในหน้าที่ของงานการเงินและบัญชีงานพัสดุและทรัพย์สินงานแผนที่ภาษีและงานผลประโยชน์

๒.๔ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่ควบคุมดูแลรับผิดชอบการปฏิบัติงานในหน้าที่ของงานธุรการงานสุขาภิบาลอนามัยและสิ่งแวดล้อมงานป้องกันและควบคุมโรคติดต่องานสัตว์แพทย์และงานส่งเสริมสุขภาพ

๒.๕ กองการศึกษา มีหน้าที่ควบคุมดูแลรับผิดชอบการปฏิบัติงานในหน้าที่ของงานธุรการงานการเงินและบัญชีและงานบริหารงานศึกษา (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) และงานการศึกษานอกโรงเรียน สรุปเป็นแผนภาพดังต่อไปนี้

ตารางแผนภาพที่ ๒.๑ โครงสร้างในการบริหารงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย

ตารางที่ ๒.๖ คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลโนนหวาย

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
๑	นายคล้าย กลางแม	นายกเทศมนตรี
๒	นายไกรศักดิ์ ช้อยุ่น	รองนายกเทศมนตรี
๓	นายบุญเลิศ ไชยวาด	รองนายกเทศมนตรี
๔	นายไทย อาจปาสา	เลขานุการนายก
๕	นายจุลพงษ์ ทัตญะเชียงพิน	ที่ปรึกษานายก

ตารางที่ ๒.๗ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลโนนหวาย

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
๑	นางพิสมัย คำมูล	ประธานสภา
๒	นายคำภู ไชยสิทธิ์	รองประธานสภา
๓	นายไพรัช สมภาร	สมาชิกสภา
๔	นายพงษ์ศักดิ์ พงษ์สุวรรณ	สมาชิกสภา
๕	นายดวงมะณี ชำธรรมมา	สมาชิกสภา
๖	นายอำไพ บัญชาวัง	สมาชิกสภา
๗	นายบุญเรือง พิมพ์ศรี	สมาชิกสภา
๘	นายสุข สมเพ็ง	สมาชิกสภา
๙	นายสุพจน์ พวงกะรับ	สมาชิกสภา
๑๐	นายเคนศรี แก้วคำลา	สมาชิกสภา
๑๑	นางอภิขญา วรรณไสย	สมาชิกสภา
๑๒	นายรัฐศาสตร์ สาพรม	เลขานุการสภา

สรุปได้ว่า การบริหารงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย มีสมาชิกสภาที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน จำนวน ๑๒ คน ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ และควบคุมฝ่ายบริหาร และมีฝ่ายบริหารที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน คือ นายกเทศมนตรี เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร มีรองนายก ๒ คน เลขานุการนายก ๑ คน และที่ปรึกษานายก ๑ คน

๒.๕.๘ รายได้ของเทศบาลตำบลโนนหวาย

รายได้ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้ประมาณการรายรับไว้ ๓๔,๑๔๙,๑๙๐ บาท แยกเป็นรายได้ที่เทศบาลตำบลจัดเก็บเองและหน่วยงานอื่นจัดเก็บให้ เป็นเงิน ๒๖,๗๘๖,๑๙๐ บาท และเงินอุดหนุนจากรัฐบาล เป็นเงิน ๗,๓๖๓,๐๐๐ บาท

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ดังนี้

คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนวุฒิสภา ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๗๖ : กรณีศึกษาการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการ (CEO)” ผลการศึกษาพบมีประเด็นและสาระสำคัญ คือ ๑. ผลการวิจัยเชิงการสำรวจซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบสอบถามกับกลุ่มประชากรตัวอย่างที่มีการสุ่มแบบมีวัตถุประสงค์ (Purposive Random Sampling) โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากจังหวัดต่างๆในทุกรัฐภาคของประเทศรวม ๑๑ จังหวัดๆละ ๒๐ คน (โดยเฉลี่ย) รวมประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น ๒๒๐ คน ซึ่งปรากฏผลดังนี้ ผลการสำรวจทัศนคติของประชาชน พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างต่างเห็นด้วยกับหลักการและแนวคิดของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ โดยเห็นว่าเป็นนโยบายที่จะกระจายอำนาจสู่ภูมิภาคและท้องถิ่นมากกว่าที่คอยควบคุมกำกับดังเช่นที่เคยเป็นอยู่เดิมและเห็นว่าเป็นนโยบายที่จะให้ทุกภาคส่วน (ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน) มีส่วนร่วมเป็นภาคีในอันที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาแบบยั่งยืนทั้งนี้กลไกภาครัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งราชการบริหารส่วนกลางพึงจะต้องเอาใจใส่และให้การสนับสนุนอย่างจริงจังและจริงจังทั้งในด้านกำลังคน งบประมาณ ข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งพึงจะต้องแก้ไขกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องและเป็นอุปสรรคต่อการกระจายอำนาจด้วย สำหรับผลการสำรวจพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แบบจำลอง 7's ของ McKinsey (7's Mc Kinsey) เป็นกรอบสำหรับการวิเคราะห์ (Framework of Analysis) ซึ่งได้แก่ โครงสร้าง(Structure) ยุทธศาสตร์(Stratgy) ระบบ (System) รูปแบบ (Style) กำลังคน (Staff) ทักษะ (Skill) และค่านิยมร่วม(Shared Value) ปรากฏว่าพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการ (ผู้ว่าCEO) พบว่า อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ทั้งนี้สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ค่านิยมร่วม (Shared Value) ทักษะ (Skill) ยุทธศาสตร์(Stratgy) ระบบ (System) โครงสร้าง (Structure) รูปแบบ (Style) และกำลังคน (Staff) ตามลำดับ ๒. ผลการวิจัยเชิงคุณภาพปรากฏผลการประเมินเบื้องต้นจากการวิจัยเอกสารพบค่อนข้างชัดเจนว่าการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและภาคประชาสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการและขั้นตอนของการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดนั้นยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำและยังไม่น่าพึงพอใจนัก สำหรับผลการทำสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เจาะลึกปรากฏผลดังนี้แม้ว่าประชาชนที่เป็นประชากรกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงการสำรวจส่วนใหญ่จะมีทัศนคติที่ดีและเห็นด้วยอย่างยิ่งกับหลักการและแนวคิดของการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ผู้ว่าCEO) แต่ข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งจากการทำสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เจาะลึกแล้วแต่ให้สอดคล้องกับผลการประเมินเบื้องต้นจากการวิจัยเอกสารและสอดคล้องกับข้อมูลจากการวิจัยเชิงสำรวจโดยปรากฏว่าพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายและการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการยังอยู่ในเกณฑ์ไม่มากนักในทุกมิติของ 7's ของ Mc Kinsey (7's Mc Kinsey) ซึ่งจะต้องมีการพัฒนากลไกภาครัฐ

และพัฒนาพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมของประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป^{๙๘}

สุภารัตน์ พุทธิรักษา ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดชลบุรี” การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการ ปัญหาและแนวทางการพัฒนา เปรียบเทียบภาพรวม รวมทั้งภาพรวมแนวโน้มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดชลบุรี ทั้งนี้ได้นำกรอบแนวคิดประกอบด้วย ๖ ด้าน ได้แก่ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานทั่วไป การบริหารวัสดุอุปกรณ์ การให้บริการแก่ประชาชน และการบริหารคุณธรรม มาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลสนาม แบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบ รวมทั้งผ่านการหาความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูลสนามดำเนินการระหว่างวันที่ ๑๐ กันยายน ถึงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๙ สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ ๑,๐๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๙.๙๕ ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด สำหรับสถิติที่นำมาวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดชลบุรีสูง สำหรับข้อเสนอแนะที่สำคัญ เช่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นควรจัดให้มีการฝึกอบรมผู้บริหารให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์การบริหารส่วนตำบลควรสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล^{๙๙}

จิตต์ สี่ใจเจริญ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน” พบว่า ๑. โครงการหรือกิจกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน รองลงมาเป็นการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพและมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ ประเภทอื่นๆ โดยจะเข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะของการแสดงความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะมากที่สุด รองลงมาเป็นการได้รับประโยชน์จากโครงการหรือกิจกรรม ๒. การเข้าร่วมจะเข้าร่วมโดยสมัครใจมากกว่าถูกผู้อื่นชักชวน ส่วนรูปแบบของการมีส่วนร่วมนั้น จะเข้าร่วมโดยผ่านตัวแทน คือ สมาชิกสภา อบต. ซึ่งได้รับเลือกตั้งจากราษฎรในหมู่บ้าน รองลงมาเป็นการมีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกกลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้าน ๓. ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการเปิดโอกาสของ อบต. ให้เข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ๔. สาเหตุของการเข้าไปมีส่วนร่วม ได้แก่ การที่จะมีโอกาสได้ร่วมรับผิดชอบท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็ง และจะทำให้การบริหารงานของ อบต. มี

^{๙๘} คณะกรรมาธิการการมีส่วนร่วมของประชาชนวุฒิสภา, “ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๗๖ : กรณีศึกษาการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการ (CEO)”, รายงานการวิจัย, (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๕๘), หน้า บทคัดย่อ.

^{๙๙} สุภารัตน์ พุทธิรักษา, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๙), หน้า บทคัดย่อ.

ประสิทธิภาพ อีกทั้งจะเป็นวิธีหนึ่งในการควบคุมการทำงานของ อบต. สำหรับสาเหตุของการไม่เข้าไปมีส่วนร่วมนั้น เพราะมีตัวแทนอยู่แล้ว นอกจากนี้คือ ไม่เข้าใจขั้นตอนของการดำเนินงาน รวมถึงปัจจัยด้านรายได้ของ อบต. ที่มีน้อย ไม่เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง^{๑๐๐}

ภาวิณี โพธิ์มัน ได้ทำการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการศึกษาพบว่า : ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบที่แตกต่างกัน โดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการมากกว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ การดำรงตำแหน่ง ที่สำคัญหรือการเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน การเข้าเป็นสมาชิกในองค์กรหรือกลุ่มจัดตั้งในชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนของประชาชน และยังพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นการปกครองท้องถิ่นที่เกิดขึ้นจากนโยบายการกระจายอำนาจของรัฐบาล ยังขาดความพร้อมในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยประชาชน ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่าควรสร้างความเข้าใจในเรื่องการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย การส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล และต้องสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองกับองค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มมากขึ้น^{๑๐๑}

พวงทอง โยธาใหญ่ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่” ผลการศึกษาพบว่า การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ได้มีความพยายามที่จะปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการวางแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๑ แต่มีองค์การบริหารส่วนตำบลบางส่วนยังปฏิบัติไม่ครบตามกระบวนการที่ระเบียบกำหนด โดยเฉพาะในเรื่องการจัดทำแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ๕ ปี และการนำเสนอร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การภาคเอกชน ผู้นำชุมชน และประชาชนในท้องถิ่น เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะก่อนจะมีการประกาศใช้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานยังไม่มี ความเข้าใจในเรื่องของระเบียบเท่าที่ควร สำหรับระดับการมีส่วนร่วมของ

^{๑๐๐} จิรศักดิ์ สี่ใจเจริญ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน”, การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๓), หน้า บทคัดย่อ.

^{๑๐๑} ภาวิณี โพธิ์มัน, “รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๓), หน้า บทคัดย่อ.

ประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นประจำปี ๒๕๕๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาครั้งนี้พบว่ายังอยู่ในระดับน้อย ทำให้เห็นว่าประชาชนยังไม่ค่อยจะให้ความสนใจในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร เช่น ในเรื่องการเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่นและการเข้าร่วมตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอาจส่งผลให้การแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้นหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแล จะต้องให้ความสำคัญและส่งเสริมสนับสนุนด้าน ความรู้ ความเข้าใจ แก่เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น^{๑๐๒}

อรนุช ป้อมเป็น ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลห้วยด่าง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลห้วยด่าง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ และเปรียบเทียบสถานภาพของประชาชนที่ต่างกันต่อบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลห้วยด่าง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป ที่อาศัยในเขตของเทศบาลตำบลห้วยด่าง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน ๓๔๐ คน ได้จากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ชนิดประมาณค่า ๕ ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าความสัมพันธ์ด้วยสถิติ t -test และ F -test จากการวิจัยพบว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลห้วยด่าง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย สำหรับการเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีสถานภาพต่างกันในการบริหารงานของเทศบาลตำบลห้วยด่าง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลห้วยด่าง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ส่วนประชาชนที่มี อายุ การศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และอาชีพที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลห้วยด่าง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๑๐๓}

ภคจิรา ปกป้อง ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ การประเมินผลการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ศึกษาเฉพาะกรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร ” พบว่า ๑) ด้านการร่วมคิด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเป็นรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทุกข้อ โดยข้อที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ท่านเข้าร่วมเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อร่วมเสนอปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน ๒) ด้านการร่วม

^{๑๐๒} พวงทอง โยธาใหญ่, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่”, การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕), หน้า บทคัดย่อ.

^{๑๐๓} อรนุช ป้อมเป็น, “ บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลห้วยด่างอำเภอลับแลจังหวัดอุตรดิตถ์”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, ๒๕๕๐), หน้า บทคัดย่อ.

ตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเป็นรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่บ้านท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะวิธีแก้ไข ปัญหา ๓) ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของ อบต. โดยผ่านทางผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิก อบต. ๔) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเป็นรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ อบต. จัดเวทีประชาคมให้ประชาชนเสนอแนะปัญหาความต้องการเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ๕) ด้านการร่วมตรวจสอบ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเป็นรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ การตรวจสอบการปฏิบัติงานของ อบต. เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐอย่างเดียว เช่น อำเภอ จังหวัด สตง. ปช. ๖) ด้านการร่วมปฏิบัติ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเป็นรายชื่อพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ๒ ข้อ คือ อบต. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เช่น วิทยุสูงอายุ การป้องกันโรคไข้เลือดออก และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่บ้านท่านมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน ประชาชนที่มีความแตกต่างในเรื่องวุฒิการศึกษา และอาชีพ จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ แต่ประชาชนที่มีรายได้ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน โดยสรุปผลของการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง^{๑๐๔}

เจษฎา สอนแก้ว ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยอ้อ อำเภอคลอง จังหวัดแพร่” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยอ้อ รวมทั้ง ๓ ด้าน อยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมสูงสุด คือ ด้านการบริหารดำเนินงาน รองลงมา คือ ด้านการกำหนดนโยบาย และด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมต่ำสุด คือ ด้านการติดตามและประเมินผล ส่วนผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยอ้อ ทั้ง ๓ ด้าน จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ระดับประถมศึกษามีค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า และกลุ่มอาชีพเกษตรกรรมมีค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มอาชีพค้าขายหรือประกอบอาชีพส่วนตัว และอาชีพรับจ้างทั่วไป ส่วนประชาชนที่มี เพศ อายุ รายได้

^{๑๐๔} ภักจิรา ปกป้อง, “การประเมินผลการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนศึกษาเฉพาะกรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดดยโสธร”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๖), หน้า บทคัดย่อ.

และการสังกัดองค์กรชุมชน มีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยอ้อไม่แตกต่างกัน^{๑๐๕}

พระจรัญ อธิปญโญ (เวฬุวาปี) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดงพญาเย็น จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๓๐ มีอายุตั้งแต่ ๓๑ - ๔๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๔๐ มีระดับการศึกษา ม.๓ - ม.๖ หรือ ปวช. คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๓๐ และมีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๘๐ และพบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($X = ๓.๕๒$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่างต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดงพญาเย็น จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดงพญาเย็น จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน การนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดงพญาเย็น จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมได้ ดังนี้ คือ รมรงค์ให้ผู้บริหารและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดงพญาเย็น จังหวัดนครสวรรค์ ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานภายในองค์กรอย่างจริงจัง สร้างจิตสำนึกให้บุคลากรทุกคนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมาย ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายมีแผนแม่บทอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมได้ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน การดำเนินงานต่างๆ มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ พัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป^{๑๐๖}

สุภัทรมาศ จริยะเวชวัฒนา ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารการจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านฉาง” การศึกษาเรื่องการบริหารการจัดการของเทศบาลตำบลบ้านฉางตามหลักธรรมาภิบาลเป็นการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสารประกอบกับวิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (in-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้บริหารเทศบาลตำบลบ้านฉาง พนักงานเทศบาลและผู้นำชุมชน จำนวน ๖ คน ในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษากระบวนการในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารของเทศบาลตำบลบ้านฉาง ผลการศึกษาพบว่า ในการบริหารการจัดการของเทศบาลตำบลบ้านฉางตามหลักธรรมาภิบาล เทศบาลตำบลบ้านฉางได้จัดทำโครงการตามนโยบายและเทศ

^{๑๐๕} เจษฎา สอนแก้ว, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยอ้ออำเภอลองจังหวัดแพร่”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, ๒๕๕๐), หน้า บทคัดย่อ.

^{๑๐๖} พระจรัญ อธิปญโญ (เวฬุวาปี), “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอดงพญาเย็น จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า บทคัดย่อ.

บัญญัติในด้านต่าง ๆ และรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชนเพื่อหาจุดยืนและแนวทางร่วมกัน พบว่ายังประสบปัญหาในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานการทำงานในเทศบาลยังไม่เป็นระบบ โดยพนักงานส่วนหนึ่งยังคงยึดติดกับระบบงานแบบเก่า ไม่ยอมรับระเบียบกฎเกณฑ์ใหม่ ๆ ทางด้านกระบวนการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารเทศบาลตำบลบ้านฉาง พบว่าเทศบาลตำบลบ้านฉางมีความเสมอภาคและกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึงไม่มีการเลือกปฏิบัติและได้จัดตั้งคณะกรรมการชุมชนร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาและในเรื่องของการจัดซื้อจัดจ้าง กระบวนการต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีความเปิดเผยตรงไปตรงมา พบว่ามีปัญหาในเรื่องของคณะกรรมการชุมชนที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามานั้นบางคนไม่เห็นแก่ประโยชน์ของชุมชน แต่เข้ามาเพื่อหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง ดังนั้นจึงเสนอให้ผู้บริหารของเทศบาลเร่งปรับโครงสร้างและระบบงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับการบริหารการจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในด้านนิติธรรมที่ว่า การตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรม การบังคับให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม อันจะทำให้สังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมาย และข้อบังคับ เหล่านั้นโดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่อำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคลและนักกระเบียบการบริหารงานของเทศบาลมาบังคับใช้ให้เป็นมาตรฐานเพื่อเป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน^{๑๐๗}

สำรอง บำเพ็ญ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ” ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสภาท้องถิ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับปานกลาง และมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น คือ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น คือ สถานภาพการสมรส อาชีพ รายได้^{๑๐๘}

สุรียัน ปันชัย ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน และศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน การศึกษาวิจัยแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มีจำนวน ๓๓๘ คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่าง แบบชั้นภูมิตามสัดส่วน

^{๑๐๗} สุภัทรมาศ จริยะเวชวัฒนา, “การบริหารการจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านฉาง”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๑). หน้า บทคัดย่อ.

^{๑๐๘} สำรอง บำเพ็ญ, “การมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ”, ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๘), หน้า บทคัดย่อ.

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ชะนิง อำเภอยางสีสุราช จังหวัดน่าน เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ นำข้อมูลที่ได้หาวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ๑. ด้านการตัดสินใจ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ได้ร่วมประชุมประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของ อบต. รองลงมาคือ ได้ร่วมประชุมเมื่อมีโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนโดยส่วนรวม และอันดับที่ ๓ คือ ได้ร่วมวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ ข้อจำกัด และศักยภาพของ อบต. ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ ได้ร่วมกับ อบต. พิจารณาคัดเลือกกำหนดแผนงาน โครงการกิจกรรมในแผนพัฒนาของ อบต. ๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ได้ร่วมให้ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาของ อบต. รองลงมาคือ ได้เข้าร่วมประชุมประชาคมเพื่อวางแผนพัฒนา และมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการ กิจกรรม เพื่อบรรจุในแผนพัฒนาของ อบต. ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ มีส่วนร่วมเสนอความต้องการเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำโครงการกิจกรรมต่างๆ ในแผนพัฒนาของ อบต. ๓. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แผนพัฒนาที่ อบต. กำหนดสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชน รองลงมาคือ แผนพัฒนาดำเนินการทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น และแผนพัฒนาตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุดคือ เมื่อแผนพัฒนาดำเนินการทำให้คุณภาพชุมชนดีขึ้น ๔. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนพัฒนาของ อบต. รองลงมาคือ การได้รับทราบผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาและโครงการพัฒนาท้องถิ่น การได้ร่วมติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาของ อบต. ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ การได้เข้าร่วมรับฟังการประชุมสภา อบต. อย่างสม่ำเสมอ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ชะนิง อำเภอยางสีสุราช จังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ควรส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้กับประชาชน เพื่อที่จะค้นหาปัญหา อุปสรรคและความต้องการของหมู่บ้าน รองลงมา คือ ควรจัดให้มีเวทีประชาคมทุกครั้งที่มีการจัดทำแผน และควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์การแผนงานโครงการ ที่นำไปสู่การปฏิบัติให้ประชาชนได้รับทราบ ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของ อบต. อย่างสม่ำเสมอ^{๑๐๙}

อารีณา มะหะหมัด ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าไม้ อำเภอนายูง จังหวัดกาฬสินธุ์” พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณา

^{๑๐๙} สุริยัน ปิ่นชัย, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ชะนิง อำเภอยางสีสุราช จังหวัดน่าน”, ภาคนิพนธ์ปริญญาตรีศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, ๒๕๕๒), หน้า บทคัดย่อ.

เป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเกือบทุกด้านอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน และด้านการประเมินผล มีเพียงด้านเดียวคือการมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับปัจจัยที่สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลมากที่สุด คือ การที่ผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และเจ้าหน้าที่ได้ประชาสัมพันธ์ให้ทราบอยู่เสมอ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ไม่มีเวลาเพียงพอ และการกิจมาก^{๑๑๐}

นิมิต สุขแยง ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ก้า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์หลัก ๓ ประการ คือ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อศึกษาระดับความรู้และความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีสมมติฐานว่า ภูมิหลังของสังคมที่ต่างกันย่อมส่งผลถึงความรู้ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลต่างกัน ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามสุ่มเก็บจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนในตำบลแม่ก้า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๓๘๐ ชุด ผลการศึกษาพบว่า ๑. ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ใน ระดับสูง และปัจจัยด้านภูมิหลังทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษาและรายได้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ๒. ประชาชนมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับสูง และปัจจัยภูมิหลังทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษาและรายได้มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจ ๓. ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาและอุปสรรค ในการมีส่วนร่วมในงานบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล^{๑๑๑}

ณิสร บัญเฉลิม ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมะขุนหวาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่” การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักคือ ๑) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และ ๒) เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีสมมติฐาน คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลต่างกันส่งผลให้มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลต่างกัน ระเบียบวิธีวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประมาณ โดยสุ่มแบบสอบถาม จำนวน ๓๖๐ ชุด จากประชาชนทั่วไป และวิธีการศึกษาเอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หนังสือสั่งการของทางราชการผลการศึกษาพบว่า ๑.ประชาชนมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

^{๑๑๐} อารีณา มะหะหมัด, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าไม้ อำเภอนาทม จังหวัดน่าน”, การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐), หน้า บทคัดย่อ.

^{๑๑๑} นิมิต สุขแยง, “การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ก้า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่”, การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๙), หน้า บทคัดย่อ.

ในระดับสูง และปัจจัยด้านภูมิหลังทางสังคม ได้แก่ อายุและอาชีพ มีความรู้สัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจ ๒. ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับค่อนข้างสูง และปัจจัยด้านภูมิหลังทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุและอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ๓. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน^{๑๑๒}

ประสงค์ โพธิ์เนียม ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการบริหารงานของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด” การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแนวทางสำคัญและเป็นกระแสหลักในการบริหารงานภาครัฐในปัจจุบัน หลักการสำคัญคือ เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารและการดำเนินงาน เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และนำประเทศเข้าสู่สังคมประชาธิปไตย การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการบริหารงานของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ๒) ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยการมีส่วนร่วมและปัจจัยการดำเนินการเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการบริหารงานของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ที่มีอยู่มากกว่า ๑๘ ปี จำนวน ๓๕๓ คน เครื่องมือที่ใช้แบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบไคสแควร์ และการทดสอบเอฟ ผลการศึกษาพบว่า ๑) ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการบริหารงานเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดในระดับมาก ๒) ความสัมพันธ์ของปัจจัยการมีส่วนร่วมและปัจจัยการดำเนินการเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการบริหารงานของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดนั้นระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพทางสังคม ถิ่นที่อยู่อาศัย การให้ข้อมูลข่าวสาร การรับฟังประชาชน ทศนคติของประชาชน และการเปิดให้เข้าถึงมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการบริหารงานของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ สำหรับแนวทางการสร้างการมีส่วนที่เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดควรดำเนินการคือ เพิ่มการประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลข่าวสารการจัดทำแผนพัฒนาการบริหารงานแก่ประชาชนให้มากขึ้น ควรปรับปรุงระบบและระดับการตอบสนองต่อประชาชนให้รวดเร็ว มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จะสามารถเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการบริหารงานของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดได้มาก^{๑๑๓}

ดำเกิง ลักษณะโยธิน ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครลำปาง” การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครลำปาง จังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนในเขตเทศบาลนครลำปาง จังหวัดลำปางจำนวน ๔๔๖ คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

^{๑๑๒} ณิชรา บุญเฉลิม, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมะขุนหวาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่”, การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖), หน้า บทคัดย่อ .

^{๑๑๓} ประสงค์ โพธิ์เนียม, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการบริหารงานของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด, การค้นคว้าแบบอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๐), หน้า บทคัดย่อ.

มาตราส่วนระดับ ๕ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับอบประชาธิปไตย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอยู่ในระดับมากรองลงมา ได้แก่ ด้านการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง และด้านการรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลางทั้ง ๓ ด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการเข้าร่วมชุมนุมประท้วงทางการเมือง อยู่ในระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ การทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับทางแก้ไข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครลำปาง จังหวัดลำปาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๑๓๔}

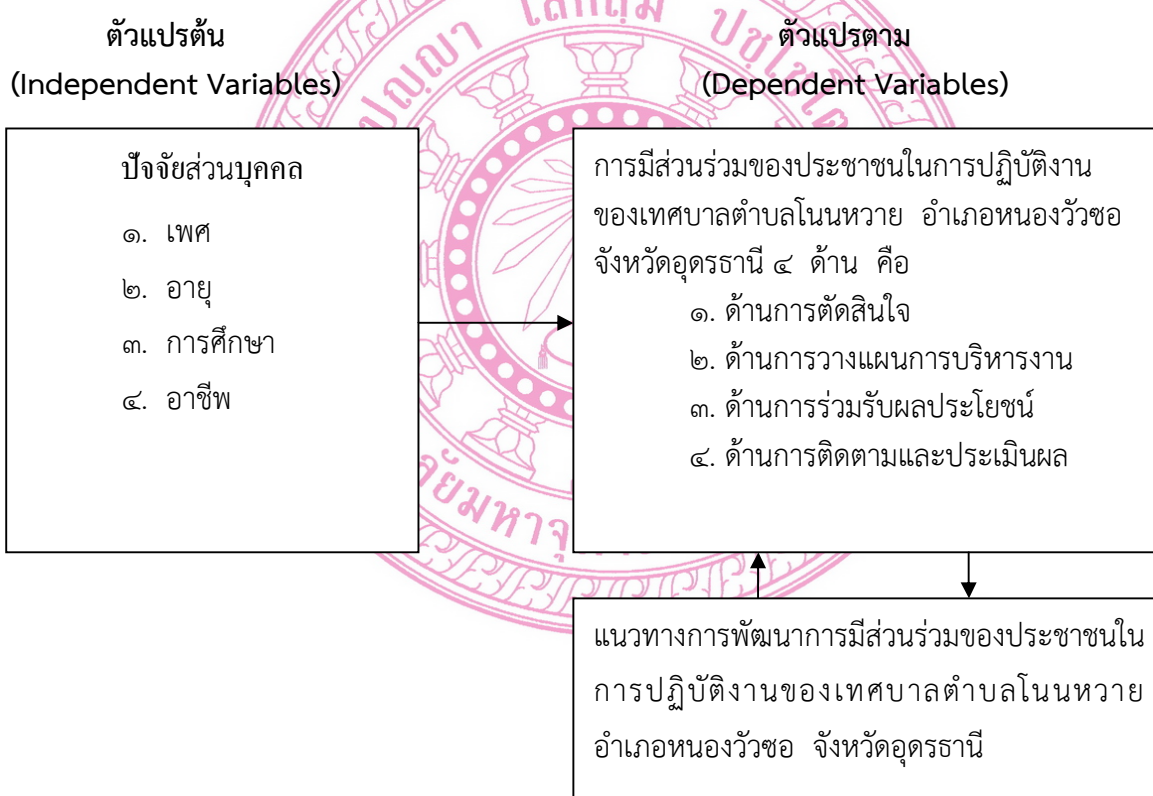
^{๑๓๔} คำเกิง ลักษณะโยธิน, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครลำปาง”, การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๒), หน้าบทคัดย่อ.

๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยประกอบด้วย

ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

ตารางแผนภาพที่ ๒.๒ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี” การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี” การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป ที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี จำนวน ๒,๕๐๙ คน^๑

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้ดังนี้

๓.๒.๒.๑ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไปที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง ของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane)^๒ ที่ระดับความคาดเคลื่อน ๐.๐๕ จากจำนวนประชากรผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งทั้งหมด ๒,๕๐๙ คน ได้กลุ่ม

^๑ งานการทะเบียนราษฎร; สำนักปลัดเทศบาลตำบลโนนหวาย, (วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๖).

^๒ ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย spss, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร : ปิสนิเนสอาร์แอนด์ดี, ๒๕๕๒), หน้า ๕๗-๕๘.

ตัวอย่างจำนวน ๓๔๔ คน โดยผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) โดยการหาสัดส่วนของประชากรต่อกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านดังนี้

ตารางที่ ๓.๑ แสดงตารางการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง	สูตรการคำนวณ	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
๓	เสาเล้า	๔๘๓	$483 \times 344 / 2,509$	๖๗
๔	หนองเม็ก	๔๖๘	$468 \times 344 / 2,509$	๖๔
๖	โคกหนองแซง	๘๔๗	$847 \times 344 / 2,509$	๑๑๖
๗	ทุ่งห้วยทราย	๒๕๖	$256 \times 344 / 2,509$	๓๕
๑๐	หนองเม็กพัฒนา	๔๕๕	$455 \times 344 / 2,509$	๖๒
รวม		๒,๕๐๙		๓๔๔

๓.๒.๒.๒ กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informants) โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๕ คน โดยการใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) ได้แก่ นายกเทศมนตรี, รองนายก, ปลัดเทศบาล, ประธานสภาเทศบาล, เลขานุการสภา ดังนี้

- ๑) นายคล้าย กลางแม่ ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย
- ๒) นายไกรศักดิ์ ช้อย่น ตำแหน่ง รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย
- ๓) ว่าที่ร้อยตรีทวี ทองทา ตำแหน่ง ปลัดเทศบาลตำบลโนนหวาย
- ๔) นางพิสมัย คำมูล ตำแหน่ง ประธานสภาเทศบาลตำบลโนนหวาย
- ๕) นายรัฐศาสตร์ สาพรหม ตำแหน่ง เลขานุการสภาเทศบาลตำบลโนนหวาย

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview form) เป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยดำเนินการดังนี้

๓.๓.๑ ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

๓.๓.๑.๑ ลักษณะของแบบสอบถาม (Questionnaire)

แบบสอบถาม มีลักษณะปลายปิดและปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายปิด ให้เลือกตอบแบบตรวจรายการ (check list) จำนวน ๔ ข้อ

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี จำนวน ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการตัดสินใจ ๒) ด้านการวางแผนการบริหารงาน ๓) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ๔) ด้านการติดตามและประเมินผล มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับ ตามหลักการของ (Likert)^๓ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน ๒๐ ข้อ

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานีแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open - ended)

๓.๓.๑.๒ ลักษณะของแบบสัมภาษณ์ (Interview Form)

แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะแบบมีโครงสร้าง ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open - ended) เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้เสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี และข้อเสนอแนะต่างๆ ได้อย่างอิสระ

๓.๓.๒ การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๓.๒.๑ การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

๑) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaire)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามในการวิจัย โดยศึกษาเอกสารวิชาการและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยมีขั้นตอนดังนี้

(๑) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(๒) กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และสรุปเป็นคำนิยามศัพท์ในการวิจัย

(๓) สร้างแบบสอบถามจากกรอบเนื้อหาในนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๓ ตอน

(๔) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

(๕) เมื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเรียบร้อยแล้ว จึงนำไปทดลองใช้กับหน่วยการวัดที่มีใช้ประชากรในการวิจัย แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น

(๖) หากพบว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นแล้ว จึงนำไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายต่อไป

^๓ สุวรี ศิริโกการภิมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี : สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖), หน้า ๑๔๐.

๒) ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปหาคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

(๑) ผู้วิจัยทำการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการศึกษาจำนวน ๕ ท่าน ได้แก่

๑) พระมหาสำราญ กมมสุโท,ดร. Ph.D.(English)

หัวหน้าสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

๒) ผศ.ดร.สุวิน ทองปั้น Ph.D. (Philosophy)

อาจารย์ประจำ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

๓) ดร.อุดร จันทวัน พธ.ด (พระพุทธศาสนา)

อาจารย์พิเศษ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

๔) อาจารย์นิเทศ สนั่นนารี M.A. (political science)

รองผู้อำนวยการสำนักวิชาการ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

๕) นายสุภกิจ รติวิโรทรกุล รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์)

หัวหน้ากองสาธารณสุข เทศบาลตำบลโนนหวาย

(๒) นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของข้อคำถาม (Index of Congruence : IOC) ซึ่งได้ค่า IOC มากกว่า .๘๐ ขึ้นไปทุกข้อ

(๓) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ แล้วนำไปทำการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ได้ไปปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในเขตเทศบาลตำบลนาอ้อ อำเภอมือ จังหวัดเลย จำนวน ๓๐ คน แล้วนำมาตรวจคะแนนหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๔๒๙

(๔) แบบสอบถามที่หาค่าความเชื่อมั่นแล้วนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

๓.๓.๒.๒ การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์

๑) ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ (Interview Form)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ในการวิจัย โดยศึกษาเอกสารวิชาการและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยมีขั้นตอนดังนี้

(๑) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(๒) กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และสรุปเป็นคำนิยามศัพท์ในการวิจัย

(๓) สร้างแบบสัมภาษณ์จากกรอบเนื้อหาในคำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๒ ตอน

(๔) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

(๕) เมื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว จึงนำไปสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

๒) ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์

นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

(๑) ผู้วิจัยทำการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกับที่ตรวจแบบสอบถาม ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาตามทฤษฎี

(๒) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของข้อคำถาม (Index of Congruence : IOC) ซึ่งได้ค่า IOC มากกว่า .๘๐ ขึ้นไปทุกข้อ

(๓) นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ แล้วนำไปสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายต่อไป

๓.๓.๓ การวัดค่าตัวแปรของแบบสอบถาม

๑) การวัดค่าตัวแปรอิสระประกอบด้วย

(๑) เพศ แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ประกอบด้วย ชาย และ หญิง

(๒) อายุ แบ่งออกเป็น ๕ กลุ่ม ประกอบด้วย ๑๘ - ๒๕ ปี, ๒๖ - ๓๐ ปี, ๓๑ - ๓๕ ปี, ๓๖ - ๔๐ ปี, ๔๑ ปีขึ้นไป

(๓) การศึกษา แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม ประกอบด้วย ต่ำกว่าปริญญาตรี ,ปริญญาตรี, และสูงกว่าปริญญาตรี

(๔) อาชีพ แบ่งออกเป็น ๔ กลุ่ม ประกอบด้วย เกษตรกร, ค้าขายหรือประกอบอาชีพส่วนตัว, รับจ้างทั่วไป, ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ

๒) การวัดค่าตัวแปรตาม ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี จำนวน ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการตัดสินใจ ๒) ด้านการวางแผนการบริหารงาน ๓) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ๔) ด้านการติดตามและประเมินผล โดยคำตอบเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ คือ มากที่สุด

มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด สร้างคำตอบตามแนวของลิเคิร์ต (Likert)^๔ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนระดับความคิดเห็นเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

๕	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	มากที่สุด
๔	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	มาก
๓	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	ปานกลาง
๒	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	น้อย
๑	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

โดยเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย โดยกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ดังนี้^๕

ค่าเฉลี่ย	๔.๕๐ – ๕.๐๐	แปลว่า	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	๓.๕๐ – ๔.๔๙	แปลว่า	มาก
ค่าเฉลี่ย	๒.๕๐ – ๓.๔๙	แปลว่า	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	๑.๕๐ – ๒.๔๙	แปลว่า	น้อย
ค่าเฉลี่ย	๑.๐๐ – ๑.๔๙	แปลว่า	น้อยที่สุด

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๔.๑ การเก็บข้อมูลแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๑. ผู้วิจัยทำการขอหนังสือขออนุญาตในการแจกแบบสอบถามจากหัวหน้าศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตขอนแก่น ถึง นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย

๒. ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตนำเสนอ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

๓. ทำการแจกแบบสอบถาม จำนวน ๓๔๔ ฉบับ โดยการแจกด้วยตนเอง

๔. ทำการเก็บแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างทำการตอบเรียบร้อยแล้ว

๕. ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์ แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

๓.๔.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้

^๔ สุวรี ศิริโกการภิรมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี : สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖), หน้า ๑๔๐.

^๕ ประคอง วรรณสุต, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ด่านสุทธากาพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๘.

๑. ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นำเสนอนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี จำนวน ๕ คน

๒. ทำการนัดหมายวันเพื่อสัมภาษณ์

๓. ทำการสัมภาษณ์

๔. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics)

๑. ใช้สถิติจำนวน (Frequency) และร้อยละ (Percentage) อธิบายปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายผล

๒. ใช้สถิติวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) อธิบายข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics)

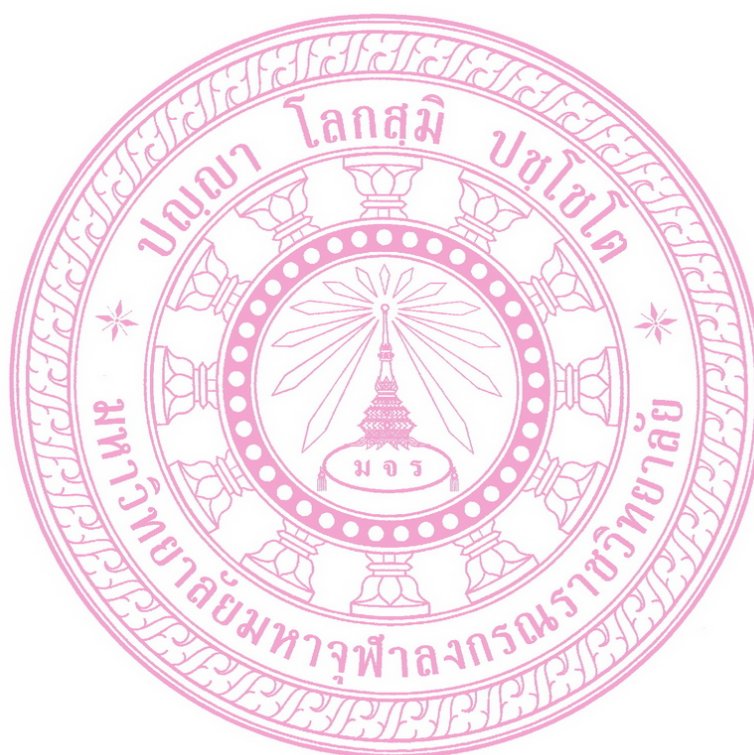
๑. ใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม

๒. ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)^๖ ในกรณีตัวแปรต้นมากกว่าสองกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่าง จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

^๖ ชูศรี วงศ์รัตน์, เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิตการพิมพ์, ๒๕๔๑), หน้า ๒๓๖.

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมพัทธ์

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมพัทธ์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท และประมวลผลเข้าด้วยกัน รวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพรวม

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี” เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านการตัดสินใจ ๒) ด้านการวางแผนการบริหารงาน ๓) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ๔) ด้านการติดตามและประเมินผล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๔๔ ฉบับ แล้วจึงนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ในส่วนแบบสัมภาษณ์ได้นำไปสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๕ ท่าน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาต่อไป ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

๔.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

๔.๓ ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

๔.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

๔.๕ ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

๔.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓๔๔ คน จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวน (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ของปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๓๔๔)

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	๑๕๓	๔๔.๕
	หญิง	๑๙๑	๕๕.๕
อายุ	๑๘-๒๕	๖๔	๑๘.๖
	๒๖-๓๐	๓๖	๑๐.๕
	๓๑-๓๕	๓๖	๑๐.๕
	๓๖-๔๐	๕๐	๑๔.๕
	๔๑ ปีขึ้นไป	๑๕๘	๔๕.๙
การศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	๒๖๘	๗๗.๙
	ปริญญาตรี	๕๙	๑๗.๒
	สูงกว่าปริญญาตรี	๑๗	๔.๙
อาชีพ	เกษตรกร	๑๘๙	๕๔.๙
	ค้าขายหรือประกอบอาชีพส่วนตัว	๓๔	๙.๙
	รับจ้างทั่วไป	๘๙	๒๕.๙
	ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๓๒	๙.๓

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๙๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๕ มีอายุตั้งแต่ ๔๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๙ มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๙ มีอาชีพเกษตรกร จำนวน ๑๘๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๙

๔.๒ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

ผลวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการวางแผนการบริหารงาน ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการติดตามและประเมินผล มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒ - ๔.๖

ตารางที่ ๔.๒ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการแปลผล การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวม

(n = ๓๔๔)

การมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
๑. ด้านการตัดสินใจ	๓.๒๑	๑.๐๐	ปานกลาง
๒. ด้านการวางแผนการบริหารงาน	๓.๐๔	๑.๐๒	ปานกลาง
๓. ด้านการร่วมรับผลประโยชน์	๒.๙๐	๐.๙๓	ปานกลาง
๔. ด้านการติดตามและประเมินผล	๒.๘๕	๑.๑๐	ปานกลาง
รวม	๓.๐๐	๐.๙๒	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = ๓.๐๐) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการตัดสินใจ, ด้านการวางแผนการบริหารงาน, ด้านการร่วมรับผลประโยชน์, ด้านการติดตามและประเมินผล ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการแปลผล การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการตัดสินใจ

(n = ๓๔๔)

การมีส่วนร่วม ด้านการตัดสินใจ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
๑. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาต่างๆ ในหมู่บ้านเพื่อจัดลำดับความสำคัญของการแก้ไขปัญหาในหมู่บ้านร่วมกับเทศบาล	๓.๒๕	๑.๐๘	ปานกลาง
๒. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เช่น งานกีฬา งานบุญประเพณี กับเทศบาล	๓.๔๒	๑.๐๙	ปานกลาง
๓. ท่านมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน ร่วมกับเทศบาล	๓.๑๕	๑.๐๘	ปานกลาง
๔. ท่านเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจการเสนอโครงการแผนงานกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเทศบาล	๓.๐๗	๑.๑๕	ปานกลาง
๕. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับเทศบาล	๓.๑๙	๑.๑๔	ปานกลาง
รวม	๓.๒๑	๑.๐๑	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการตัดสินใจ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เช่น งานกีฬา งานบุญประเพณี มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาต่างๆ เพื่อจัดลำดับความสำคัญของการแก้ไขปัญหาในหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน และเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจการเสนอโครงการแผนงานกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเทศบาล

ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการแปลผล การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการวางแผนการบริหารงาน

(n = ๓๔๔)

การมีส่วนร่วม ด้านการวางแผนการบริหารงาน	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
๑. ท่านมีส่วนช่วยเหลือด้วยทรัพยากร ออกแรงงาน ออกวัสดุ ในกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเทศบาล	๓.๑๖	๑.๐๘	ปานกลาง
๒. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานร่วมกับเทศบาล	๓.๐๖	๑.๑๑	ปานกลาง
๓. ท่านเป็นตัวแทนในการประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้านร่วมกับเทศบาล	๒.๙๙	๑.๑๑	ปานกลาง
๔. ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการต่างๆ ร่วมกับเทศบาล	๒.๙๕	๑.๑๔	ปานกลาง
๕. ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมเมื่อมีการบริหารงานด้านกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ กับเทศบาล	๓.๐๔	๑.๑๗	ปานกลาง
รวม	๓.๐๔	๑.๐๒	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการวางแผนการบริหารงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๐๔$) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยประชาชนมีส่วนร่วมช่วยเหลือด้วยทรัพยากร ออกแรงงาน ออกวัสดุ ในกิจกรรมต่างๆ มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมในการประชุมเมื่อมีการบริหารงานด้านกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เป็นตัวแทนในการประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้าน และเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการต่างๆ ร่วมกับเทศบาล

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการแปลผล การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการร่วมรับผลประโยชน์

(n = ๓๔๔)

การมีส่วนร่วม ด้านการร่วมรับผลประโยชน์	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
๑. ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ เช่น ค่าตอบแทน หรือเงินรางวัลจากเทศบาล	๒.๗๐	๑.๑๘	ปานกลาง
๒. ท่านได้ไปทัศนศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ ร่วมกับเทศบาล	๒.๗๑	๑.๒๗	ปานกลาง
๓. ท่านได้มีส่วนร่วมในการรับงานจ้างเหมา จัดซื้อวัสดุ ในโครงการที่เทศบาลจัดขึ้น	๒.๕๕	๑.๒๑	ปานกลาง
๔. ท่านได้รับความสะดวกสบายในเส้นทางจราจรที่เทศบาลได้ปรับปรุง	๓.๔๕	๑.๑๖	ปานกลาง
๕. เทศบาลมีการจัดสรรพื้นที่พักผ่อนให้กับประชาชนและส่งเสริมด้านกีฬาในหมู่บ้านของท่าน	๓.๑๑	๑.๑๕	ปานกลาง
รวม	๒.๙๐	๐.๙๓	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๙๐$) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยประชาชนได้รับความสะดวกสบายในเส้นทางจราจรที่เทศบาลได้ปรับปรุง เทศบาลมีการจัดสรรพื้นที่พักผ่อนให้กับประชาชนและส่งเสริมด้านกีฬาในหมู่บ้าน มีส่วนร่วมได้ไปทัศนศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ เช่น ค่าตอบแทน หรือเงินรางวัล และมีส่วนร่วมในการรับงานจ้างเหมา จัดซื้อวัสดุ ในโครงการที่เทศบาลจัดขึ้น

ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการแปลผล การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการติดตามและประเมินผล

(n = ๓๔๔)

การมีส่วนร่วม ด้านการติดตามและประเมินผล	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
๑. ท่านได้เข้าร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาล	๒.๘๓	๑.๑๕	ปานกลาง
๒. ท่านรับทราบรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม หรือโครงการที่เทศบาลจัดขึ้น	๓.๐๓	๑.๑๔	ปานกลาง
๓. ท่านได้เข้าร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนการบริหารของเทศบาล	๒.๗๗	๑.๒๓	ปานกลาง
๔. ท่านมีส่วนร่วมในการรับฟังการชี้แจงการใช้จ่ายงบประมาณด้านการเงินของเทศบาล	๒.๘๒	๑.๒๔	ปานกลาง
๕. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามความชัดเจนของการบริหารงานของเทศบาลว่ามีความโปร่งใสตรวจสอบได้	๒.๘๐	๑.๒๗	ปานกลาง
รวม	๒.๘๕	๑.๑๐	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๘๕$) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยประชาชนรับทราบรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม หรือโครงการที่เทศบาลจัดขึ้น เข้าร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาล มีส่วนร่วมในการรับฟังการชี้แจงการใช้จ่ายงบประมาณด้านการเงินของเทศบาล มีส่วนร่วมในการติดตามความชัดเจนของการบริหารงานของเทศบาลว่ามีความโปร่งใสตรวจสอบได้ และได้เข้าร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนการบริหารของเทศบาล

๔.๓ ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ ตามสมมติฐานที่ ๑ - ๔ ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน มีรายละเอียดตามตารางดังนี้

ตารางที่ ๔.๗ แสดงผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามเพศ

(n = ๓๔๔)

การมีส่วนร่วม	เพศ				t	Sig.
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
๑. ด้านการตัดสินใจ	๓.๓๓	๓.๒๑	๓.๑๒	๑.๐๓	๑.๘๗๘	๐.๐๖๑
๒. ด้านการวางแผนการบริหารงาน	๓.๑๙	๐.๙๘	๒.๙๒	๑.๐๔	๒.๓๙๖	๐.๐๑๗*
๓. ด้านการร่วมรับผลประโยชน์	๓.๐๔	๐.๙๑	๒.๘๐	๐.๙๔	๒.๒๙๒	๐.๐๒๓*
๔. ด้านการติดตามและประเมินผล	๒.๙๔	๑.๐๘	๒.๗๘	๑.๑๑	๑.๓๓๕	๐.๑๘๓
รวม	๓.๑๓	๐.๘๙	๒.๙๑	๐.๙๓	๒.๑๕๙	๐.๐๓๒*

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการวางแผนการบริหารงาน และด้านการร่วมรับผลประโยชน์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการตัดสินใจ และด้านการติดตามและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน มีรายละเอียดตามตารางดังนี้

ตารางที่ ๔.๘ แสดงผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามอายุ

(n = ๓๔๔)

การมีส่วนร่วม ๔ ด้าน	อายุ										F	Sig.
	๑๘-๒๕ ปี		๒๖ - ๓๐ ปี		๓๑ - ๓๕ ปี		๓๖ - ๔๐ ปี		๔๑ ปีขึ้นไป			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
๑. ด้านการตัดสินใจ	๓.๒๔	.๙๒	๓.๐๕	๑.๐๕	๓.๐๕	๑.๐๖	๓.๑๒	๑.๐๕	๓.๓๑	.๙๙	.๙๘๗	.๑๔๑
๒. ด้านการวางแผนการบริหารงาน	๓.๐๓	.๙๕	๒.๙๖	๑.๐๖	๓.๐๖	๑.๑๔	๓.๐๒	๑.๑๑	๓.๐๗	.๙๘	.๑๐๕	.๙๘๑
๓. ด้านการร่วมรับผลประโยชน์	๒.๘๔	.๙๓	๒.๘๕	๑.๐๓	๒.๙๖	๑.๐๖	๒.๘๗	.๙๔	๒.๙๔	.๘๙	.๒๒๔	.๙๒๕
๔. ด้านการติดตามและประเมินผล	๒.๘๓	๑.๐๐	๒.๗๕	๑.๑๓	๓.๐๐	๑.๑๑	๒.๙๔	๑.๑๒	๒.๘๒	๑.๑๒	.๓๕๔	.๘๔๑
รวม	๒.๙๘	.๘๖	๒.๙๐	.๙๘	๓.๐๒	๑.๐๓	๒.๙๙	.๙๙	๓.๐๔	.๘๘	.๑๗๗	.๙๕๐

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน มีรายละเอียดตามตารางดังนี้

ตารางที่ ๔.๙ แสดงผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามการศึกษา

(n = ๓๔๔)

การมีส่วนร่วม ๔ ด้าน	การศึกษา						F	Sig.
	ต่ำกว่า ปริญญาตรี		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการตัดสินใจ	๓.๐๙	๑.๐๓	๓.๕๖	.๗๑	๓.๙๖	.๘๒	๑๐.๖	.๐๐๐*
ด้านการวางแผนการบริหารงาน	๒.๙๐	๑.๐๒	๓.๔๔	.๗๘	๓.๘๔	.๙๖	๑๒.๘	.๐๐๐*
ด้านการร่วมรับผลประโยชน์	๒.๘๒	.๙๕	๓.๑๓	.๗๕	๓.๔๓	.๙๐	๕.๖๐	.๐๐๔*
ด้านการติดตามและประเมินผล	๒.๗๓	๑.๑๒	๓.๑๙	.๘๘	๓.๕๘	.๘๑	๘.๕๗	.๐๐๐*
รวม	๒.๘๙	.๙๔	๓.๓๓	.๖๕	๓.๗๐	.๘๓	๑๑.๓	.๐๐๐*

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าแตกต่างกันทุกด้าน

ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบระดับความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ จำแนกตามระดับการศึกษา ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .๐๕ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๐ – ๔.๑๔

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด
จำแนกตามการศึกษา โดยรวม

(n = ๓๔๔)

การศึกษา	ต่ำกว่า ปริญญาตรี $\bar{X} = ๒.๘๙$	ปริญญาตรี $\bar{X} = ๓.๓๓$	สูงกว่า ปริญญาตรี $\bar{X} = ๓.๗๐$
ต่ำกว่า ปริญญาตรี $\bar{X} = ๒.๘๙$	-	-๔๔๑*	-๘๑๗*
ปริญญาตรี $\bar{X} = ๓.๓๓$		-	-๓๗๕
สูงกว่า ปริญญาตรี $\bar{X} = ๓.๗๐$			-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษต่ำกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการ
ปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวม แตกต่างจาก
ประชาชนที่มีการศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี นอกนั้นมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด
จำแนกตามการศึกษา ด้านการตัดสินใจ

(n = ๓๔๔)

การศึกษา	ต่ำกว่า ปริญญาตรี $\bar{X} = ๓.๐๙$	ปริญญาตรี $\bar{X} = ๓.๕๖$	สูงกว่า ปริญญาตรี $\bar{X} = ๓.๙๖$
ต่ำกว่า ปริญญาตรี $\bar{X} = ๓.๐๙$	-	-.๔๖๕ *	-.๘๖๗ *
ปริญญาตรี $\bar{X} = ๓.๕๖$		-	-.๔๐๒
สูงกว่า ปริญญาตรี $\bar{X} = ๓.๙๖$			-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการ
ปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการตัดสินใจ
แตกต่างจากประชาชนที่มีการศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี นอกนั้นมีส่วนร่วมไม่
แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด
จำแนกตามการศึกษา ด้านการวางแผนการบริหารงาน

(n = ๓๔๔)

การศึกษา	ต่ำกว่า ปริญญาตรี $\bar{X} = ๒.๙๐$	ปริญญาตรี $\bar{X} = ๓.๔๔$	สูงกว่า ปริญญาตรี $\bar{X} = ๓.๘๔$
ต่ำกว่า ปริญญาตรี $\bar{X} = ๒.๙๐$	-	-.๕๓๑ *	-.๙๓๗ *
ปริญญาตรี $\bar{X} = ๓.๔๔$		-	-.๔๐๖
สูงกว่า ปริญญาตรี $\bar{X} = ๓.๘๔$			-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการวางแผนการบริหารงาน แตกต่างจากประชาชนที่มีการศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี นอกนั้นมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด
จำแนกตามการศึกษา ด้านการร่วมรับผลประโยชน์

(n = ๓๔๔)

การศึกษา	ต่ำกว่า ปริญญาตรี $\bar{X} = ๒.๘๒$	ปริญญาตรี $\bar{X} = ๓.๑๓$	สูงกว่า ปริญญาตรี $\bar{X} = ๓.๔๓$
ต่ำกว่า ปริญญาตรี $\bar{X} = ๒.๘๒$	-	- .๓๐๙ *	- .๖๐๙ *
ปริญญาตรี $\bar{X} = ๓.๑๓$		-	- .๒๙๙
สูงกว่า ปริญญาตรี $\bar{X} = ๓.๔๓$			-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ แตกต่างจากประชาชนที่มีการศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี นอกนั้นมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๔ แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด
จำแนกตามการศึกษา ด้านการติดตามและประเมินผล

(n = ๓๔๔)

การศึกษา	ต่ำกว่า ปริญญาตรี $\bar{X} = ๒.๗๓$	ปริญญาตรี $\bar{X} = ๓.๑๙$	สูงกว่า ปริญญาตรี $\bar{X} = ๓.๕๘$
ต่ำกว่า ปริญญาตรี $\bar{X} = ๒.๗๓$	-	-๕๖๐*	-๘๕๕*
ปริญญาตรี $\bar{X} = ๓.๑๙$		-	-๓๙๕
สูงกว่า ปริญญาตรี $\bar{X} = ๓.๕๘$			-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการติดตามและประเมินผล แตกต่างจากประชาชนที่มีการศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรีนอกนั้นมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี แตกต่าง
กัน มีรายละเอียดตามตารางดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
จำแนกตามอาชีพ

(n = ๓๔๔)

การมีส่วนร่วม ๔ ด้าน	อาชีพ								F	Sig.
	เกษตรกร		ค้าขายหรือ อาชีพส่วนตัว		รับจ้างทั่วไป		ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
ด้านการตัดสินใจ	๓.๑๒	.๙๗	๓.๔๒	.๘๖	๓.๐๔	๑.๐๕	๔.๐๔	.๗๙	๙.๗๑๓	.๐๐๐*
ด้านการวางแผนการบริหารงาน	๒.๙๑	.๙๙	๓.๒๔	.๘๙	๒.๙๕	๑.๐๑	๓.๘๕	.๙๔	๘.๘๓๐	.๐๐๐*
ด้านการร่วมรับผลประโยชน์	๒.๘๓	.๘๔	๓.๑๘	.๘๖	๒.๗๗	๑.๐๒	๓.๔๕	๑.๐๖	๕.๙๖๕	.๐๐๑*
ด้านการติดตามและประเมินผล	๒.๖๘	๑.๐๙	๓.๒๕	๑.๐๓	๒.๘๐	๑.๐๕	๓.๕๙	.๙๗	๘.๔๙๓	.๐๐๐*
รวม	๒.๘๘	.๘๗	๓.๒๗	.๗๙	๒.๘๙	.๙๖	๓.๗๓	.๘๔	๙.๘๕๑	.๐๐๐*

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าแตกต่างกันทุกด้าน

ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบระดับความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ จำแนกตามระดับอาชีพ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .๐๕ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๖ - ๔.๒๐

ตารางที่ ๔.๑๖ แสดงผลทุกตาราง การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด จำแนกตามอาชีพ โดยรวม

(n = ๓๔๔)

อาชีพ		เกษตรกร	ค้าขายหรือ อาชีพส่วนตัว	รับจ้างทั่วไป	ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ
	$\bar{X}$	๒.๘๘	๓.๒๗	๒.๘๙	๓.๗๓
เกษตรกร	๒.๘๘	-	-.๓๙๐*	-.๐๐๓	-.๘๕๖*
ค้าขายหรือ อาชีพส่วนตัว	๓.๒๗		-	.๓๘๖*	-.๔๕๖*
รับจ้างทั่วไป	๒.๘๙			-	-.๘๔๓*
ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ	๓.๗๓				-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวม แตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพค้าขายหรือประกอบอาชีพส่วนตัว, และข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ

ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวม แตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป, และข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ

ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวม แตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๗ แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด
จำแนกตามอาชีพ ด้านการตัดสินใจ

(n = ๓๔๔)

อาชีพ		เกษตรกร	ค้าขายหรือ อาชีพส่วนตัว	รับจ้างทั่วไป	ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ
	$\bar{X}$	๓.๑๒	๓.๔๒	๓.๐๔	๔.๐๔
เกษตรกร	๓.๑๒	-	- .๒๙๘	- .๐๗๗	- .๙๑๘*
ค้าขายหรือ อาชีพส่วนตัว	๓.๔๒		-	๓.๗๖	- .๖๒๐*
รับจ้างทั่วไป	๓.๐๔			-	- .๙๙๖*
ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ	๔.๐๔				-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองบัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการตัดสินใจ แตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร, ค้าขายหรือประกอบอาชีพส่วนตัว และอาชีพรับจ้างทั่วไป นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๘ แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด
จำแนกตามอาชีพ ด้านการวางแผนการบริหารงาน

(n = ๓๔๔)

อาชีพ		เกษตรกร	ค้าขายหรือ อาชีพส่วนตัว	รับจ้างทั่วไป	ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ
	$\bar{X}$	๒.๙๑	๓.๒๔	๒.๙๕	๓.๘๕
เกษตรกร	๒.๙๑	-	-.๓๒๗	-.๐๓๓	-.๙๓๐*
ค้าขายหรือ อาชีพส่วนตัว	๓.๒๔		-	๒.๙๕	-.๖๐๒*
รับจ้างทั่วไป	๒.๙๕			-	-.๘๙๗*
ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ	๓.๘๕				-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองบัวโซ จังหวัดอุดรธานี ด้านการวางแผนการบริหารงาน แตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร, ค้าขายหรือประกอบอาชีพส่วนตัว และอาชีพรับจ้างทั่วไป นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๙ แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด
จำแนกตามอาชีพ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์

(n = ๓๔๔)

อาชีพ		เกษตรกร	ค้าขายหรือ อาชีพส่วนตัว	รับจ้างทั่วไป	ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ
	$\bar{X}$	๒.๘๓	๓.๑๘	๒.๗๗	๓.๔๕
เกษตรกร	๒.๘๓	-	-.๓๕๖*	.๐๖๑	-.๖๒๔*
ค้าขายหรือ อาชีพส่วนตัว	๓.๑๘		-	.๔๑๔*	-.๒๖๘
รับจ้างทั่วไป	๒.๗๗			-	-.๖๘๕*
ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ	๓.๔๕				-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ แตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพค้าขายหรือประกอบอาชีพส่วนตัว, และข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ

ประชาชนที่มีอาชีพค้าขายหรือประกอบอาชีพส่วนตัว มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ แตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป

ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ แตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๐ แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด
จำแนกตามอาชีพ ด้านการติดตามและประเมินผล

(n = ๓๔๔)

อาชีพ		เกษตรกร	ค้าขายหรือ อาชีพส่วนตัว	รับจ้างทั่วไป	ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ
	$\bar{X}$	๒.๖๘	๓.๒๕	๒.๘๐	๓.๕๙
เกษตรกร	๒.๖๘	-	-.๕๗๗*	-.๑๑๘	-.๙๑๒*
ค้าขายหรือ อาชีพส่วนตัว	๓.๒๕		-	.๕๕๘*	-.๓๓๔
รับจ้างทั่วไป	๒.๘๐			-	-.๗๙๓*
ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ	๓.๕๙				-

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการติดตามและประเมินผล แตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพค้าขายหรือประกอบอาชีพส่วนตัว, และข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ

ประชาชนที่มีอาชีพค้าขายหรือประกอบอาชีพส่วนตัว มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการติดตามและประเมินผล แตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป

ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการติดตามและประเมินผล แตกต่างจากประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๑ แสดงสรุปผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

ตัวแปรอิสระ	ผลการทดสอบ	
	ยอมรับสมมติฐาน	ปฏิเสธสมมติฐาน
ปัจจัยส่วนบุคคล	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี	
เพศ	✓	
อายุ		✓
การศึกษา	✓	
อาชีพ	✓	

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า ประชาชนที่มีเพศ การศึกษา และอาชีพ ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีอายุ ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

ตารางที่ ๔.๒๒ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ด้านการตัดสินใจ

ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน (คำตอบ)	ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คำตอบ)
ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือมักอ้างว่าไม่มีเวลา ต้องทำงานเลี้ยงครอบครัว	๑๐	เทศบาลต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมภาคประชาชนและมีความจริงจังต่อการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน	๕
ประชาชนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น	๕	ให้ผู้นำหมู่บ้านได้นำปัญหาหรือความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ได้เข้าร่วมกับเทศบาล	๕
งบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมหรืองานบุญประเพณี	๗	เทศบาลควรสนับสนุนงบด้านการกีฬาและบุญประเพณีให้มากกว่านี้	๑๐
การจัดงานประเพณีกีฬาไม่ตรงฤดูกาล	๓	อยากให้งานกีฬาจัดในช่วงฤดูหนาว	๓
ประชาชนขาดความเข้าใจในการเสนอปัญหา และไม่กล้าตัดสินใจ	๙	ประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้ประชาชนเข้าใจในการทำกิจกรรมร่วมกัน	๑๕
รวม	๒๔	รวม	๓๘

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า ประชาชนได้เสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการตัดสินใจ ดังนี้ ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือมักอ้างว่าไม่มีเวลา ต้องทำงานเลี้ยงครอบครัว ขาดความเข้าใจในการเสนอปัญหา และไม่กล้าตัดสินใจ งบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมหรืองานบุญประเพณี ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น และการจัดงานประเพณีกีฬาไม่ตรงฤดูกาล รวมจำนวน ๒๔ คำตอบ ส่วนข้อเสนอแนะ มีดังนี้ เทศบาลควรประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้ประชาชนเข้าใจในการทำกิจกรรมร่วมกัน ควรสนับสนุนงบด้านการกีฬาและบุญประเพณีให้มากกว่านี้ ให้ผู้นำหมู่บ้านได้นำปัญหาหรือความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ได้เข้าร่วมกับเทศบาล และต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมภาคประชาชนและมีความจริงจังต่อการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน รวมจำนวน ๓๘ คำตอบ

ตารางที่ ๔.๒๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ด้านการวางแผนการบริหารงาน

ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน (คำตอบ)	ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คำตอบ)
ประชาชนอยากได้ค่าตอบแทนเป็นเงิน ในแต่ละกิจกรรมที่มีส่วนร่วม	๕	ควรมีเบี้ยประชุม หรือของชำร่วยตอบแทนเวลาที่มีการประชุมร่วมกัน	๑๕
ประชาชนไม่เข้าใจในการวางแผนหรือจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านจึงไม่ค่อยมีส่วนร่วม	๑๐	ขอความร่วมมือให้ประชาชนสนใจในการเข้าร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับเทศบาล	๑๐
เทศบาลไม่มีแบบสอบถามประชาชนก่อนการดำเนินงาน	๓	คนที่จะขึ้นมาเป็นผู้นำ หรือผู้บริหารจะต้องมีจิตใจที่เสียสละเพื่อส่วนรวมมากกว่านี้	๓
เทศบาลไม่ค่อยฟังความคิดเห็นของประชาชน	๕	เวลาจะทำอะไรขอให้เทศบาลลงประชามติกับประชาชนแต่ละหมู่บ้านด้วย	๕
การแก้ไขปัญหาของเทศบาลยังไม่ถูกจุด	๕	อยากให้เทศบาลแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรจัดหาพืชพันธุ์ทุกชนิดและปรับปรุงแหล่งน้ำให้มาก	๗
รวม	๒๗	รวม	๔๐

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า ประชาชนได้เสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองบัวขอม จังหวัดอุดรธานี ด้านการวางแผนการบริหารงาน ดังนี้ ประชาชนไม่เข้าใจในการวางแผนหรือจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านจึงไม่ค่อยมีส่วนร่วม ประชาชนอยากได้ค่าตอบแทนเป็นเงิน ในแต่ละกิจกรรมที่มีส่วนร่วม การแก้ไขปัญหาของเทศบาลยังไม่ถูกจุด ไม่ค่อยฟังความคิดเห็นของประชาชน และเทศบาลไม่มีแบบสอบถามประชาชนก่อนการดำเนินงาน จำนวน ๒๗ คำตอบ ส่วนข้อเสนอแนะมีดังนี้ ควรมีเบี้ยประชุม หรือของชำร่วยตอบแทนเวลาที่มีการประชุมร่วมกัน ขอความร่วมมือให้ประชาชนสนใจในการเข้าร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับเทศบาล อยากให้เทศบาลแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรจัดหาพืชพันธุ์ทุกชนิดและปรับปรุงแหล่งน้ำให้มาก เวลาจะทำอะไรขอให้เทศบาลลงประชามติกับประชาชนแต่ละหมู่บ้าน และคนที่จะขึ้นมาเป็นผู้นำ หรือผู้บริหาร จะต้องมีความเสียสละเพื่อส่วนรวมมากกว่านี้ รวมจำนวน ๔๐ คำตอบ

ตารางที่ ๔.๒๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์

ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน (คำตอบ)	ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คำตอบ)
เทศบาลได้กระจายการร่วมรับผลประโยชน์ยังไม่ทั่วถึงเนื่องจากมีงบประมาณไม่เพียงพอ	๖	เทศบาลควรจัดสรรงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน	๑๐
ผู้บริหารส่วนมากจะห่วงเรื่องผลประโยชน์ของตนและพวกพ้อง	๓	ควรจัดสรรผลประโยชน์ให้ทั่วถึง โดยไม่มีความลำเอียง	๘
ที่พักผ่อน ที่ออกกำลังกาย ของประชาชนยังไม่เพียงพอ	๑๕	ควรจัดให้แต่ละหมู่บ้านมีสถานที่พักผ่อนและออกกำลังกาย	๑๕
ไม่มีไฟฟ้าตามเส้นทางจราจรเข้าหมู่บ้าน การเดินทางในเวลากลางคืนไม่สะดวก	๙	เทศบาลควรจะต้องแก้ไขเรื่องไฟฟ้าริมถนนทางเข้าหมู่บ้านเพื่อความสะดวกในการเดินทางในเวลากลางคืน	๑๖
การให้บริการประชาชนของเทศบาลยังมีความล่าช้า	๕	เทศบาลจะต้องบริการประชาชนให้ทั่วถึง สะดวก รวดเร็ว ทันใจ	๑๒
รวม	๓๘	รวม	๖๑

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่า มีประชาชนได้เสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองบัวโซ จังหวัดอุดรธานี ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ดังนี้ ที่พักผ่อน ที่ออกกำลังกาย ของประชาชนยังไม่เพียงพอ ไม่มีไฟฟ้าตามเส้นทางจราจรเข้าหมู่บ้าน การเดินทางในเวลากลางคืนไม่สะดวก เทศบาลได้กระจายการร่วมรับผลประโยชน์ยังไม่ทั่วถึงเนื่องจากมีงบประมาณไม่เพียงพอ การให้บริการประชาชนของเทศบาลยังมีความล่าช้า และผู้บริหารส่วนมากจะห่วงเรื่องผลประโยชน์ของตนและพวกพ้อง รวมจำนวน ๓๘ คำตอบ ส่วนข้อเสนอแนะ มีดังนี้ เทศบาลควรจะต้องแก้ไขเรื่องไฟฟ้าริมถนนทางเข้าหมู่บ้านเพื่อความสะดวกในการเดินทางในเวลากลางคืน ควรจัดให้แต่ละหมู่บ้านมีสถานที่พักผ่อนและออกกำลังกาย ต้องบริการประชาชนให้ทั่วถึง สะดวก รวดเร็ว ทันใจ จัดสรรงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน และจัดสรรผลประโยชน์ให้ทั่วถึง โดยไม่มีความลำเอียง รวมจำนวน ๖๑ คำตอบ

ตารางที่ ๔.๒๕ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ด้านการติดตามและประเมินผล

ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน (คำตอบ)	ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คำตอบ)
ประชาชนขาดองค์ความรู้ในหน้าที่ ในหน้าที่ ที่เทศบาลแต่งตั้งให้เป็น คณะกรรมการต่างๆ	๑๐	จัดโครงการอบรมให้ความรู้แก่ ประชาชนให้รู้จัก บทบาท หน้าที่ ของตนเอง	๑๐
ข้าราชการฝ่ายประจำจะตรวจสอบ ยากมาก เพราะมีความชำนาญใน เรื่องของการจัดทำเอกสาร	๓	ควรให้มีการโยกย้ายข้าราชการฝ่าย ประจำ	๓
ประชาชนที่เข้ามาร่วมตรวจสอบเป็น คณะกรรมการร่วมกับเทศบาลไม่ กล้าแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร	๕	ทุกภาคส่วนควรมีความจริงจังต่อกัน ในการทำงานร่วมกัน เปิดโอกาสให้ ประชาชนรับรู้ข้อมูลต่างๆ	๑๕
ประชาชนไม่สนใจในการตรวจสอบ การทำงานของเทศบาล	๗	เทศบาลต้องชี้แจงการทำงาน การใช้ จ่ายงบประมาณ ให้ประชาชนทราบ	๑๐
เทศบาลขาดการประชาสัมพันธ์	๑๓	จะต้องประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง ควรมี เสียงตามสายของเทศบาล	๑๓
รวม	๓๘	รวม	๕๑

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่า มีประชาชนได้เสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ
เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองบัว
ขอม จังหวัดอุดรธานี ด้านการติดตามและประเมินผล ดังนี้ เทศบาลขาดการประชาสัมพันธ์
ประชาชนขาดองค์ความรู้ในหน้าที่ในหน้าที่ที่เทศบาลแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการต่างๆ ไม่สนใจใน
การตรวจสอบการทำงานของเทศบาล ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น และข้าราชการประจำจะ
ตรวจสอบยากมาก เพราะมีความชำนาญในเรื่องของการจัดทำเอกสาร รวมจำนวน ๓๘ คำตอบ
ส่วนข้อเสนอแนะ มีดังนี้ ทุกภาคส่วนควรมีความจริงจังต่อกัน ในการทำงานร่วมกัน เปิดโอกาสให้
ประชาชนรับรู้ข้อมูลต่างๆ จะต้องประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง ควรมีเสียงตามสายของเทศบาล จัด
โครงการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนให้รู้จัก บทบาท หน้าที่ ของตนเอง ต้องชี้แจงการทำงาน
การใช้จ่ายงบประมาณ ให้ประชาชนทราบ และควรให้มีการโยกย้ายข้าราชการฝ่ายประจำ รวม
จำนวน ๕๑ คำตอบ

๔.๕ ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informants) จำนวน ๕ คน โดยการใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) ได้แก่ นายกเทศมนตรี, รองนายก, ปลัดเทศบาล, ประธานสภาเทศบาล, เลขานุการสภา ดังนี้

- ๑) นายคล้าย กลางแม ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย
- ๒) นายไกรศักดิ์ ช้อย่น ตำแหน่ง รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย
- ๓) ว่าที่ร้อยตรีทวี ทองทา ตำแหน่ง ปลัดเทศบาลตำบลโนนหวาย
- ๔) นางพิสมัย คำมูล ตำแหน่ง ประธานสภาเทศบาลตำบลโนนหวาย
- ๕) นายรัฐศาสตร์ สาพรหม ตำแหน่ง เลขานุการสภาเทศบาลตำบลโนนหวาย

ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๕ คน ได้เสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ดังนี้

๑. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการตัดสินใจ

ผู้ให้สัมภาษณ์มีแนวทางในการพัฒนาว่า เทศบาลตำบลโนนหวายเปิดโอกาสให้ประชาชนในแต่ละหมู่บ้านเข้ามาเสนอปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาของแต่ละปี รวมถึงการจัดทำงบประมาณ เทศบาลได้เชิญผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น งานกีฬา งานบุญประเพณี^๑ และในส่วนของประเพณีและวัฒนธรรมนั้น เทศบาลได้มีการจัดกิจกรรมที่เป็นประเพณีมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการสืบสานวัฒนธรรมที่มีมาแต่โบราณ และได้มีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น ประเพณีบุญบั้งไฟ สงกรานต์วันสำคัญทางศาสนา^๒ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็เชิญผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน มาร่วมแก้ไขปัญหาพร้อมกับทางเทศบาล^๓ ก่อนที่จะทำโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ จะต้องมีการแจ้งให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง รวมทั้งต้องเชิญตัวแทนชุมชนหรือคณะกรรมการชุมชนให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการต่างๆ ของแต่ละกิจกรรม^๔ ต้องให้ประชาชนรู้ว่าตัวเขา ชุมชนของเขามีปัญหาอะไร โดยให้ประชาชนเป็นผู้หาปัญหา สาเหตุของปัญหา แล้วให้พวกเขาช่วยกันคิด ช่วยกันหา

^๑ สัมภาษณ์ นายคล้าย กลางแม, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^๒ สัมภาษณ์ นายไกรศักดิ์ ช้อย่น, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^๓ สัมภาษณ์ ว่าที่ร้อยตรีทวี ทองทา, ปลัดเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^๔ สัมภาษณ์ นายรัฐศาสตร์ สาพรหม, เลขานุการสภาเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^๕ สัมภาษณ์ ว่าที่ร้อยตรีทวี ทองทา, ปลัดเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^๖ สัมภาษณ์ นายรัฐศาสตร์ สาพรหม, เลขานุการสภาเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๖.

แนวทางว่าจะแก้ไขปัญหายังไง โดยเทศบาลจะเป็นผู้ดูแล และคอยช่วยเหลือ ด้านบุคลากร และด้านงบประมาณ^๗

๒. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการวางแผนการบริหารงาน

ผู้ให้สัมภาษณ์มีแนวทางในการพัฒนาว่าการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย จะต้องยอมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเป็นส่วนใหญ่^๘ การจัดทำงบประมาณประจำปีเทศบาลจะมีการออกประชาคมเพื่อรับฟังหรือข้อเสนอแนะของประชาชนเพื่อบรรจุเป็นแผนพัฒนาและนำมาจัดทำงบประมาณในปีนั้น^๙ การจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลโนนหวาย ทำได้โดยการออกทำแผนชุมชนและแผนสามปี โดยให้ประชาชนในชุมชนร่วมแสดงความคิดเห็นต่างๆทั้งด้าน โครงสร้างพื้นฐาน การศึกษา ประเพณี และวัฒนธรรม การส่งเสริมกลุ่มอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้การพัฒนาองค์กร บุคลากร แล้วทางเทศบาลตำบลโนนหวายก็จะนำปัญหาต่างๆ เหล่านี้มาพิจารณาเพื่อวางแผนในการทำงาน เช่น การทำเทศบัญญัติรายจ่ายประจำปีในแต่ละปี เพื่อแก้ไขปัญหในแต่ละด้าน^{๑๐} การบริหารงานของเทศบาลที่เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นประชาชนต้องมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม^{๑๑ ๑๒} เทศบาลจะมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ให้ประชาชนรับทราบโดยทั่วถึงกัน โดยให้ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภา อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน เป็นตัวประสานให้ประชาชนรับทราบของแต่ละหมู่บ้าน^{๑๓} เทศบาลจะอำนวยความสะดวกในการจัดงานต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนและที่ประชาชนเดือดร้อน เช่น งานศพ งานบุญประเพณี เทศบาลก็จะมีเงินช่วยเหลือ เมื่อมีการบริหารงานของเทศบาลหรือจัดโครงการต่างๆ ก็จะมีการประชุมร่วมกันทุกกิจกรรม^{๑๔ ๑๕}

^๗ สัมภาษณ์ นางพิสมัย คำมูล, ประธานสภาเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^๘ สัมภาษณ์ นายคล้าย กลางแม, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^๙ สัมภาษณ์ นายรัฐศาสตร์ สาพรม, เลขานุการสภาเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๑๐} สัมภาษณ์ นางพิสมัย คำมูล, ประธานสภาเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๑๑} สัมภาษณ์ นายรัฐศาสตร์ สาพรม, เลขานุการสภาเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๑๒} สัมภาษณ์ นายไกรศักดิ์ ข้อยุ่น, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๑๙ สิงหาคม

๒๕๕๖.

^{๑๓} สัมภาษณ์ ว่าที่ร้อยตรีทวี ทองทา, ปลัดเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๑๔} สัมภาษณ์ นายคล้าย กลางแม, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๑๕} สัมภาษณ์ นายไกรศักดิ์ ข้อยุ่น, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๑๙ สิงหาคม

๒๕๕๖.

๓. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการร่วมรับผลประโยชน์

ผู้ให้สัมภาษณ์มีแนวทางในการพัฒนาว่า การปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวายมีการตั้งคณะกรรมการต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน เทศบาลก็จะจัดงบประมาณค่าตอบแทนเงินรางวัล มีการเชิญประชาชนที่เสียสละเพื่อส่วนรวม มีโครงการมอบโล่เกียรตินิยม และรางวัล^{๑๖} จัดทำโครงการไปศึกษาดูงาน ของเจ้าหน้าที่เทศบาล ผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน มิ่งบให้ไปดูงาน ทุกปี^{๑๗} มีนโยบายจัดพื้นที่พักผ่อนให้ประชาชนแต่ละหมู่บ้าน มีการส่งทีมกีฬาเข้าแข่งขันตลอดทั้งปี^{๑๘} ประชาชนทุกคนในเขตเทศบาลตำบลโนนหวายควรได้รับสิทธิเท่าเทียมกัน ตั้งแต่อยู่ในครรภ์ แรกเกิด เด็กปฐมวัย เด็กนักเรียน เยาวชน ประชาชนทั่วไป ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ป่วยเอดส์ (บ้าน วัด โรงเรียน) ทุกภาคส่วนร่วมในการเสนอปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหา และความต้องการของแต่ละภาคส่วน จึงจะแก้ไขปัญหามาได้ตรงจุด บรรลุเป้าหมาย และประชาชนทุกคนทุกวัยได้รับผลประโยชน์สูงสุดเท่าเทียมกัน^{๑๙} ฝ่ายบริหารเทศบาล ร่วมกับฝ่ายสภาเทศบาลต้องติดตามประเมินความพึงพอใจในผลประโยชน์หลังจากที่เทศบาลได้บริหารไปแล้ว ว่าประชาชนได้รับผลประโยชน์ทั่วถึงกันหรือไม่ เพื่อสู่เป้าหมายของการบริหารการพัฒนาท้องถิ่น คือให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด^{๒๐} เทศบาลจะต้องมีความจริงใจที่จะแก้ไขปัญหาของประชาชน ทำงานเพื่อส่วนรวมไม่มุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตนมากเกินไป^{๒๑}

๔. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการติดตามและประเมินผล

ผู้ให้สัมภาษณ์มีแนวทางในการพัฒนาว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการติดตามและประเมินผล ในส่วนของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ได้ดำเนินการจัดตั้งประชาคม ให้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล และได้จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ข่าวสารในทุกหมู่บ้านเพื่อประชาชนจะได้รับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง^{๒๒} รวมถึงการฝึกอบรมให้ความรู้

^{๑๖} สัมภาษณ์ นายไกรศักดิ์ ช้อย่น, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๑๗} สัมภาษณ์ นายคล้าย กลางแม, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๑๘} สัมภาษณ์ นายคล้าย กลางแม, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๖.

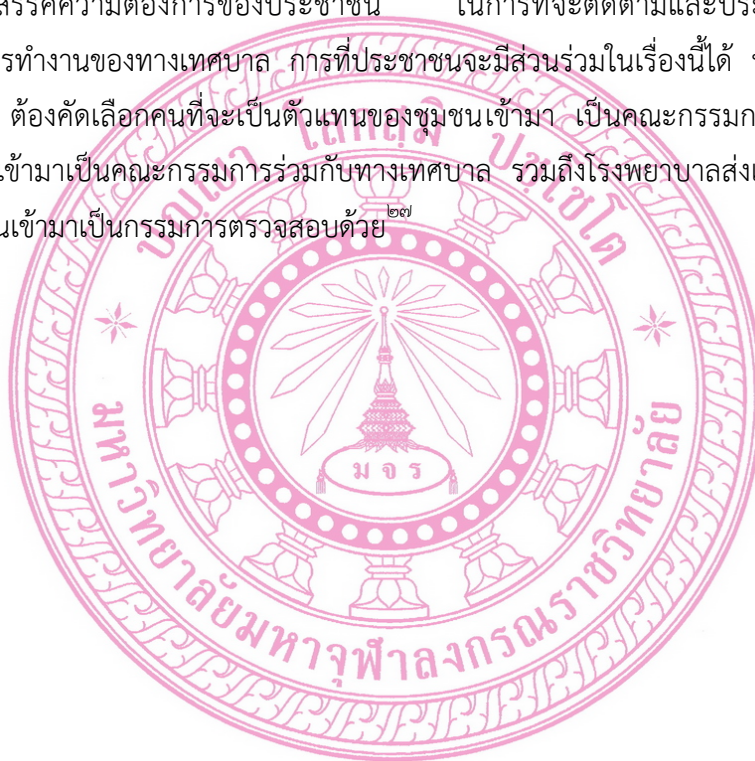
^{๑๙} สัมภาษณ์ นางพิสมัย คำมูล, ประธานสภาเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๒๐} สัมภาษณ์ ว่าที่ร้อยตรีทวี ทองทา, ปลัดเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๒๑} สัมภาษณ์ นายรัฐศาสตร์ สาพรหม, เลขานุการสภาเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๒๒} สัมภาษณ์ นายคล้าย กลางแม, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๖.

เกี่ยวกับการบริหารงานของเทศบาลและติดตามการเปลี่ยนแปลงของระเบียบต่างๆ อีกทั้งยังได้จัดสรรงบประมาณในการจัดเวทีประชาคม เพื่อให้มีส่วนร่วมกับเทศบาลตำบลมากขึ้น^{๒๓} ทางเทศบาลมีการแต่งตั้งกรรมการติดตามการดำเนินงานของเทศบาล มีทั้งคณะผู้บริหาร สมาชิก ผู้นำหมู่บ้าน ฝ่ายปกครอง รวมทั้งข้าราชการในพื้นที่ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล เข้ามาเป็นกรรมการร่วมตรวจสอบการบริหารงาน^{๒๔ ๒๕} ทางเทศบาลจะสอบถามรวบรวมข้อมูลจากประชาชน มาจัดกลุ่มแบ่งหมวดประเภท เพื่อเป็นตัวชี้วัดในการติดตามประเมินผลจะได้ตรงตามปัญหาอุปสรรคความต้องการของประชาชน^{๒๖} ในการที่จะติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน และการทำงานของทางเทศบาล การที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมในเรื่องนี้ได้ ประชาชนในชุมชนแต่ละชุมชน ต้องคัดเลือกคนที่จะเป็นตัวแทนของชุมชนเข้ามา เป็นคณะกรรมการดังกล่าวมีชุมชนละ ๒ ท่าน เข้ามาเป็นคณะกรรมการร่วมกับทางเทศบาล รวมถึงโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และโรงเรียนเข้ามาเป็นกรรมการตรวจสอบด้วย^{๒๗}

^{๒๓} สัมภาษณ์ นายไกรศักดิ์ ช้อยุ่น, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๑๙ สิงหาคม

๒๕๕๖.

^{๒๔} สัมภาษณ์ นายรัฐศาสตร์ สาพรหม, เลขานุการสภาเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๒๕} สัมภาษณ์ นางพิสมัย คำมูล, ประธานสภาเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๒๖} สัมภาษณ์ ว่าที่ร้อยตรีทวี ทองทา, ปลัดเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๒๗} สัมภาษณ์ นางพิสมัย คำมูล, ประธานสภาเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๖.

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๔๔ คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ในส่วนแบบสัมภาษณ์ได้นำไปสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๕ คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) แล้วจึงนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way analysis of variance) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญที่น้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) ผลการวิจัยสามารถสรุปอภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๙๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๕ มีอายุตั้งแต่ ๔๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๙ มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๙ มีอาชีพเกษตรกร จำนวน ๑๘๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๙

๕.๑.๒ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.00$) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการตัดสินใจ, ด้านการวางแผนการบริหารงาน, ด้านการร่วมรับผลประโยชน์, ด้านการติดตามและประเมินผล สรุปได้ดังนี้

๕.๑.๒.๑ ด้านการตัดสินใจ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการตัดสินใจ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.21$) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เช่น งานกีฬา งานบุญประเพณี มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาต่างๆ เพื่อจัดลำดับความสำคัญของการแก้ไขปัญหาในหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน และเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจการเสนอโครงการแผนงานกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเทศบาล

๕.๑.๒.๒ ด้านการวางแผนการบริหารงาน ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการวางแผนการบริหารงาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.04$) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยประชาชนมีส่วนร่วมช่วยเหลือด้วยทรัพยากร ออกแรงงาน ออกวัสดุ ในกิจกรรมต่างๆ มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมในการประชุมเมื่อมีการบริหารงานด้านกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เป็นตัวแทนในการประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้าน และเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการต่างๆ ร่วมกับเทศบาล

๕.๑.๒.๓ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.90$) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยประชาชนได้รับความสะดวกสบายในเส้นทางจราจรที่

เทศบาลได้ปรับปรุง เทศบาลมีการจัดสรรพื้นที่พักผ่อนให้กับประชาชนและส่งเสริมด้านกีฬาในหมู่บ้าน มีส่วนร่วมได้ไปทัศนศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ เช่น ค่าตอบแทน หรือเงินรางวัล และมีส่วนร่วมในการรับงานจ้างเหมา จัดซื้อวัสดุ ในโครงการที่เทศบาลจัดขึ้น

๕.๑.๒.๔ ด้านการติดตามและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการติดตามและประเมินผล โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๘๕$) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยประชาชนรับทราบรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม หรือโครงการที่เทศบาลจัดขึ้น เข้าร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาล มีส่วนร่วมในการรับฟังการชี้แจงการใช้จ่ายงบประมาณด้านการเงินของเทศบาล มีส่วนร่วมในการติดตามความชัดเจนของการบริหารงานของเทศบาลว่ามีความโปร่งใสตรวจสอบได้ และได้เข้าร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนการบริหารของเทศบาล

๕.๑.๓ ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการวิจัยพบว่า

๕.๑.๓.๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ จึงเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการวางแผนการบริหารงาน และด้านการร่วมรับผลประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการตัดสินใจ และด้านการติดตามและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน

๕.๑.๓.๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๓.๓ ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันทุกด้าน

ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบระดับความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ จำแนกตามการศึกษา ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .๐๕

๕.๑.๓.๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันทุกด้าน

ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบระดับความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ จำแนกตามระดับอาชีพ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .๐๕

๕.๑.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์คำถามปลายเปิดจากแบบสอบถาม ประชาชนได้เสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๑.๔.๑ ด้านการตัดสินใจ ประชาชนได้เสนอปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการตัดสินใจ ดังนี้ ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือมักอ้างว่าไม่มีเวลา ต้องทำงานเลี้ยงครอบครัว ขาดความเข้าใจในการเสนอปัญหา และไม่กล้าตัดสินใจ งบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม หรืองานบุญประเพณี ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น และการจัดงานประเพณีก็หาไม่ตรงฤดูกาล รวมจำนวน ๒๔ คำตอบ ส่วนข้อเสนอแนะ มีดังนี้ เทศบาลควรประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้ประชาชน เข้าใจในการทำกิจกรรมร่วมกัน ควรสนับสนุนงบด้านการกีฬาและบุญประเพณีให้มากกว่านี้ ให้ผู้นำหมู่บ้านได้นำปัญหาหรือความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ได้เข้าร่วมกับเทศบาล และต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมภาคประชาชนและมีความจริงใจต่อการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน รวมจำนวน ๓๘ คำตอบ

๕.๑.๔.๒ ด้านการวางแผนการบริหารงาน ประชาชนได้เสนอปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการวางแผนการบริหารงาน ดังนี้ ประชาชนไม่เข้าใจในการวางแผนหรือจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านจึงไม่ค่อยมีส่วนร่วม ประชาชนอยากได้คำตอบแทนเป็นเงิน ในแต่ละกิจกรรมที่มีส่วนร่วม การแก้ไขปัญหาของเทศบาลยังไม่ถูกจุด ไม่ค่อยฟังความคิดเห็นของประชาชน และเทศบาลไม่มีแบบสอบถามประชาชนก่อนการดำเนินงาน จำนวน ๒๗ คำตอบ ส่วนข้อเสนอแนะ มีดังนี้ ควรมีเบี้ยประชุม หรือของชำร่วยตอบแทนเวลาที่มีการประชุมร่วมกัน ขอความร่วมมือให้ประชาชนสนใจในการเข้าร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับเทศบาล อยากให้เทศบาลแก้ไขปัญหาในด้านการเกษตรจัดหาพืชพันธุ์ทุกชนิดและปรับปรุงแหล่งน้ำให้มาก เวลาจะทำอะไรขอให้เทศบาลลงประชามติกับประชาชนแต่ละหมู่บ้าน และคนที่จะขึ้นมาเป็นผู้นำ หรือผู้บริหาร จะต้องมีการชี้แจงเสียสละเพื่อส่วนรวมมากกว่านี้ รวมจำนวน ๔๐ คำตอบ

๕.๑.๔.๓ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ประชาชนได้เสนอปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ

จังหวัดอุดรธานี ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ดังนี้ ที่พักผ่อน ที่ออกกำลังกาย ของประชาชนยังไม่เพียงพอ ไม่มีไฟฟ้าตามเส้นทางจราจรเข้าหมู่บ้าน การเดินทางในเวลากลางคืนไม่สะดวก เทศบาลได้กระจายการร่วมรับผลประโยชน์ยังไม่ทั่วถึงเนื่องจากมีงบประมาณไม่เพียงพอ การให้บริการประชาชนของเทศบาลยังมีความล่าช้า และผู้บริหารส่วนมากจะห่วงเรื่องผลประโยชน์ของตนและพวกพ้อง รวมจำนวน ๓๘ คำตอบ ส่วนข้อเสนอแนะ มีดังนี้ เทศบาลควรจะต้องแก้ไขเรื่องไฟฟ้าริมถนนทางเข้าหมู่บ้านเพื่อความสะดวกในการเดินทางในเวลากลางคืน ควรจัดให้แต่ละหมู่บ้านมีสถานที่พักผ่อนและออกกำลังกาย ต้องบริการประชาชนให้ทั่วถึง สะดวก รวดเร็ว ทันใจ จัดสรรงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน และจัดสรรผลประโยชน์ให้ทั่วถึง โดยไม่มีความลำเอียง รวมจำนวน ๖๑ คำตอบ

๕.๑.๔.๔ ด้านการติดตามและประเมินผล ประชาชนได้เสนอปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการติดตามและประเมินผล ดังนี้ เทศบาลขาดการประชาสัมพันธ์ ประชาชนขาดองค์ความรู้ในหน้าที่ในหน้าที่ที่เทศบาลแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการต่างๆ ไม่สนใจในการตรวจสอบการทำงานของเทศบาล ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น และข้าราชการประจำจะตรวจสอบยากมาก เพราะมีความชำนาญในเรื่องของการจัดทำเอกสาร รวมจำนวน ๓๘ คำตอบ ส่วนข้อเสนอแนะ มีดังนี้ ทุกภาคส่วนควรมีความจริงจังต่อกัน ในการทำงานร่วมกัน เปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลต่างๆ จะต้องประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง ควรมีเสียงตามสายของเทศบาล จัดโครงการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนให้รู้จัก บทบาท หน้าที่ ของตนเอง ต้องชี้แจงการทำงาน การใช้จ่ายงบประมาณ ให้ประชาชนทราบ และควรให้มีการโยกย้ายข้าราชการฝ่ายประจำ รวมจำนวน ๕๑ คำตอบ

๕.๑.๕ บทสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้แนวทาง ดังนี้

๕.๑.๕.๑ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการตัดสินใจ

ผู้ให้สัมภาษณ์มีแนวทางในการพัฒนาว่า เทศบาลตำบลโนนหวายเปิดโอกาสให้ประชาชนในแต่ละหมู่บ้านเข้ามาเสนอปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาของแต่ละปี รวมถึงการจัดทำงบประมาณ เทศบาลได้เชิญผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น งานกีฬา งานบุญประเพณี และในส่วนของการประเพณีและ

วัฒนธรรมนั้น เทศบาลได้มีการจัดกิจกรรมที่เป็นประเพณีอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการสืบสาน วัฒนธรรมที่มีมาแต่โบราณ และได้มีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น ประเพณีบุญบั้งไฟ สงกรานต์ วันสำคัญทางศาสนา เมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็เชิญผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน มาร่วมแก้ไข ปัญหาพร้อมกับทางเทศบาล ก่อนที่จะทำโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ จะต้องมีการแจ้งให้ประชาชน ได้รับทราบอย่างทั่วถึง รวมทั้งต้องเชิญตัวแทนชุมชนหรือคณะกรรมการชุมชนให้ได้เข้ามามีส่วนร่วม เป็นคณะกรรมการต่างๆ ของแต่ละกิจกรรม ต้องให้ประชาชนรู้ว่าตัวเอง ชุมชนของเขามีปัญหาอะไร โดยให้ประชาชนเป็นผู้หาปัญหา สาเหตุของปัญหา แล้วให้พวกเขาช่วยกันคิด ช่วยกันหาแนวทางว่า จะแก้ไขปัญหาอย่างไร โดยเทศบาลจะเป็นผู้ดูแล และคอยช่วยเหลือ ด้านบุคลากร และด้าน งบประมาณ

๕.๑.๕.๒ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของ เทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการวางแผนการบริหารงาน

ผู้ให้สัมภาษณ์มีแนวทางในการพัฒนาว่า การปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย จะต้องยอมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเป็นส่วนใหญ่ การจัดทำงบประมาณประจำปีเทศบาลจะ มีการออกประชาคมเพื่อรับฟังหรือข้อเสนอแนะของประชาชนเพื่อบรรจุเป็นแผนพัฒนาและนำมา จัดทำงบประมาณในปีนั้น การจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลโนนหวาย ทำได้โดยการออกทำ แผนชุมชนและแผนสามปี โดยให้ประชาชนในชุมชนร่วมแสดงความคิดเห็นต่างๆทั้งด้าน โครงสร้าง พื้นฐาน การศึกษา ประเพณี และวัฒนธรรม การส่งเสริมกลุ่มอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้การพัฒนา องค์กร บุคลากร แล้วทางเทศบาลตำบลโนนหวายก็จะนำปัญหาต่างๆ เหล่านั้นมาพิจารณาเพื่อ วางแผนในการทำงาน เช่น การทำเทศบัญญัติรายจ่ายประจำปีในแต่ละปี เพื่อแก้ไขปัญหาในแต่ละ ด้าน การบริหารงานของเทศบาลที่เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นประชาชนต้องมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม เทศบาลจะมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ให้ประชาชนรับทราบโดยทั่วถึงกัน โดยให้ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภา อสาศสมักรประจำหมู่บ้าน เป็นตัวประสานให้ประชาชนรับทราบของแต่ละหมู่บ้าน เทศบาลจะอำนวยความสะดวกในการจัดงานต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนและที่ประชาชนเดือดร้อน เช่น งานศพ งานบุญประเพณี เทศบาลก็จะมีเงินช่วยเหลือ เมื่อมีการบริหารงานของเทศบาลหรือจัด โครงการต่างๆ ก็จะมีการประชุมร่วมกันทุกกิจกรรม

๕.๑.๕.๓ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของ เทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการร่วมรับผลประโยชน์

ผู้ให้สัมภาษณ์มีแนวทางในการพัฒนาว่า การปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวายมีการ ตั้งคณะกรรมการต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน เทศบาลก็จะจัดงบประมาณค่าตอบแทน เงินรางวัล มีการเชิญประชาชนที่เสียสละเพื่อส่วนรวม มีโครงการมอบโล่เกียรตินิยม และรางวัล จัดทำโครงการไปศึกษาดูงาน ของเจ้าหน้าที่เทศบาล ผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน

อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน มีงบให้ไปดูงาน ทุกปี มีนโยบายจัดพื้นที่พักผ่อนให้ประชาชนแต่ละหมู่บ้าน มีการส่งทีมกีฬาเข้าแข่งขันตลอดทั้งปีประชาชนทุกคนในเขตเทศบาลตำบลโนนหวาย ควรได้รับสิทธินี้เท่าเทียมกัน ตั้งแต่อยู่ในครรภ์ แรกเกิด เด็กปฐมวัย เด็กนักเรียน เยาวชน ประชาชนทั่วไป ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ป่วยเอดส์ บ้าน วัด โรงเรียน ทุกภาคส่วนร่วม ในการเสนอปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหา และความต้องการของแต่ละภาคส่วน จึงจะแก้ไขปัญหามาได้ ตรงจุด บรรลุเป้าหมาย และประชาชนทุกคนทุกวัยได้รับผลประโยชน์สูงสุดที่ยั่งยืน ฝ่ายบริหาร เทศบาล ร่วมกับฝ่ายสภาเทศบาลต้องติดตามประเมินความพึงพอใจในผลประโยชน์หลังจากที่ เทศบาลได้บริหารไปแล้ว ว่าประชาชนได้รับผลประโยชน์ทั่วถึงกันหรือไม่ เพื่อสู่เป้าหมายของการ บริหารการพัฒนาท้องถิ่น คือให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด เทศบาลจะต้องมีความจริงใจที่จะ แก้ไขปัญหาของประชาชน ทำงานเพื่อส่วนรวมไม่มุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตนมากเกินไป

๕.๑.๕.๔ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของ เทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการติดตามและประเมินผล

ผู้ให้สัมภาษณ์มีแนวทางในการพัฒนาว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการติดตาม และประเมินผล ในส่วนของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ได้ดำเนินการจัดตั้งประชาคม ให้มีส่วนร่วม ในการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล และได้จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ข่าวสารในทุก หมู่บ้าน เพื่อประชาชนจะได้รับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง รวมถึงการฝึกอบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับการบริหารงานของเทศบาลและติดตามการเปลี่ยนแปลงของระเบียบต่างๆ อีกทั้งยังได้ จัดสรรงบประมาณในการจัดเวทีประชาคม เพื่อให้มีส่วนร่วมกับเทศบาลตำบลมากขึ้น ทางเทศบาล มีการแต่งตั้งกรรมการติดตามการดำเนินงานของเทศบาล มีทั้งคณะผู้บริหาร สมาชิก ผู้นำหมู่บ้าน ฝ่ายปกครอง รวมทั้งข้าราชการในพื้นที่ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล เข้ามาเป็นกรรมการร่วมตรวจสอบการบริหารงาน ทางเทศบาลจะสอบถามรวบรวมข้อมูลจาก ประชาชน มาจัดกลุ่มแบ่งหมวดประเภท เพื่อเป็นตัวชี้วัดในการติดตามประเมินผลจะได้ตรงตาม ปัญหาอุปสรรคความต้องการของประชาชน ในการที่จะติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน และ การทำงานของทางเทศบาล การที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมในเรื่องนี้ได้ ประชาชนในชุมชนแต่ละ ชุมชน ต้องคัดเลือกคนที่จะเป็นตัวแทนของชุมชนเข้ามา เป็นคณะกรรมการดังกล่าวมี ชุมชนละ ๒ คน เข้ามาเป็นคณะกรรมการร่วมกับทางเทศบาล รวมถึงโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และ โรงเรียนเข้ามาเป็นกรรมการตรวจสอบด้วย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญและประเด็นที่น่าสนใจและสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

๕.๒.๑ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.00$) ที่เป็นเช่นนี้ อภิปรายได้ว่า การบริหารงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาล แต่ประชาชนมักอ้างว่าไม่มีเวลา ต้องทำงานเลี้ยงครอบครัว เพราะประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อารีณามะหะหมัด** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าไม้ อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี (๒๕๕๐)” พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **คณะกรรมการธิการการมีส่วนร่วมของประชาชนวุฒิสภา** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๗๖ : กรณีศึกษาการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการ (CEO) (๒๕๕๘)” พบว่า อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ทั้งนี้สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ค่านิยมร่วม (Shared Value) ทักษะ (Skill) ยุทธศาสตร์ (Strategy) ระบบ (System) โครงสร้าง (Structure) รูปแบบ (Style) และกำลังคน (Staff) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยในแต่ละด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

๕.๒.๑.๑ ด้านการตัดสินใจ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการตัดสินใจ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.21$) ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า การบริหารงานของเทศบาลตำบลโนนหวายยอมรับฟังการเสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่างๆ ของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ของ **คล้าย กลางแม** นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย และ **ไกรศักดิ์ ข่อยุ่น** รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย ได้ให้สัมภาษณ์ว่า เทศบาลตำบลโนนหวายเปิดโอกาสให้ประชาชนในแต่ละหมู่บ้านเข้ามาเสนอปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาของแต่ละปี รวมถึงการจัดทำงบประมาณ เทศบาลได้เชิญผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น งานกีฬา งานบุญประเพณี และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **ภักจิรา ปกป้อง** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การประเมินผลการ

บริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ศึกษาเฉพาะกรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร (๒๕๔๖)” พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง

๕.๒.๑.๒ ด้านการวางแผนการบริหารงาน ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการวางแผนการบริหารงาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.04$) ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การบริหารงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย ที่เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นจะต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกกิจกรรม เทศบาลมีการประชาสัมพันธ์ ข้อมูล ข่าวสาร ให้ประชาชนรับทราบโดยทั่วถึงกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ของ **รัฐศาสตร์ สาพรหม** เลขาธิการสภาเทศบาลตำบลโนนหวาย **ไกรศักดิ์ ช้อย่น** รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย และ **ทวี ทองทา** ปลัดเทศบาลตำบลโนนหวาย ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การบริหารงานของเทศบาลที่เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นประชาชนต้องมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม เทศบาลจะมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ให้ประชาชนรับทราบโดยทั่วถึงกัน โดยให้ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภา อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน เป็นตัวประสานให้ประชาชนรับทราบของแต่ละหมู่บ้าน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **สำรอง บำเพ็ญ** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ (๒๕๔๘)” ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสภาท้องถิ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับปานกลาง

๕.๒.๑.๓ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}= 2.90$) ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า เทศบาลตำบลโนนหวายทำงานด้วยความเสียสละ จริใจต่อประชาชน จัดสรรผลประโยชน์โดยเท่าเทียมกัน และทั่วถึงกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ของ **พิสมัย คำมูล** ประธานสภาเทศบาลตำบลโนนหวาย **ทวี ทองทา** ปลัดเทศบาลตำบลโนนหวาย และ **รัฐศาสตร์ สาพรหม** เลขาธิการสภาเทศบาลตำบลโนนหวาย ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ประชาชนทุกคนในเขตเทศบาลตำบลโนนหวาย ควรได้รับสิทธิเท่าเทียมกัน และประชาชนทุกคนทุกวัยได้รับผลประโยชน์สูงสุดเท่าเทียมกัน เทศบาลจะต้องมีความจริงใจที่จะแก้ไขปัญหาของประชาชน ทำงานเพื่อส่วนรวมไม่มุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตนมากเกินไป และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **อารีณา มะหะหมัด** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าไม้ อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี (๒๕๕๐)” พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของ

เทศบาลในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง

๕.๒.๑.๔ ด้านการติดตามและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการติดตามและประเมินผล โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๘๕$) ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า เทศบาลตำบลโนนหวายมีการจัดเวทีประชาคม ชี้แจงการดำเนินงานของเทศบาล มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้ประชาชนรับทราบ และตั้งคณะกรรมการเข้ามาร่วมตรวจสอบการทำงานของเทศบาล ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ของ **คล้าย กลางแม** นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย **รัฐศาสตร์ สาพรหม** เลขานุการสภาเทศบาลตำบลโนนหวาย และ **พิสมัย คำมูล** ประธานสภาเทศบาลตำบลโนนหวาย ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการติดตามและประเมินผล ได้ดำเนินการจัดตั้งประชาคม ให้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล และได้จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ข่าวสารในทุกหมู่บ้านเพื่อประชาชนจะได้รับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง ทางเทศบาลมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามการดำเนินงานของเทศบาล เพื่อเข้ามาเป็นกรรมการร่วมตรวจสอบการบริหารงานร่วมกับเทศบาล และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **สุริยัน ปันชัย** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ชะนิ้ง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน (๒๕๕๒)” พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ชะนิ้ง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล โดยภาพรวมรวม อยู่ในระดับปานกลาง

๕.๒.๒ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๕.๒.๒.๑ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า รัฐบาลมีนโยบายพัฒนาส่งเสริมบทบาทของสตรีการสร้างภาวะผู้นำของสตรี และการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ ทั้งนี้รัฐบาลมุ่งเน้นที่จำทำงานร่วมกับองค์กรสตรีตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับประเทศ เพื่อให้โอกาสสตรีในทุกพื้นที่ ทุกชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา สร้างสรรค์พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงทำให้เพศชาย และเพศหญิง มีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ภาวิณี โพธิ์มัน** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล :

ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ (๒๕๔๓)” ผลการศึกษาพบว่า : ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบที่แตกต่างกัน โดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการมากกว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่ง ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ การดำรงตำแหน่ง ที่สำคัญ หรือการเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน การเข้าเป็นสมาชิกในองค์กรหรือกลุ่มจัดตั้งในชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

๕.๒.๒.๒ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวายในทุกด้าน ไม่ได้จำกัดช่วงอายุ เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกเพศทุกวัยเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระจรรุญ ธีรปญโญ (เวฬุวาปี) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ (๒๕๕๒)” ผลการวิจัยพบว่า ผลเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่างต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

๕.๒.๒.๓ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ได้รับความรู้และมีประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตที่ไม่เหมือนกัน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจึงมีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณข ป้อมเป็น ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ (๒๕๕๐)”พบว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ในภาพรวม อยู่ในระดับน้อย สำหรับการเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีสถานภาพต่างกันในการบริหารงานของเทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลห้วยดง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ส่วนประชาชนที่มี อายุ การศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่อาศัย

อยู่ในชุมชน และอาชีพที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหัวดง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๕.๒.๒.๔ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน ย่อมมีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน และมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานที่แตกต่างกันออกไป ทำให้ประชาชนอ้างว่าไม่มีเวลา ต้องทำงานเลี้ยงครอบครัวตามอาชีพของตน จึงทำให้การมีส่วนร่วมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ดำเกิง ลักษณะโยธิน** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครลำปาง (๒๕๕๐)” การทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับทางแก้ไข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครลำปาง จังหวัดลำปาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

๑. ด้านการตัดสินใจ เทศบาลควรประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้ประชาชนเข้าใจในการทำกิจกรรมร่วมกัน ควรสนับสนุนด้านการกีฬาและบุญประเพณีให้มากกว่านี้ ให้ผู้นำหมู่บ้านได้นำปัญหาหรือความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ได้เข้าร่วมกับเทศบาล และต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมภาคประชาชนให้เข้ามาร่วมเสนอโครงการแผนงานกิจกรรมต่างๆ

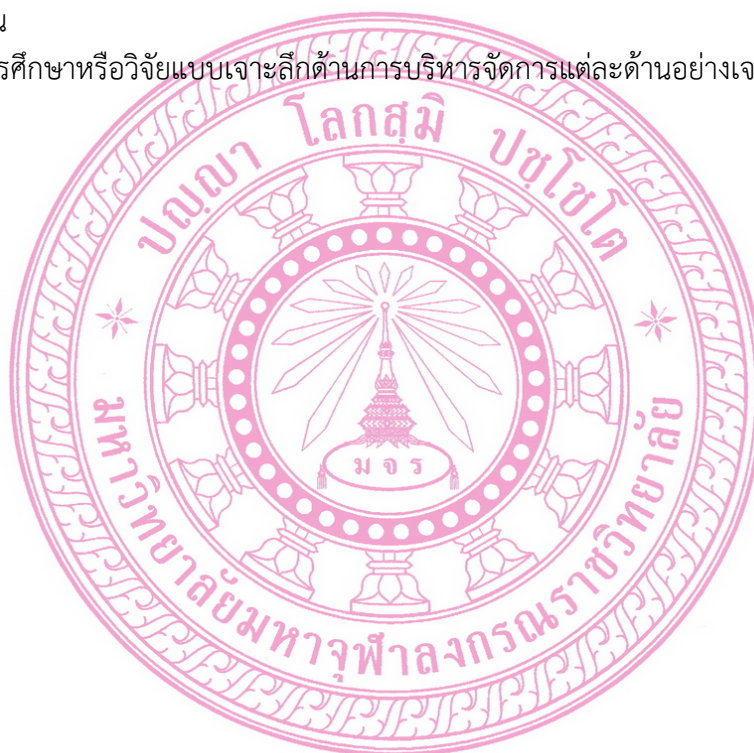
๒. ด้านการวางแผนการบริหารงาน เทศบาลควรส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาทในการเป็นตัวแทนประชาสัมพันธ์ ข้อมูล ข่าวสาร ร่วมกับเทศบาล ขอความร่วมมือให้ประชาชนสนใจในการเข้าร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับเทศบาล เวลาจะทำอะไรขอให้เทศบาลลงประชามติกับประชาชนแต่ละหมู่บ้าน

๓. ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ เทศบาลควรจะต้องแก้ไขเรื่องไฟฟ้าริมถนนทางเข้าหมู่บ้านเพื่อความสะดวกในการเดินทางในเวลากลางคืน ควรจัดให้แต่ละหมู่บ้านมีสถานที่พักผ่อนและออกกำลังกาย ต้องบริการประชาชนให้ทั่วถึง สะดวก รวดเร็ว ทันใจ และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อ จัดจ้าง วัสดุอุปกรณ์ ร่วมกับเทศบาล

๔. ด้านการติดตามและประเมินผล เทศบาลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้ข้อมูล ข่าวสารรับทราบรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม จะต้องประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง ควรมีเสียงตามสายของเทศบาล จัดโครงการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนให้รู้จัก บทบาท หน้าที่ ของตนเอง ต้องให้ประชาชนเข้ามาร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนการบริหารของเทศบาล

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาล ในเขตเทศบาลอื่นหรือจากท้องถิ่นอื่นๆ เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่กว้างขวาง และใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
๒. ควรศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน เพื่อจะได้ทราบระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเทศบาลว่าอยู่ในระดับใด
๓. ควรศึกษาความสัมพันธ์หลักพุทธธรรมกับหลักการปฏิบัติงาน ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน
๔. ควรศึกษาหรือวิจัยแบบเจาะลึกด้านการบริหารจัดการแต่ละด้านอย่างเจาะจง

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

(๑) หนังสือ

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๒๗.

โกวิท พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๕๒.

จำลอง เงินดี. เอกสารคำสอนวิชาจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๔.

ชม ภูมิภาค. การศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม. กรุงเทพมหานคร : สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย, ๒๕๒๖.

ชาญชัย แสวงศักดิ์. กฎหมายปกครอง. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, ๒๕๔๒.

ชูวงศ์ ฉายะบุตร. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๓๙.

ณดา จันทร์สม. ธรรมชาติกับการกระจายอำนาจ. กรุงเทพมหานคร : คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๘.

ดารณี จุนเจริญวงศ์. การจัดการความรู้. ชลบุรี : สำนักงาน ป้องกันควบคุมโรคที่ ๓ จังหวัด ชลบุรี กลุ่มส่งเสริมสนับสนุนวิชาการ, ถ่ายเอกสาร, ๒๕๔๘.

ดวงจิต แก้วอุบล. การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. สงขลา : สถาบันราชภัฏสงขลา, ๒๕๔๒.

ดิน ปรัชญพฤทธิ์. การบริหารการพัฒนา: ความหมายเนื้อหาแนวทางและปัญหา. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

_____ .ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมพฤติกรรมในองค์การหน่วยที่ ๒. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๓.

เต็มศักดิ์ ทองอินทร์. ความรู้เบื้องต้นทางการบริหารรัฐกิจ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

ธีระพล อรุณะกลีกร (บรรณาธิการ). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีพ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๒.

ธงชัย สันติวงษ์. ทฤษฎีการจูงใจ. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชจำกัด, ๒๕๔๓.

_____ .การบริหารงานบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗.

_____ .หลักการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗.

นพมาศ ธีระเวคิน. จิตวิทยาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๙.

นิภา แก้วศรีงาม. จิตวิทยาองค์การ. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาจิตวิทยาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๗.

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การพิมพ์, ๒๕๒๙.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน.

กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภารพิมพ์, ๒๕๔๗.

นันทวัฒน์ บรมานันท์. การปกครองส่วนท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, ๒๕๕๒.

บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี. รายงานการวิจัย “ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล”. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๔.

บุญเรียง ขจรศิลป์. วิธีวิจัยการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : พิชายพริ้นตัง, ๒๕๓๔.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ . การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๔.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. ทศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. พิมพ์ครั้งที่ ๒.

กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๖.

ปัญญา ฉายะจินดาวงศ์ และรัชนี้ ภูตระกูล. ธรรมาภิบาล กับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๙.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : แพร์พิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล, ๒๕๓๒.

_____. จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์ดีจำกัด, ๒๕๓๕.

_____. จิตวิทยาอุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, ๒๕๔๘.

พิเชษฐ์ วงศ์เกียรติ์ขจร, แนวคิด ยุทธศาสตร์ การบริหารการพัฒนาองค์กรปกครองท้องถิ่น (อปท) ในยุคโลกาภิวัตน์, กรุงเทพมหานคร : ปัญญาชน, ๒๕๕๒.

เทพพนม เมืองแมน และสรวง สุวรรณ. พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๙.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์. นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาในปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภารพิมพ์, ๒๕๒๗.

_____. พุทธวิธีในการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

พะยอม วงศ์สารศรี. การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร : คณะวิทยาการจัดการสถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๒.

พรรณราย ทรัพย์ะประภา. จิตวิทยาอุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๙.

พุทธทาสภิกขุ. คู่มือมนุษย์ (ฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๓.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). พุทธธรรม. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

_____. การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม, ๒๕๔๓.

พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคล). หลักธรรมาภิบาลและประมุขศิลป์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ชัยมงคลพริ้นตัง, ๒๕๔๘.

มุกดา ศรียงค์ และชนิษฐา วิเศษสาธ. จิตวิทยาอุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, ๒๕๒๙.

ยุค ศรีอาริยะ. โลกาภีพัฒนกับ Good Governance ในธรรมาภิบาลกับคอร์รัปชันในสังคม.

กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิถีธรรมศรัทธา, ๒๕๔๖.

ยอดชาย ทองไธยนันท์. เทคนิคการจูงใจให้ทำงาน. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์, ๒๕๒๖.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด

นิติบุคคลไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๔๖.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมสังคมวิทยาอังกฤษ-ไทย. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น, ๒๕๔๖.

..... . พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร :

บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด, ๒๕๔๖.

ลัดดา กิตติวิภาค. ความคิดเห็นทางสังคมเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : แสงจันทร์การพิมพ์, ๒๕๒๕.

วิภาส ทองสุทธิ. การบริหารจัดการที่ดี. กรุงเทพฯ : อินทภาษา, ๒๕๕๑.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. ทฤษฎีองค์การ : ฉบับมาตรฐาน. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, ๒๕๔๕.

..... . พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพมหานคร : ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์, ๒๕๔๒.

สุชา จันทรเฒ และสุรางค์ จันทรเฒ. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๐.

..... . จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : แพร์พิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล, ๒๕๒๐.

สุพัตรา สุภาพ. สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ ๒๒. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕.

สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไพบูลย์สำราญภูมิ, ๒๕๒๑.

สมคิด บางโม. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดีจำกัด, ๒๕๔๐.

สุนันทา เลานันท์. การพัฒนาองค์การ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, ๒๕๓๑.

โสภา ชูพิกุลชัย. การศึกษารูปแบบของชุมชนที่พึงปรารถนาของผู้อาศัยในชุมชนแออัดในเขต กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร : สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๓๔.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. “การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี”. ในเอกสารประกอบการประชุมประจำปีระหว่างส่วนราชการกับสำนักงานข้าราชการพลเรือน. นนทบุรี : สำนักงาน, ๒๕๔๒.

สำนักงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัย. รายงานการสำรวจสถานะความรู้เกี่ยวกับธุรกิจชุมชน.

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๓๙.

สถาบันพระปกเกล้า. ทศวรรษ : ตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. กรุงเทพมหานคร : บริษัทศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์ จำกัด, ๒๕๔๙.

สถาบันพระปกเกล้า. เทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชนและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง.

กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัยและพัฒนาสถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๐.

สำนักมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ. กรุงเทพมหานคร : เอส.อาร์. พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์, ๒๕๔๕.

อรุณ รักธรรม. การพัฒนาองค์การ : แนวคิดและการประยุกต์ใช้ในระบบสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๖.

อคิน ระพีพัฒน์. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย.

นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗.

อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง. คำบรรยายลักษณะวิชาทฤษฎีและการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร :

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๒.

เอกสารประกอบการประชุม. การมีส่วนร่วมของประชาชน. กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงาน

ปลัดกระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๔๙.

อุทัย หิรัญโต. สังคมวิทยาประยุกต์. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๙.

(๒) บทความ

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์. “การมีส่วนร่วมของประชาชน”. วารสารพัฒนาชุมชน ๒. ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๕

(กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑) : ๒๔-๒๕.

เปรม ตินสุลนันท. “จริยธรรมการบริหารภาครัฐ”. มติชน. (๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๘) : ๒.

สมหมาย ปฐมวิชัยวัฒน์. “หลักการปกครองที่ดี (Good Governance) กับสถานะแวดล้อมของระบบ

ควบคุมภายใน”. วารสารนักบริหาร. ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๔๓) :

๕๑.

เสนีย์ คำสุข. “ธรรมรัฐ”. วารสารนักบริหาร. ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๔๓) : ๕๘.

เทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ. “ธรรมรัฐในการบริหารองค์กร”. วารสารนักบริหาร. ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๓

(กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๔๓) : ๑๒-๑๕.

ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ. “การบริหารและการจัดการภาครัฐและภาคเอกชนที่ดี”. ม.ป.ท.. ม.ป.ป..

(อัตสำเนา).

สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปราชการ. “ความเป็นมาของแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมือง

และสังคมที่ดี”. <http://www.ocsc.go.th>, (๑๐ Aug ๒๐๐๗).

(๓) วิทยานิพนธ์

คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนวุฒิสภา. “ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๗๖ : กรณีศึกษาการบริหาร

จังหวัดแบบบูรณาการ (CEO)”. รายงานการวิจัย. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, ๒๕๔๘.

เจษฎา สอนแก้ว. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารงานของ

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยอ้ออำเภอคลองขลุงจังหวัดแพร่”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา

บัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, ๒๕๕๐.

จิรศักดิ์ สีใจเจริญ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน”. การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตร

มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๓.

ณิสรา บุญเฉลิม. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมะขุนหวาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่”. **การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖.

คำเกิง ลักษณะโยธิน. “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครลำปาง”. **การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๒.

นิมิตร สุขแยง. “การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่คำ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่”. **การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๙.

ธวัชชัย เมฆกระจาย. “การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายจัดเก็บค่าผ่านทางทางพิเศษแห่งประเทศไทย”. **วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๔๗.

บุญตึง อุ่นแก้ว. “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนของคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการ พัฒนาชนบทระดับตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๓๗.

ประสงค์ โพธิ์เนียม. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการบริหารงานของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด”. **การค้นคว้าแบบอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๐.

พวงทอง โยธาใหญ่. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่”. **การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕.

พระจรรณ ชีรปัญญา (เวฬุวาปี). “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล (จักร์แต). “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่จังหวัดแพร่”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

พระมหาทองมี สุทธิจิตโต (สะพานหล้า). “การปฏิบัติงานของพนักงานการไฟฟ้านครหลวงตามหลักอิทธิบาท ๔ : กรณีศึกษา การไฟฟ้านครหลวง เขตวัดเลียบ กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

ภาวิณี โพธิ์มัน. “รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๓.

ภักจิรา ปกป้อง. “การประเมินผลการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนศึกษาเฉพาะกรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคำชะโนด จังหวัดยโสธร”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๖.

ยุพาพร รูปงาม. การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงานงบประมาณในการปฏิรูประบบราชการ. **ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๕.

วรจิตร หนองแก. “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในจังหวัดขอนแก่น”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐.

วัชรีย์ ศรีวิชัย. “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของเทศบาลตำบลในอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง”, **ปริญญานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๓.

สุภัทรมาศ จริยเวชวัฒนา. “การบริหารการจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านฉาง”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๑.

สุริยัน ปั่นชัย. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน”. **ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, ๒๕๕๒.

สำรอง บำเพ็ญ. “การมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ”. **ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๘.

สถาบันวิจัยและพัฒนา. “ผลการประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจและกำกับดูแลตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”. **รายงานการวิจัย**. สถาบันวิจัยและพัฒนา : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๗.

สุภารัตน์ พุทธรักษา. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดชลบุรี”. **วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๙.

สิริพัฒน์ ลาภจิตร. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอวารินชำราบจังหวัดอุบลราชธานี”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

อรนุช ป้อมเป็น. “ บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหัวดง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, ๒๕๕๐.

อารีณา มะหะหมัด. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลท่าไม้ อำเภอน้ำมะกา จังหวัดกาญจนบุรี”. **รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.

เอกสิทธิ์ สุทธิศาสนกุล. “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดกาญจนบุรี”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๕.

(๔) สัมภาษณ์

สัมภาษณ์ นายคล้าย กลางแม, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๖.

สัมภาษณ์ นายไกรศักดิ์ ช้อย่น, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๖.

สัมภาษณ์ ว่าที่ร้อยตรีทวี ทองทา, ปลัดเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๖.

สัมภาษณ์ นางพิสมัย คำมูล, ประธานสภาเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๖.

สัมภาษณ์ นายรัฐศาสตร์ สาพรหม, เลขานุการสภาเทศบาลตำบลโนนหวาย, ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๖.

(๕) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ทฤษฎีวงจรเต็มมิง, [ออนไลน์] แหล่งที่มา :

<https://sites.google.com/a/ttc.ac.th/tuktang/xngkhkar-wichachiph/pdca>,
[๑๐ มีนาคม ๒๕๕๖].

สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. PDCA. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

[http://youth.ftpi.or.th/index.php?option=com_content&task=view&id=๓๗
&Itemid=๔๒](http://youth.ftpi.or.th/index.php?option=com_content&task=view&id=๓๗&Itemid=๔๒), [๑๐ มีนาคม ๒๕๕๖].

๒. ภาษาอังกฤษ

Benjamin B. Wolman. **Motivation and Personality**. NewYork : McGraw-Hill, 1976.

Chester I. Barnard. **The Function of Executive**. Massachusettes : Harvard University, 1970.

Cohen. John M.. and Up Hoff Norman T.. “Participation’s Place in Rural Development: seeking Clarity though Specificity”. **World Development**. New York : Mc Grew - Hill. 1980.

Fled M.P. Man. **Psychology in the Industrial Environment**. London : Butterworth and Co.. Ltd., 1971.

- F. Herzberg, et. al.. **Job Attitude : Review of Research and Opinion**. Pittsburgh : Psychological Series of Pittsburgh, 1957.
- J.W. Getzels. **Creativity and Intelligence : Exploration with Gifted Students**. New York : Wiley, 1957.
- Jacob W. Getzels and Egon G. Guba. "Social Behavior and the Administrative Process". **School Review**, Vol. 65, 1973.
- John W. Best. **Research in Education**. New Leasey : Prentice-Hall, 1981.
- Hurlock E.. **Adolescent Development**. New York : McGraw-Hill Book, 1996.
- Luthans Freeman. **Organization Behavioral**. 7th ed.. Singapore : McGraw-Hill, 1995.
- Mary L. Good. **Integrating the Individual and the Organization**. New York : Wiley, 2006.
- Max Weber. **The Theory of Social and Economic Organization**. New York : The Free Press and Falcon's Win Press, 1974.
- Remmers. H.H.. H.L. Gage and J. Francis Rummel. **Practical Introduction to Measurement and Evaluation**. 2nd ed.. New York : Harper & Row, 1965.
- Wit Daniel. **A Comparative Survey of Local Government and Administration**. Bangkok : Prachandra Printing Press, 1961.
- William W. Reeder. **Leadership Development in a Mormon Community**. New York : Wiley, 1968.

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย
อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

.....

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โปรดตอบแบบสอบถามตามความเห็นของท่านอย่างแท้จริงให้ครบถ้วนทุกข้อคำถาม คำตอบของท่านผู้วิจัยจะรักษาไว้เป็นความลับและจะไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของท่าน หรือหน่วยงานที่ท่านรับผิดชอบ เนื่องจากผู้วิจัยจะนำคำตอบของท่านไปวิเคราะห์ในภาพรวมเท่านั้น

๒. แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open ended)

*****

ขอเจริญพรขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

พระมหาสมศักดิ์ สติสมปนโน (สีนนา)

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวน ๔ ข้อ
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

๑.เพศ

☐

ชาย

☐

หญิง

๒.อายุ

☐

๑๘ - ๒๕ ปี

☐

๒๖ - ๓๐ ปี

☐

๓๑ - ๓๕ ปี

☐

๓๖ - ๔๐ ปี

☐

๔๑ ปีขึ้นไป

๓.การศึกษา

☐

ต่ำกว่าปริญญาตรี

☐

ปริญญาตรี

☐

สูงกว่าปริญญาตรี

๔.อาชีพ

☐

เกษตรกร

☐

ค้าขายหรือประกอบอาชีพส่วนตัว

☐

รับจ้างทั่วไป

☐

ข้าราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบล
โนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

ข้อ ที่	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของ เทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	ด้านการตัดสินใจ					
๑	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาต่างๆ ในหมู่บ้าน หรือชุมชนเพื่อจัดลำดับความสำคัญของการแก้ไข ปัญหาในชุมชนร่วมกับเทศบาล					
๒	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เช่น งานกีฬา งานบุญประเพณี กับเทศบาล					
๓	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่บ้านท่านมีส่วนร่วมในการ แก้ไขปัญหของหมู่บ้าน					
๔	ท่านเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจการเสนอโครงการ แผนงานกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเทศบาล					
๕	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางในการพัฒนา หมู่บ้านร่วมกับเทศบาล					
	ด้านการวางแผนการบริหารงาน					
๖	ท่านมีส่วนช่วยเหลือด้วยทรัพยากร ออกแรงงาน ออกวัสดุ ในกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเทศบาล					
๗	ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการ ปฏิบัติงานร่วมกับเทศบาล					
๘	ท่านเป็นตัวแทนในการประชาสัมพันธ์ในชุมชน ร่วมกับเทศบาล					

ข้อ ที่	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงาน ของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
๙	ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตาม แผนงานหรือโครงการต่างๆร่วมกับเทศบาล					
๑๐	ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมเมื่อมีการบริหารงาน ด้านกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ กับเทศบาล					
	ด้านการร่วมรับผลประโยชน์					
๑๑	ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ เช่น ค่าตอบแทนหรือเงินรางวัลจากเทศบาล					
๑๒	ท่านได้ไปทัศนศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ กับ เทศบาล					
๑๓	ท่านได้มีส่วนร่วมในการรับงานจ้างเหมา จัดซื้อวัสดุ ในโครงการที่เทศบาลจัดขึ้น					
๑๔	ท่านได้รับความสะดวกสบายในเส้นทางจราจรที่ เทศบาลได้ปรับปรุง					
๑๕	เทศบาลมีการจัดสรรพื้นที่พักผ่อนให้กับประชาชน และส่งเสริมด้านกีฬาในหมู่บ้านของท่าน					
	ด้านการติดตามและประเมินผล					
๑๖	ท่านได้เข้าร่วมติดตามและประเมินผลการ ดำเนินงานของเทศบาล					
๑๗	ท่านรับทราบรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม หรือ โครงการที่เทศบาลจัดขึ้น					
๑๘	ท่านได้เข้าร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตาม แผนการบริหารของเทศบาล					
๑๙	ท่านได้เข้าร่วมการตรวจสอบด้านการเงินของ เทศบาล					
๒๐	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามความชัดเจนของการ บริหารงานของเทศบาลมีความโปร่งใสตรวจสอบได้					

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open - ended)

๑. ด้านการตัดสินใจ

ปัญหา และอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

๒. ด้านการวางแผนการบริหารงาน

ปัญหา และอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

๓. ด้านการร่วมรับผลประโยชน์

ปัญหา และอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

๔. ด้านการติดตามและประเมินผล

ปัญหา และอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

*****

ขอเจริญพรขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ
 พระมหาสมศักดิ์ สติสมปนโน (สีนนา)
 นิสิตปริญญาโท หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย

อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

*****

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....

วัน / เดือน / ปี ที่ให้สัมภาษณ์...../...../.....

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

๑. ท่านมีแนวทางในการพัฒนา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการตัดสินใจ อย่างไร

.....

.....

.....

๒. ท่านมีแนวทางในการพัฒนา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการวางแผนการบริหารงาน อย่างไร

.....

.....

.....

๓. ท่านมีแนวทางในการพัฒนา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบล
โนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการรับผลประโยชน์ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

๔. ท่านมีแนวทางในการพัฒนา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบล
โนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการติดตามและประเมินผล อย่างไร

.....

.....

.....

.....

*****

ขอเจริญพรขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ
พระมหาสมศักดิ์ สติสมบุนโน (สินนา)
นิสิตปริญญาโท หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- ๑) พระมหาสำราญ กมมสุทฺธโธ,ดร. Ph.D.(English)
 ตำแหน่ง หัวหน้าสาขาวิชารัฐศาสตร์
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ วิทยาเขตขอนแก่น
- ๒) ผศ.ดร.สุวิน ทองปั้น Ph.D.(Philosophy)
 ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ วิทยาเขตขอนแก่น
- ๓) ดร.อุตร จันทวัน พธ.ด (พระพุทธศาสนา)
 ตำแหน่ง อาจารย์พิเศษ
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ วิทยาเขตขอนแก่น
- ๔) อาจารย์นิเทศ สนั่นนารี M.A. (political science)
 ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักวิชาการ
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ วิทยาเขตขอนแก่น
- ๕) นายสุภกิจ รติวิทย์ทรกุล รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์)
 ตำแหน่ง หัวหน้ากองสาธารณสุข
 สถานที่ทำงาน เทศบาลตำบลโนนหวาย

ตารางการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC)

ข้อ ที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ / คนที่					รวม	IOC	ประเมินผล
		๑	๒	๓	๔	๕			
	ด้านการตัดสินใจ								
๑	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ต่างๆ ในหมู่บ้านหรือชุมชนเพื่อ จัดลำดับความสำคัญของการแก้ไข ปัญหาในชุมชนร่วมกับเทศบาล	+	+	+	+	+	๕	๑	นำไปใช้ได้
๒	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือ โครงการต่างๆ เช่น งานกีฬา งาน บุญประเพณี กับเทศบาล	+	+	+	+	+	๕	๑	นำไปใช้ได้
๓	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่บ้านท่านมี ส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของ หมู่บ้าน	+	+	+	+	+	๕	๑	นำไปใช้ได้
๔	ท่านเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจการ เสนอโครงการแผนงานกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเทศบาล	+	+	+	+	+	๕	๑	นำไปใช้ได้
๕	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางใน การพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับเทศบาล	+	+	+	+	+	๕	๑	นำไปใช้ได้
	ด้านการวางแผนการบริหารงาน								
๖	ท่านมีส่วนช่วยเหลือด้วยทรัพยากร ออกแรงงาน ออกวัสดุ ในกิจกรรม ต่างๆ ร่วมกับเทศบาล	+	+	+	+	+	๕	๑	นำไปใช้ได้
๗	ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติงานร่วมกับเทศบาล	+	+	+	+	+	๕	๑	นำไปใช้ได้
๘	ท่านเป็นตัวแทนในการประชาสัมพันธ์ ในชุมชนร่วมกับเทศบาล	+	+	+	+	+	๕	๑	นำไปใช้ได้
๙	ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการ ดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการ ต่างๆร่วมกับเทศบาล	+	+	+	+	+	๕	๑	นำไปใช้ได้
๑๐	ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมเมื่อมีการ บริหารงานด้านกิจกรรมหรือโครงการ ต่างๆ กับเทศบาล	+	+	+	+	+	๕	๑	นำไปใช้ได้

ข้อ ที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ / คนที่					รวม	IOC	ประเมินผล
		๑	๒	๓	๔	๕			
	ด้านการร่วมรับผลประโยชน์								
๑๑	ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ เช่น ค่าตอบแทนหรือเงินรางวัลจากเทศบาล	+	+	+	+	+	๕	๑	นำไปใช้ได้
๑๒	ท่านได้ไปทัศนศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ กับเทศบาล	+	+	+	+	+	๕	๑	นำไปใช้ได้
๑๓	ท่านได้มีส่วนร่วมในการรับงานจ้างเหมา จัดซื้อวัสดุ ในโครงการที่เทศบาลจัดขึ้น	+	+	+	+	๐	๔	.๘	นำไปใช้ได้
๑๔	ท่านได้รับความสะดวกสบายในเส้นทางจราจรที่เทศบาลได้ปรับปรุง	+	+	+	+	+	๕	๑	นำไปใช้ได้
๑๕	เทศบาลมีการจัดสรรพื้นที่พักผ่อนให้กับประชาชนและส่งเสริมด้านกีฬาในหมู่บ้านของท่าน	+	+	+	+	+	๕	๑	นำไปใช้ได้
	ด้านการติดตามและประเมินผล								
๑๖	ท่านได้เข้าร่วมติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาล	+	+	+	+	+	๕	๑	นำไปใช้ได้
๑๗	ท่านรับทราบรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม หรือโครงการที่เทศบาลจัดขึ้น	+	+	+	+	+	๕	๑	นำไปใช้ได้
๑๘	ท่านได้เข้าร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนการบริหารของเทศบาล	+	+	+	+	+	๕	๑	นำไปใช้ได้
๑๙	ท่านได้เข้าร่วมการตรวจสอบด้านการเงินของเทศบาล	+	+	+	+	+	๕	๑	นำไปใช้ได้
๒๐	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามความชัดเจนของการบริหารงานของเทศบาลมีความโปร่งใสตรวจสอบได้	+	+	+	+	๐	๔	.๘	นำไปใช้ได้

ตารางการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์ (IOC)

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ / คนที่					รวม	IOC	แปลผล
		๑	๒	๓	๔	๕			
๑	ท่านมีแนวทางในการพัฒนา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล ด้านการตัดสินใจ อย่างไร	+	+	+	+	+	๕	๑	ใช้ได้
๒	ท่านมีแนวทางในการพัฒนา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล ด้านการวางแผนการบริหารงาน อย่างไร	+	+	+	+	+	๕	๑	ใช้ได้
๓	ท่านมีแนวทางในการพัฒนา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ อย่างไร	+	+	+	+	+	๕	๑	ใช้ได้
๔	ท่านมีแนวทางในการพัฒนา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล ด้านการติดตามและประเมินผล อย่างไร	+	+	+	+	+	๕	๑	ใช้ได้

ภาคผนวก ง
ตารางสรุปค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม

ตารางสรุปค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	65.4000	149.1448	.6027	.9409
A2	65.3667	147.0678	.7235	.9391
A3	65.6667	150.6437	.5724	.9414
A4	65.5333	146.0506	.6320	.9405
A5	65.4000	145.8345	.6703	.9398
B1	65.5333	148.8092	.6540	.9402
B2	65.6667	149.6092	.6290	.9406
B3	65.7667	141.3575	.8237	.9370
B4	65.8667	148.1885	.6379	.9404
B5	65.7000	141.1138	.8674	.9363
C1	66.2000	146.8552	.6403	.9403
C2	66.1333	148.3954	.5475	.9419
C3	66.2667	151.7885	.5169	.9421
C4	65.7000	150.5621	.5122	.9423
C5	65.3667	146.1713	.6958	.9394
D1	65.8000	145.6828	.6605	.9400
D2	65.9333	144.1333	.7468	.9385
D3	66.0000	140.2759	.7643	.9381
D4	66.1000	149.5414	.4885	.9430
D5	66.0333	143.7575	.6755	.9398

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0   N of Items = 20
Alpha = .9429

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัย
และหนังสือขออนุญาตแจกและเก็บแบบสอบถามงานวิจัยและแบบสัมภาษณ์

ที่ ศธ.๖๑๒๓.๔/๑๐๑๑

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น ๓๐ หมู่ ๑ ตำบลโคกสี
อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทรศัพท์. ๐-๔๓๒๘-๓๕๔๗
โทรสาร. ๐-๔๓๒๘-๓๓๙๙

๒ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัย

เรียน พระมหาสำราญ กम्मสุโท,ดร.

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระมหาสมศักดิ์ สติสมปนโน รหัสประจำตัว ๕๕๐๕๔๐๕๒๐๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชา ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต
ขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล
ตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี” โดยมีคณะกรรมการควบคุม ดังนี้ คือ ๑) ผศ.ดร.ชาญ
ชัย ฮวดศรี ๒) ดร.ปัญญา คล้ายเดช

เพื่อให้งานวิทยานิพนธ์ของนิสิตมีคุณภาพด้านวิชาการและถูกต้องตามหลักการวิจัย
ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถและมีความ
เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัย จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
ตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัยของนิสิตท่านนี้ด้วย

ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอ
อนุโมทนามา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระครูสุตธรรมภาณี)

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
กรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

๕ - ๘ - ๕๖

สนง.ศูนย์บัณฑิตศึกษา โทร.๐๔๓-๒๘๓-๕๔๗ ต่อ ๑๑๖
พระมหาพิสิฐ วิสิษฐบุญญา - จนท.ประสานงาน - ๐๘๕๕-๗

ที่ ศธ.๖๑๒๓.๔/๑๐๑๑

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น ๓๐ หมู่ ๑ ตำบลโคกสี
อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทรศัพท์. ๐-๔๓๒๘-๓๕๕๗
โทรสาร. ๐-๔๓๒๘-๓๓๙๙

๒ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัย

เจริญพร ผศ.ดร.สุวิน ทองปั้น

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระมหาสมศักดิ์ สติสมปนโน รหัสประจำตัว ๕๕๐๕๔๐๕๒๐๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชา ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต
ขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล
ตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี” โดยมีคณะกรรมการควบคุม ดังนี้ คือ ๑) ผศ.ดร.ชาญ
ชัย ฮวดศรี ๒) ดร.ปัญญา คล้ายเดช

เพื่อให้งานวิทยานิพนธ์ของนิสิตมีคุณภาพด้านวิชาการและถูกต้องตามหลักการวิจัย
ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถและมีความ
เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัย จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเป็น
ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัยของนิสิตท่านนี้ด้วย

ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอ
อนุโมทนา มา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระครูสุตธรรมภาณี)

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
กรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

ตรวจแล้วลงนามในตราได้

(๑๘.๓.๕๖ สุวิน ทองปั้น)

1๘.๓.๕๖

สนง.ศูนย์บัณฑิตศึกษา โทร.๐๔๓-๒๘๓-๕๕๗ ต่อ ๑๑๖
พระมหาพิสิฐ วิสิษฐบุญไธย - จนท.ประสานงาน - ๐๘๕-๗

ที่ ศธ.๖๑๒๓.๔/๑๐๑๑

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น ๓๐ หมู่ ๑ ตำบลโคกสี
อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทรศัพท์. ๐-๔๓๒๘-๓๕๕๗
โทรสาร. ๐-๔๓๒๘-๓๓๙๙

๒ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัย

เจริญพร ดร.อุตร จันทวัน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระมหาสมศักดิ์ สติสมปนฺโน รหัสประจำตัว ๕๕๐๕๔๐๕๒๐๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชา ศูนยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต
ขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล
ตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี” โดยมีคณะกรรมการควบคุม ดังนี้ คือ ๑) ผศ.ดร.ชาญ
ชัย ฮวดศรี ๒) ดร.ปัญญา คล้ายเดช

เพื่อให้งานวิทยานิพนธ์ของนิสิตมีคุณภาพด้านวิชาการและถูกต้องตามหลักการวิจัย
ศูนยบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถและมีความ
เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัย จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเป็น
ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัยของนิสิตท่านนี้ด้วย

ศูนยบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอ
อนุโมทนา มา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระครูสุตธรรมภาณี)

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

กรรมการบริหารศูนยบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

สงวนศูนยบัณฑิตศึกษา โทร.๐๔๓-๒๘๓-๕๕๗ ต่อ ๑๑๖

พระมหาพิสิฐ วิสิษฐบุญโญ - জন.প্রসঙ্গান - ০৮৫-৭

ม.จ. อ.ดร. /
1/10/56
3/10/56

ที่ ศธ.๖๑๒๓.๔/๑๐๑๑

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น ๓๐ หมู่ ๓ ตำบลโคกสี
อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทรศัพท์. ๐-๔๓๒๘-๓๕๔๗
โทรสาร. ๐-๔๓๒๘-๓๓๙๔

๒ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัย

เจริญพร อาจารย์นิเทศ สนั่นนารี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระมหาสมศักดิ์ สติสมปนฺโน รหัสประจำตัว ๕๕๐๕๔๐๕๒๐๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชา ศูนยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต
ขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล
ตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี” โดยมีคณะกรรมการควบคุม ดังนี้ คือ ๑) ผศ.ดร.ชาญ
ชัย ยาวาศรี ๒) ดร.ปัญญา คล้ายเดช

เพื่อให้งานวิทยานิพนธ์ของนิสิตมีคุณภาพด้านวิชาการและถูกต้องตามหลักการวิจัย
ศูนยบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถและมีความ
เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัย จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเป็น
ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัยของนิสิตท่านนี้ด้วย

ศูนยบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอ
อนุโมทนามา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระครูสุตธรรมภาณี)

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

กรรมการบริหารศูนยบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

สนง.ศูนยบัณฑิตศึกษา โทร.๐๔๓๒-๒๘๓-๕๔๗ ต่อ ๑๑๖
พระมหาพิสิฐ วิสิษฐปัญโญ - จนท.ประสานงาน - ๐๘๕-๗

ตรวจแล้ว
๒ สิงหาคม ๒๕๕๖

ที่ ศธ.๖๑๒๓.๔/๑๐๑๑

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น ๓๐ หมู่ ๑ ตำบลโคกสี
อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทรศัพท์. ๐-๔๓๒๘-๓๕๔๗
โทรสาร. ๐-๔๓๒๘-๓๓๘๙

๒ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัย

เจริญพร นายสุภกิจ รติวิภัทรกุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระมหาสมศักดิ์ สติสมปนโน รหัสประจำตัว ๕๕๐๕๔๐๕๒๐๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชา ศูนยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต
ขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล
ตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี” โดยมีคณะกรรมการควบคุม ดังนี้ คือ ๑) ผศ.ดร.ชาญ
ชัย ฮวดศรี ๒) ดร.ปัญญา คล้ายเดช

เพื่อให้งานวิทยานิพนธ์ของนิสิตมีคุณภาพด้านวิชาการและถูกต้องตามหลักการวิจัย
ศูนยบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถและมีความ
เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัย จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเป็น
ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัยของนิสิตท่านนี้ด้วย

ศูนยบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอ
อนุโมทนามา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระครูสุตธรรมภาณี)

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
กรรมการบริหารศูนยบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

สนง.ศูนยบัณฑิตศึกษา โทร.๐๔๓-๒๘๓-๕๔๗ ต่อ ๑๑๖
พระมหาพิสิฐ วิสิษฐบุญญ์ - จนท.ประสานงาน - ๐๘๕-๗

- ๐๔/๓๓๕๖
๑ ส.ค. ๕๖

- ☒ สำนักพิมพ์ *ศิริราช*
☐ กองพิมพ์
☐ กองช่างที่ ศธ.๖๑๒๓.๔/๑๐.๑.๑
☐ กองการพิมพ์
☐ กองสารนิเทศ
☐ กองการพิมพ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตขอนแก่น ๓๐ หมู่ ๕ ต.โนนศิลา
 อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
 โทรศัพท์. ๐-๔๓๒๘-๓๕๔๙
 โทรสาร. ๐-๔๓๒๘-๓๕๔๙

๕ สิงหาคม ๒๕๕๖

สำนักงานเทศบาลตำบลนาอ้อ
 (นางสาว) *...*

สำนักงานเทศบาลตำบลนาอ้อ
 (เจ้าเมือง) *...*
 เลขที่ *...*
 วันที่ *13.8.56*
 ปี *...*

เรื่อง ขอความร่วมมือให้บันทึกเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายกัน คุณะวงษ์ นายกเทศมนตรีตำบลนาอ้อ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๓๐ ฉบับ

ด้วย พระมหาสมศักดิ์ สติสมปโน (สินนา) รหัสประจำตัว ๕๕๐๕๔๐๕๐๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ ภาคปกติ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี" โดยมีคณะกรรมการควบคุม ดังนี้ คือ ๑. ผศ.ดร.ชาญชัย ชวดศรี ๒. ดร.ปัญญา คล้ายเดช

ดังนั้น เพื่อให้งานวิจัยดังกล่าวสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อขอเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ด้วย โดยข้อมูลที่ได้อาจใช้ประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อนานแต่ประการใด

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์/ร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เจริญพร

(Signature)
 (พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต,ดร.)
 รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น

ประธานกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลนาอ้อ

ลัทธิมนต์ทางไสยเวทย์และลัทธิผี
 ตามที่เรื่อง บันทึกเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย
 - เชื้อไขเถื่อน

จึงเรียน

สนง. ศูนย์บัณฑิตศึกษา โทร ๐๔๓-๒๕๔-๕๕๔ ต่อ ๓๓๖
 พระมหาสิทธิ วิสุทธิบุญ - จนท.ประสานงาน - ๐๔๔-๓๕๔-๓๓๖๐

(Signature)
 ๕ สิงหาคม ๒๕๕๖
 (นาย) *...*
 1 19.56

ที่ ศธ.๖๑๒๓.๔/๑๐๖๖

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น ๓๐ หมู่ ๑ ตำบลโคกสี
อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทรศัพท์. ๐-๔๓๒๘-๓๕๕๗
โทรสาร. ๐-๔๓๒๘-๓๓๙๙

๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นิสิตสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายคล้าย กลางแม นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระมหาสมศักดิ์ ฉายา สติสมปนโน (สินนา) รหัสประจำตัว ๕๕๐๕๔๐๕๒๐๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชา ศูนยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี” โดยมีคณะกรรมการควบคุมดังนี้ คือ ๑) ผศ.ดร.ชาญชัย ฮวดศรี ๒) ดร.ปัญญา คล้ายเดช

เพื่อให้วิทยานิพนธ์ของนิสิตสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความร่วมมือจากท่านให้นิสิตได้สัมภาษณ์และจัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ด้วย โดยข้อมูลที่ได้จักใช้ประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่ประการใด

ศูนยบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

กราบเรียนมาด้วยความเคารพ

(พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต,ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น ปฏิบัติหน้าที่แทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สนง.ศูนยบัณฑิตศึกษา โทร.๐๔๓-๒๘๓-๕๕๕๗ ต่อ ๑๑๖
พระมหาพิสิฐ วิสิษฐบุญโญ - จนท.ประสานงาน - ๐๘๕-๗๔๗-๗๗๖๐

(คล้าย กลางแม)
นายกเทศมนตรี
๒๗.๘.๒๕๕๖

ที่ ศธ.๖๑๒๓.๔/๑๐๖๖

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น ๓๐ หมู่ ๑ ตำบลโคกสี
อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทรศัพท์. ๐-๔๓๒๘-๓๕๔๗
โทรสาร. ๐-๔๓๒๘-๓๓๔๙

๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นิสิตสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายไกรศักดิ์ ช้อย่น รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระมหาสมศักดิ์ ฉายา สติสมปนฺโน (สินนา) รหัสประจำตัว ๕๕๐๕๔๐๕๒๐๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชา ศูนยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี” โดยมีคณะกรรมการควบคุมดังนี้ คือ ๑) ผศ.ดร.ชาญชัย ฮวดศรี ๒) ดร.ปัญญา คล้ายเดช

เพื่อให้วิทยานิพนธ์ของนิสิตสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความร่วมมือจากท่านให้นิสิตได้สัมภาษณ์และจัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ด้วย โดยข้อมูลที่ได้จักใช้ประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อนานแต่ประการใด

ศูนยบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

กราบเรียนมาด้วยความเคารพ

(พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต,ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น ปฏิบัติหน้าที่แทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๕/๘๐/๕

สนง.ศูนยบัณฑิตศึกษา โทร.๐๔๓-๒๘๓-๕๔๗ ต่อ ๑๑๖

พระมหาพิสิฐ วิสิษฐบุญ - จันท.ประสานงาน - ๐๘๕-๗๔๗-๗๗๖๐

ที่ ศธ.๖๑๒๓.๔/๑๐๖๖

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น ๓๐ หมู่ ๑ ตำบลโคกสี
อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทรศัพท์. ๐-๔๓๒๘-๓๕๔๗
โทรสาร. ๐-๔๓๒๘-๓๓๙๙

๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นิสิตสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ว่าที่ร้อยตรีทวี ทองทา ปลัดเทศบาลตำบลโนนหวาย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระมหาสมศักดิ์ ฉายา สติสมปนฺโน (สินนา) รหัสประจำตัว ๕๕๐๕๔๐๕๒๐๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ ภาคปกติ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี” โดยมีคณะกรรมการควบคุม ดังนี้ คือ ๑) ผศ.ดร.ชาญชัย ฮวดศรี ๒) ดร.ปัญญา คล้ายเดช

เพื่อให้วิทยานิพนธ์ของนิสิตสำเร็จคล่องตามวัตถุประสงค์ จึงเจริญพามาเพื่อขอความร่วมมือจากท่านให้นิสิตได้สัมภาษณ์และจัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ด้วย โดยข้อมูลที่ได้อาจใช้ประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่ประการใด

ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

กราบเรียนมาด้วยความเคารพ

(พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต,ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น ปฏิบัติหน้าที่แทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ว่าที่ร้อยตรี

(ทวี ทองทา)

ปลัดเทศบาลตำบลโนนหวาย

สนง.ศูนย์บัณฑิตศึกษา โทร.๐๔๓๒-๒๘๓-๕๔๗ ต่อ ๑๑๖

พระมหาพิสิฐ วิสิษฐบุญญา - จนท.ประสานงาน - ๐๘๕-๗๔๗-๗๗๖๐

ที่ ศธ.๖๑๒๓.๔/๑๐๖๖

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น ๓๐ หมู่ ๑ ตำบลโคกสี
อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทรศัพท์. ๐-๔๓๒๘-๓๕๕๗
โทรสาร. ๐-๔๓๒๘-๓๓๘๙

๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความร่วมมือให้หนังสือสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นางพิสมัย คำมูล ประธานสภาเทศบาลตำบลโนนหวาย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระมหาสมศักดิ์ ฉายา สติสมปนโน (สินนา) รหัสประจำตัว ๕๕๐๕๔๐๕๒๐๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชา ศูนยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี” โดยมีคณะกรรมการควบคุม ดังนี้ คือ ๑) ผศ.ดร.ชาญชัย ฮวดศรี ๒) ดร.ปัญญา คล้ายเดช

เพื่อให้วิทยานิพนธ์ของนิสิตสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความร่วมมือจากท่านให้หนังสือได้สัมภาษณ์และจัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ด้วย โดยข้อมูลที่ได้จักใช้ประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อนานแต่ประการใด

ศูนยบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

กราบเรียนมาด้วยความเคารพ

(พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต,ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น ปฏิบัติหน้าที่แทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สนง.ศูนยบัณฑิตศึกษา โทร.๐๔๓-๒๘๓-๕๕๗ ต่อ ๑๑๖
พระมหาพิสิฐ วิสิษฐบุญญ - จนท.ประสานงาน - ๐๘๕-๗๔๗-๗๗๖๐

พิศมัย คำมูล
นายกเทศมนตรีตำบลโนนหวาย

ที่ ศธ.๖๑๒๓.๔/๑๐๖๖

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น ๓๐ หมู่ ๑ ตำบลโคกสี
อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทรศัพท์. ๐-๔๓๒๘-๓๕๔๗
โทรสาร. ๐-๔๓๒๘-๓๓๙๙

๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความร่วมมือให้หนังสือสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายรัฐศาสตร์ สาทรม เลขานุการสภาเทศบาลตำบลโนนหวาย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระมหาสมศักดิ์ ฉายา สติสมปนโน (สินนา) รหัสประจำตัว ๕๕๐๕๔๐๕๒๐๒ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ ภาคปกติ ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี” โดยมีคณะกรรมการควบคุมดังนี้ คือ ๑) ผศ.ดร.ชาญชัย ฮวดศรี ๒) ดร.ปัญญา คล้ายเดช

เพื่อให้วิทยานิพนธ์ของนิสิตสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความร่วมมือจากท่านให้หนังสือได้สัมภาษณ์และจัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ด้วย โดยข้อมูลที่ได้จักใช้ประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อนานแต่ประการใด

ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

กราบเรียนมาด้วยความเคารพ

(พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต,ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น ปฏิบัติหน้าที่แทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

27 ส.ค 5

สนง.ศูนย์บัณฑิตศึกษา โทร.๐๔๓๒-๒๘๓-๕๔๗ ต่อ ๑๑๖

พระมหาพิสิฐ วิสิษฐบุญไธ - จนท.ประสานงาน - ๐๘๕-๗๔๗-๗๗๖๐

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : พระมหาสมศักดิ์ สติสมปนฺโน (สินนา)
- เกิด : ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๐
- สถานที่เกิด : เลขที่ ๑๕ หมู่ ๑๐ บ้านหนองเม็ก ตำบลโนนหวาย
อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ๔๑๒๒๐
- การศึกษา : พ.ศ. ๒๕๔๗ น.ธ. เอก จากสำนักเรียนคณะจังหวัดเลย
: พ.ศ. ๒๕๕๒เปรียญธรรม ๓ ประโยค จากสำนักเรียนคณะจังหวัดเลย
: พ.ศ. ๒๕๕๕ ปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต รุ่นที่ ๕๘
คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ เอกการปกครอง
(เกียรตินิยมอันดับ ๑) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ปัจจุบัน : พ.ศ. ๒๕๕๕ กำลังศึกษาปริญญาโท พุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
- ปีที่สำเร็จการศึกษา : ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๖
- อุปสมบท : วันที่ ๓ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดศรีจันทร์ บ้านนาอ้อ ตำบลนาอ้อ อำเภอเมือง จังหวัดเลย ๔๒๑๐๐
: โทรศัพท์ ๐๘ ๖๒๓๗ ๐๑๕๕
: Email : somsak_maha2011@hotmail.com

